

8η ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

100 ΧΡΟΝΙΑ ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΥ

1894 - 1994

**Εθνική
Ολυμπιακή
Ακαδημία
Κύπρου**

*Να... γιατί αγαπάμε
τον Ολυμπισμό*

- *Διότι,
Η Ολυμπιακή Ιδεολογία
τοποθετείται πιο ψηλά
από τις πολιτικές σκοπιμότητες
και τις ανθρώπινες αδυναμίες*
- *Διότι,
Ο Ολυμπισμός και
η Ολυμπιακή κίνηση
αντιπροσωπεύουν μια
από τις ευγενέστερες
πτυχές της Παγκόσμιας
πνευματικής παράδοσης*
- *Διότι,
Ο Ολυμπισμός είναι αγωγή.
Ο Ολυμπισμός είναι παιδεία·
παιδεία στο πνεύμα·
παιδεία στην ψυχή·
παιδεία στο σώμα.*

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Τη γενική επιμέλεια ανέλαβε
ο **Λουκίας Τερεζόπουλος**,
υπεύθυνος Τύπου της Ολυμπιακής Επιτροπής Κύπρου
και της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου.

Τη διόρθωση των κειμένων έκανε
ο **Ανδρέας Τσίτσαρως**.

Φωτογραφίες: **Αρχείο Ολυμπιακής Επιτροπής Κύπρου**
Το Εξώφυλλο φιλοτέχνησε ο **Γιώργος Σιμώνης**

Τυπώθηκε στα Τυπογραφεία «**ΘΕΟΠΡΕΣ**» Λτδ,
Μενάνδρου 6Ε, Λευκωσία, Τηλ. 444940-448883

**8η ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ**

**22-23 Οκτωβρίου 1994
ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ.

- 5 Η δομή της ΚΟΕ και της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου
- 6 Η 8η Σύνοδος
- 7 Το πρόγραμμα των Εργασιών της 8ης Συνόδου
- 9 Ποίημα για την 8η Σύνοδο
- 12 Εισαγωγή
- 14- 19 Προσφωνήσεις - Χαιρετισμοί
- 20 Εισαγωγή στον Ολυμπισμό μέσα από τις εργασίες της διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας
- 26 Ο Δημήτρης Βικέλας και το αθλητικό συνέδριο της Σορβόνης του 1894
- 36 Ευάγγελος Ζάππας: Ο οραματισμός ενός ιδεολόγου του Ολυμπισμού
- 42 100 χρόνια ΔΟΕ 1894-1994. Η προσφορά του Δημητρίου Βικέλα στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.
- 50 Εμπειρίες από την 34η Σύνοδο της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας για νέους μετέχοντες
- 56 Η έννοια του τίμιου και δίκαιου παιγνιδιού
- 64 Το Ολυμπιακό κίνημα στην Ελλάδα
- 70- 89 Ομάδες - Έργασίες
- 90 Κλείσιμο Εργασιών 8ης Συνόδου - Χαιρετισμός εκ μέρους των Συνέδρων
- 91 100 χρόνια Ολυμπισμού (1894-1994)
- 96 Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων για τα 100 χρόνια του Ολυμπισμού
- 98 Χαιρετισμός από τον πρόεδρο της ΚΟΕ κ. Κίκη Ν. Λαζαρίδη
- 100 Χαιρετισμός από τον Ζιάκ Ρόκε, πρόεδρο της Ένωσης Ευρωπαϊκών Ολυμπιακών Επιτροπών
- 102 Ομιλία από το Δρα Θωμά Γιαννάκη με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες και τον Ολυμπισμό
- 106 Η Έκθεση που πήρε το πρώτο βραβείο με θέμα «Η επίδραση της Ολυμπιακής Ιδέας στη διαμόρφωση της νεολαίας»

Το έργο του Σωτήρη Σωτηρίου

Το έργο της Τατιάνας Χ" Αντωνίου

Μέσα στα πλαίσια του εορτασμού των 100 χρόνων από την αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων, η ΚΟΕ προκήρυξε παγκύπριο μαθητικό διαγωνισμό Ζωγραφικής και Έκθεσης. Το πρώτο βραβείο στην έκθεση πήρε ο Πρόδρομος Φίλιππος του Λυκείου Αγίου Γεωργίου Λάρνακας (Γ3 Σ2).

Στο διαγωνισμό Ζωγραφικής, το πρώτο βραβείο μοιράστηκαν οι Τατιάνα Χατζαντωνίου του Παγκύπριου Γυμνασίου Λευκωσίας (Α3 Σ2) και ο Σωτήρης Σωτηρίου του Λυκείου Παλλουριώτισσας.

**ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΚΟΕ**

Κίκης Ν. Λαζαρίδης, ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Ιωσήφ Χ' Ιωσήφ, Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Φίλιος Χριστοδούλου, ΤΑΜΙΑΣ
Κλεάνθης Γεωργιάδης, ΜΕΛΟΣ
Ανδρέας Σταύρου, ΜΕΛΟΣ
Σωφρόνης Σωφρονίου, ΜΕΛΟΣ
Ντίνος Μιχαηλίδης, ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

**Η ΕΦΟΡΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ**

Κίκης Ν. Λαζαρίδης, ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Κώστας Χατζηστεφάνου, ΜΕΛΟΣ
Ανδρέας Φυλακτού, ΜΕΛΟΣ
Τίτος Φάνος, ΜΕΛΟΣ
Κλεάνθης Γεωργιάδης, ΜΕΛΟΣ
Μάριος Τριτοφτίδης, ΜΕΛΟΣ
Ανδρέας Αταλιώτης, ΜΕΛΟΣ
Ντίνος Μιχαηλίδης, ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ

**ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ
ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ**

Νεόφυτος Νεοφυτίδης
Λουκίης Τερεζόπουλος
Κάλλη Χατζηιωσήφ
Κλέα Χατζηστεφάνου
Κώστας Αραβής

**ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ
ΤΗΣ ΚΟΕ**

Πόπη Κιμισιή
Χλόη Μιχαήλ
Κάτια Κωνσταντίνου
Λένος Παναγιώτου

Η 8η ΣΥΝΟΔΟΣ

Είναι σημαντικοί οι στίχοι του μεγάλου μας ποιητή Γεωργίου Σεφέρη που μιλούν για την αρχαία πόλη της Κύπρου Σαλαμίνα. Ένα ποίημα που αντικατοπτρίζει τη δύναμη και το παλμό της Ελληνικής Ιδέας που κρύβεται πίσω από τα πέτρινα ερείπια της νεκρής πολιτείας.

«Η γης δεν έχει κρικέλια για να την πάρουν στον ώμο και να φύγουν, μήτε μπορούν, όσο κι αν είναι διψασμένοι να γλυκάνουν το πέλαγο με νερό μισό δράμι»...

Ναι, η γης δεν έχει κρικέλια για να την πάρουν... Παραλληλισμός, αν θέλετε, για να τονίσουμε και μεις την παντοτεινή αδυναμία του ανθρώπου να κάνει χλωμό το φως της Ολυμπίας ή να αποκρύψει έστω και μια από τις ηθικές αξίες που περιέχονται στον Ολυμπισμό. Τον Ολυμπισμό που μέσω των Ολυμπιακών Επιτροπών και των Ολυμπιακών Ακαδημιών προσπαθεί να κρατήσει αμόλυντο το πραγματικό πνεύμα και νόημα των Ολυμπιακών Αγώνων.

Η 8η Σύνοδος της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας της Κύπρου ήταν αφιερωμένη στον Ολυμπισμό, με την ευκαιρία των 100 χρόνων από τότε που ιδρύθηκε η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή. Ήταν κατά γενική ομολογία

πετυχημένη αφού για πρώτη φορά έπεσε τόσο φως στην όλη δράση και προσφορά των Δημήτρη Βικέλα και Ευάγγελου Ζάππα στην προσπάθεια για αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.

Όλοι εμείς που συμμετέσχαμε στις εργασίες της 8ης Συνόδου, ψηλαφούσαμε κάθε στιγμή την προσπάθεια των εκλεκτών ομιλητών ν' αγγίξουν κάποιες σημαντικές πτυχές των θεμάτων τους με κύριο γνώμονα να εξυπηρετηθεί η ιστορική αλήθεια σημαντικών αθλητικών γεγονότων.

Μοναδικό τους όπλο, η μεθολογία της τεκμηρίωσης και της επιστημονικής προσέγγισης. Μας έδωσαν σημαντικές πληροφορίες και θέσεις που πέρασαν από το φίλτρο ενός πλουραλιστικού και εποικοδομητικού διαλόγου που πιστεύουμε ότι άφησε σημαντικούς καρπούς. Νιώθουμε και ικανοποίηση αλλά και ιδιαίτερη χαρά που μπορέσαμε να παρακολουθήσουμε τις εργασίες της 8ης Συνόδου. Της Συνόδου που σημάδεψε την ίδια την πορεία του Ολυμπισμού στον τόπο μας.

Λουκής Τερεζόπουλος
Υπεύθυνος Τύπου της
Κυπριακής Ολυμπιακής
Επιτροπής και της Ολυμπιακής
Ακαδημίας της Κύπρου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Το πρόγραμμα που ακολουθήθηκε στις εργασίες της 8ης Συνόδου ήταν το ακόλουθο:

Σάββατο 22 Οκτωβρίου 1994

08.30 - 09.00

Διαπίστευση

09.00 - 09.20

ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

Εισαγωγή από τον Κοσμήτορα Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου **κ. ΝΤΙΝΟ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ**

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Κ.Ο.Ε. και της Εφορείας της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου **κ. ΚΙΚΗ Ν. ΛΑΖΑΡΙΑΔΗ**

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του ΚΟΑ **κ. ΔΗΜΟ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Κήρυξη έναρξης εργασιών από την Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού **κ. ΚΛΑΙΡΗ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ**

09.30 - 10.45

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΣΜΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ»

Ομιλητής:

κ. ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

10.45 - 11.00

Διάλειμμα

11.00 - 12.15

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΣΟΡΒΟΝΝΗΣ ΤΟΥ 1894»

Ομιλητής:

κ. ΠΕΤΡΟΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ

12.15 - 12.45

Παρέμβαση - Παρασκευά Σαμαρά
«ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΖΑΠΠΑΣ: Ο ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΙΔΕΟΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΥ»

13.00 - 15.00

Γεύμα - Ανάπαυση

15.00 - 16.15

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ»

Ομιλητής:

κ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΟΛΙΑΝΙΤΗΣ

16.15 - 16.30

Διάλειμμα

16.30 - 17.45

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΔΟΑ»

Ομιλητές:

κ. ΚΥΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
κ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ
κ. ΟΛΓΑ ΚΑΝΤΖΗΛΑΡΗ

Κυριακή 23 Οκτωβρίου 1994

09.00 - 10.30

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΑΙΓΝΙΔΙΟΥ (FAIR PLAY)»

Ομιλητής:

κ. ΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

10.30 - 11.00

Διάλειμμα

11.00 - 12.30

Ομιλία - Συζήτηση. Θέμα:

«ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Ομιλητής:

Δρ. ΘΩΜΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

12.30 - 13.00

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

13.00 - 14.30

Γεύμα - Ανάπαυση

14.00 - 16.15

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

16.15 - 16.30

Διάλειμμα

17.00 - 17.15

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

17.15 - 17.30

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΗΤΟΡΑ

17.30 - 17.45

Τελετή Λήξης Εργασιών

από τον Πρόεδρο της ΚΟΕ

κ. ΚΙΚΗ ΛΑΖΑΡΙΑΔΗ

Ο πρόεδρος της ΚΟΕ και της Εφορείας της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας της Κύπρου κ. Κίκης Λαζαρίδης ενώ συνοδεύει την Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού κυρία Κλαίρη Αγγελίδου στην αίθουσα των εργασιών της 8ης Συνόδου.

1

1 Οι Κώστας Χατζηστεφάνου, Ιωσήφ Χατζηιωσήφ (αριστερά) μαζί με τους Πέτρο Λινάρδο και Θωμά Γιαννάκη.

2 Οι Ζαχαρίας Κυριάκου, Ηρώ Μητσίδου και Χρύση Πρέντζας, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΚΟΑ, ενώ παρακολουθούν τις εργασίες της 8ης Συνόδου.

3 Το ακροατήριο στην τελετή έναρξης της 8ης Συνόδου.

2

3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

**Ο Ολυμπισμός
γίνεται
αποδεκτός και
υπάρχει
πρόσφορο
έδαφος για
εμπέδωση της
ηθικής που
πρεσβεύει**

Η Εθνική Ολυμπιακή Ακαδημία Κύπρου από την εγκαθίδρυσή της το 1987 έθεσε σαν βασικό της στόχο πέρα από τη διάδοση των Αρχών του Ολυμπισμού, και που ασφαλώς αποτελεί και την ουσιαστικότερη προϋπόθεση λειτουργίας κάθε Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, τη δημιουργία στελεχών τα οποία θα επιφορτιστούν, μεταξύ άλλων, και την ευθύνη της διάδοσης του Ολυμπισμού.

Όταν αναφερόμαστε στις Ολυμπιακές αξίες και στο Ολυμπιακό Πνεύμα θα ήταν καλό να γνωρίζουμε τι εννοούμε στην πράξη. Η εφαρμογή της Ολυμπιακής φιλοσοφίας, μέσα από την άθληση, επιτυγχάνεται με την παράλληλη ανάπτυξη πνεύματος-ψυχής και σώματος. Αυτή είναι η πεμπτουςία της Ολυμπιακής φιλοσοφίας και σ' αυτή στοχεύει η Ολυμπιακή μας Ακαδημία.

Πιστεύουμε ότι αν κατορθώσουμε να δημιουργήσουμε στελέχη με γνώσεις γύρω από τον Ολυμπισμό, τότε αυτά, αναμφίβολα, θα κάνουν βίωμά τους αυτές τις αξίες, και με το παράδειγμά τους, τον τρόπο δράσης τους και την πειθώ τους, θα μπορέσουν να μεταφέρουν αυτές τις ιδέες στη μάζα της κοινωνίας μας ώστε να καταστεί τρόπος ζωής.

Είναι λοιπόν η Ολυμπιακή Φιλοσοφία μια μορφή παιδείας, γι' αυτό και η Ολυμπιακή Ακαδημία Κύπρου στις επτά μέχρι σήμερα Συνόδους της, επιδίωξε να μεταφέρει σε όλους τους συνέδρους που τις παρακολούθησαν αυτό το μήνυμα.

Αν δεν επιχειρήσουμε έναν απολογισμό των αποτελεσμάτων αυτής της προσπάθειας, τότε θα πρέπει να αισθανόμαστε όλοι ικανοποιημένοι. Στελέχη της Ακαδημίας, εκπαιδευτικοί, προσπαθούν να διαδώσουν αυτά τα ιδεώδη στους μαθητές και στα σχολεία όπου υπηρετούν, άλλα στελέχη μέλη διαφόρων αθλητικών φορέων μεταφέρουν τις αξίες αυτές στον τρόπο λειτουργίας των Ομοσπονδιών τους, ενώ βλέπουμε το ενδιαφέρον για συμμετοχή στις συνόδους της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ατόμων από όλα τα κοινωνικά στρώματα του τόπου μας. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι ο **Ολυμπισμός μπορεί να γίνει αποδεκτός και ότι υπάρχει πρόσφορο έδαφος για εμπέδωση της ηθικής που πρεσβεύει αυτή η φιλοσοφία.** Σίγουρα

αυτή η διαπίστωση θα μας οδηγήσει στη σωστή άθληση μέσα σε μια υγιή κοινωνία.

Χωρίς αμφιβολία το αποτέλεσμα δεν πρέπει να επιφέρει εφησυχασμό. Οι σύγχρονες κοινωνικές τάσεις, ο ανταγωνισμός, οι επιπτώσεις της καταναλωτικής κοινωνίας πάνω στη διαμόρφωση του ατόμου και ο μιμητισμός που μας χαρακτηρίζει, επιβάλλουν συνέχιση της προσπάθειας για εντονότερη και πλατύτερη διάδοση του Ολυμπιακού Ιδεώδους.

Είμαστε βέβαιοι ότι στην προσπάθεια αυτή της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής και της Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου, η συμπαράσταση και βοήθεια τόσο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, όσο και του ΚΟΑ θα είναι δεδομένη, αφού ο στόχος είναι κοινός.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΚΙΚΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

**Η φιλοσοφία
του Ολυμπισμού
αποτελεί τη
μοναδική ίσως
διέξοδο του
ανθρώπου από
τα φοβερά
προβλήματα
που μαστίζουν
τη σημερινή
κοινωνία**

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζω στην 8η Σύνοδο της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου. Η φετεινή Σύνοδος συμπίπτει με την επέτειο των 100 χρόνων από την ίδρυση της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και τα 100 χρόνια Ολυμπιακής Κίνησης.

Για το λόγο αυτό η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή αποφάσισε να εντάξει τις εργασίες αυτής της Συνόδου μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων που προγραμματίζονται για το 1994 για να τιμήσει την επέτειο αυτή.

Αισθάνομαι ότι αποτελεί ηθική υποχρέωση της Εθνικής μας Ακαδημίας, εκτός από τη διάδοση του Ολυμπιακού Πνεύματος και τη δημιουργία στελεχών ικανών να μεταδώσουν αυτό το πνεύμα, να διαφωτίσει τους συνέδρους για το σημαντικό αυτό γεγονός. Γι' αυτό το λόγο και οι εργασίες της Συνόδου θα περιστραφούν γύρω από το ιστορικό της ίδρυσης της ΔΟΕ και ακόμη να ρίξει φως στα άτομα τα οποία ήταν πρωτοπόροι αυτής της ιδέας. Ακόμη φιλοδοξούμε με τη σύνοδο αυτή να τονίσουμε τη σημασία και τα επιτεύγματα του Ολυμπιακού Κινήματος στα 100 χρόνια ζωής του.

Ανεξάρτητα από τις όποιες αμφισβητήσεις και ερωτηματικά που δημιουργούνται από τη σημερινή κατάσταση στο Ολυμπιακό Κίνημα, και που είναι ασφαλώς αποτέλεσμα της ιδιότητάς του να επηρεάζεται από τις κοινωνικές τάσεις κάθε εποχής, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το Κίνημα

μέσω του αθλητισμού και της φιλοσοφίας του κέρδισε ένα δυναμικό ρόλο στο διεθνή κοινωνικό χώρο.

Αυτό το Κίνημα κατάφερε να δημιουργήσει τις βάσεις για μια καλύτερη επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων, προωθώντας και ενισχύοντας τις σχέσεις ανάμεσα στους λαούς, *ανεξάρτητα από φυλή, χρώμα και θρησκεία*.

Το Ολυμπιακό Κίνημα εκφράζεται μέσω των *Ολυμπιακών Αγώνων οι οποίοι αποτελούν την πεμπτούσια του Ολυμπισμού*. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες σαν επιστέγασμα της τετραετούς προεργασίας που γίνεται μέσω της Ολυμπιακής Κίνησης, είναι για δεκαέξι μέρες το κέντρο προσοχής όλου του κόσμου.

Όλοι εμείς που έχουμε ταχθεί στην υπηρεσία αυτού του φαινομένου, θα πρέπει να αποτελέσουμε με την γνώση αλλά και με τη συμπεριφορά μας την έμπρακτη απόδειξη της πιθανότητας για κατανόηση και ειρηνική συμβίωση μεταξύ όλων των ανθρώπων, όλων των φυλών. Με όπλα μας το *Ολυμπιακό πνεύμα και τη φιλοσοφία του Κινήματος*, θα πρέπει να καταστούμε ικανοί να μεταφέρουμε ένα μήνυμα ελπίδας για τους νέους όλου του κόσμου.

Αυτές σε γενικές γραμμές υπήρξαν (και συνεχίζουν να είναι και σήμερα) οι βασικές επιδιώξεις του σύγχρονου Ολυμπιακού Κινήματος.

Η πρόκλησή μας όμως είναι το μέλλον. Ολόκληρη η αθλητική οικογένεια πρέπει να αφιερώσει χρόνο ώστε να εμπεδωθεί το μήνυμα του *Πιέρ Ντε Κουπερτέν* ότι δηλαδή το κίνημα απευθύνεται και έχει σαν στόχο τους νέους όλου του κόσμου.

Για να επιτευχθεί όμως αυτό πρέπει η *κοινωνία, οι Κυβερνήσεις* και οι *εκπαιδευτικοί* να αναμειχθούν ενεργά. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα τη γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη διάδοση του Ολυμπιακού Ιδεώδους. Χρειάζεται γνώση και πίστη για καθιέρωση των αρχών του Ολυμπισμού.

Είμαι βέβαιος ότι οι εκλεκτοί προσκεκλημένοι μας που θα μιλήσουν για τα θέματα αυτά θα μεταφέρουν με τις γνώσεις τους και την εμπειρία τους το αισιόδοξο μήνυμα της Ολυμπιακής Κίνησης.

Με ιδιαίτερη χαρά καλωσορίζω τους ομιλητές και τους ευχαριστώ που αποδέχθηκαν την πρόσκλησή μας.

Είμαι ακόμη βέβαιος ότι, μέσα από τον καθιερωμένο ελεύθερο και δημοκρατικό διάλογο που θα αναπτυχθεί μετά τις εισηγητικές ομιλίες, θα φωτιστούν οι διάφορες πτυχές που αφορούν το θέμα *«Ολυμπιακοί Αγώνες και το Ολυμπιακό Κίνημα»*.

Θα ήταν όμως παράλειψή μου να μην αναφέρω και υπογραμμίσω την ικανοποίησή μου για την παρουσία σήμερα εδώ αρκετών φοιτητών του Πανεπιστημίου Κύπρου, γεγονός που μας γεμίζει με αισιοδοξία ότι ο Ακαδημαϊκός κόσμος θα αγκαλιάσει τον Ολυμπισμό.

Θέλω, τελειώνοντας, να διαβεβαιώσω για μια ακόμα φορά ότι η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή και η Ολυμπιακή Ακαδημία Κύπρου θα συνεχίσουν και εντείνουν την προσπάθειά τους για διάδοση και εμπέδωση των Αρχών της υπέροχης αυτής φιλοσοφίας, και τούτο, γιατί πιστεύουμε ακράδαντα πως αποτελεί τη μοναδική ίσως διέξοδο του ανθρώπου από τα φοβερά προβλήματα που μαστίζουν τη σημερινή κοινωνία.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

**Επιτακτική και
έντονη είναι
η επαναφορά
του Ολυμπιακού
Ιδεώδους στη
σημερινή μας
κοινωνία**

Αναμφίβολα η ορατή εικόνα του Ολυμπιακού ιδεώδους είναι άμεσα συνδεδεμένη και συνυφασμένη με την ανθρώπινη φύση. Η εικόνα της συναδέλφωσης των λαών, η ειρήνη μεταξύ των ανθρώπων, η φιλία και η αλληλοκατανόηση, προβάλλουν ως πρακτικές αξίες για ψυχοσωματική τελειότητα του ανθρώπου. Το «Καλό κ' αγαθό» ως υπέρτατο ιδανικό μεταφράζεται και κατανοείται καλύτερα μέσα από τη γνώση, τη μάθηση και την επικοινωνία.

Μέσα από αυτά τα δεδομένα η προσφορά της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας, αλλά και κατ' επέκταση της Ολυμπιακής Ακαδημίας της χώρας μας, της οποίας την ευθύνη έχει η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή, αποτελεί προέκταση έκφρασης αγωγής όχι μόνο προς τους ενεργοποιημένους στον Αθλητισμό αλλά γενικά προς τους νέους μας, με βασικό στόχο την πλατιά και βαθιά γνώση του συνόλου των πολιτιστικών αξιών, που κλείνει μέσα του ο Ολυμπισμός.

Φέτος συμπληρώνονται 100 χρόνια από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Χωρίς αμφιβολία η προσφορά ανθρώπων όπως ο Βαρώνος Πιέρ Ντε Κουπερτέν, και ο Δημήτριος Βικέλλας ήταν και θα είναι μια πράξη και ένα γεγονός νοσταλγίας του αρχαίου Ελληνικού παρελθόντος. Η ανάγκη επαναφοράς του Ολυμπιακού ιδεώδους που επιζητούσε η κοινωνία της εποχής και ειδικότερα η Ευρώπη μετά την πλατιά διάδοση και καλλιέργεια των κλασικών αρχών ήταν επιτακτική και έντονη.

Κλεάνθης Γεωργιάδης (αριστερά) και Μάριος Τριτοφτίδης ενώ παρακολουθούν τις εργασίες της 8ης Συνόδου.

Χρέος όλων μας αποτελεί η διαφύλαξη των Ολυμπιακών αρχών, στις δύσκολες εποχές που περνούμε, διαφύλαξη της πανάρχαιας κληρονομιάς μας, όχι μόνο για το καλό του Ελληνισμού αλλά και του κόσμου ολόκληρου.

Τελειώνοντας εύχομαι καλή επιτυχία στη 8η Σύνοδο της Ολυμπιακής Ακαδημίας εκφράζοντας την ευχή όπως τα συμπεράσματα των εργασιών της αποτελέσουν στοιχείο μάθησης και προβληματισμού σε όλους όσοι αγαπούν και εκτιμούν το Αρχαίο Ολυμπιακό Ιδεώδες και την Ελληνιστική κλασική παράδοση.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΚΛΑΙΡΗ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

**Οι Ολυμπιακοί
Αγώνες ήταν
ένα από τα
πιο στέρεα
ερείσματα της
ηθικής ενότητας
και της Εθνικής
συνείδησης του
Ελληνισμού**

Όταν ο Αχιλλέας κινούσε για τον Τρωϊκό πόλεμο, ο πατέρας του Πηλέας του έδωσε την πιο κάτω συμβουλή «*Αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων*». Αυτή είναι και η ουσία του Ολυμπιακού πνεύματος, η ιδέα της «*ευγενιδούς έριδος*», της υπεροχής που γεννήθηκε κάτω από τον καταγάλανο ουρανό της αρχαίας Ελλάδας και καταύγασε με τη φεγγοβολία του το παγκόσμιο στερέωμα. Κείνα τα παλικάρια, οι «*θαυμαστές ψυχές οι αντρίκειες*» που πάλευαν για «*τ' αγρίλι του Ηρακλή*», που πρότασαν τα στήθια τους κατάντικρυ στην εχθρική πλημμυρίδα, οι περήφανοι αθλητές των Ολυμπιακών αγώνων της αρχαιότητας κοσμούνταν με ηθικές αρετές.

Αυτές τις ηθικές αρετές, την ευσέβεια, την αρετή, τη σωφροσύνη, την αιδώ, την ευορκία, μας προκαλεί και σήμερα το πνεύμα του Ολυμπισμού να ενστερνιστούμε μαζί με το μήνυμα ειρήνης και συναδέλφωσης των λαών και των ανθρώπων. Γιατί κυρίως οι Ολυμπιακοί Αγώνες γεννημένοι στην αρχαία και σοφή Ελλάδα είναι έκφραση ειρήνης και ανθρώπινης κατανόησης, σωματικής και πνευματικής αρμονίας.

Ο αθλητής στην αρχαία Ελλάδα αγωνιζόταν για τον κότινο της νίκης. Αξία είχε το «*ευ αγωνίζεσθαι*», η ποιότητα του αθλητή, το «*ήθος*» και όχι η πρωτιά, το ρεκόρ, η επίδοση, το «*χρυσίον*». Ήταν εποχή του μέτρου και της συμμετρίας, του σωματικού κάλλους και της δύναμης. Ήταν, επίσης, και η

εποχή του μέτρου που απαγορευόταν στις γυναίκες να παρακολουθούν τους Ολυμπιακούς αγώνες, γι' αυτό και η πολυμήχανη, περήφανη *Καλλιπάτειρα* μπήκε με δόλο στο στάδιο για να καμαρώσει τους λεβέντες της γενιάς της.

Πολλοί από τους Ολυμπιονίκες στην αρχαία Ελλάδα θεωρούνταν ήρωες και λατρεύονταν μετά το θάνατό τους. Οι γλύπτες ετοίμαζαν τα ωραιότερα αγάλματα γι' αυτούς και οι ποιητές, όπως ο *Σιμωνίδης*, ο *Βακχυλίδης* και ο *Πίνδαρος* απθανάτιζαν το μεγαλείο της νίκης τους και εξυμνούσαν την αρετή τους.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες, η κατ' εξοχήν «*πανήγυρις των Ελλήνων*» ήταν ένα από τα πιο στέρεα ερείσματα της ηθικής ενότητας και της εθνικής συνείδησης του Ελληνισμού.

Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οι Ολυμπιακοί αγώνες συνδέονται πρώτιστα με τη θρησκεία. Βέβαια, και σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία μας αγκαλιάζει και αγιάζει το ολυμπιακό ιδεώδες.

Ο σημερινός κόσμος χρειάζεται τις πνευματικές δυνάμεις, όπως τον Ολυμπισμό. Γιατί σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η ανάγκη για ψυχική και σωματική καλλιέργεια, απορρέει από τη φύση του ανθρώπου, ως ενιαίας ψυχοσωματικής οντότητας. Γι' αυτό και η ανθρωπιστική μας παιδεία

αποβλέπει στην παιδεία του ανθρώπου, ως ενιαίου συνόλου, ως αδιαίρετης προσωπικότητας.

Η συμπλήρωση εκατό χρόνων ζωής από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, στα νεότερα χρόνια, δίνει την ευκαιρία της κινητοποίησης των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών για να τιμηθεί το μεγάλο γεγονός.

Το ζωνρό ενδιαφέρον που επιδεικνύεται παγκόσμια για τους Ολυμπιακούς Αγώνες είναι ελπιδοφόρο, γιατί επιβεβαιώνει πως ο θεσμός αυτός τον οποίο πρώτοι υιοθέτησαν οι πρόγονοί μας εξακολουθεί να είναι αναγκαίος και επίκαιρος. Η ευθύνη που επωμιζόμαστε, ως Έλληνες, είναι μεγάλη.

Γι' αυτό και συγχαίρω την Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή για τη διοργάνωση της 8ης Συνόδου της με το θέμα «*Οι Ολυμπιακοί Αγώνες - 100 χρόνια Ολυμπισμού*» και εύχομαι οι εργασίες της Συνόδου να στεφθούν με επιτυχία.

Επίσης, εύχομαι οι Ολυμπιακοί αγώνες να ξαναβρούν την παλιά σημασία και αγνότητά τους για το καλό της ανθρωπότητας.

Θα ήθελα να τελειώσω με μια λατινική ευχή σ' όλους τους νέους που αγωνίζονται τον αγώνα τον υψηλό:

Altius, citius, fortius, δηλαδή, υψηλότερα, ταχύτερα, δυνατότερα.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Εισαγωγή στον Ολυμπισμό μέσα από τις εργασίες της διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας

Η μελέτη αυτή έχει ως σκοπό να εξετάσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του Σύγχρονου Ολυμπισμού, τις κινητήριες ηθικές δυνάμεις του και τη διαμόρφωσή του μέσα από τις εργασίες της Δ.Ο.Α., δικαιολογώντας το σκοπό και την ύπαρξη λειτουργίας της.

Γνωρίζουμε ότι ο *Pierre de Coubertin* κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Ελλάδα το 1927 συζήτησε με τον *Ιωάννη Κετσέα*, τον πρωτεργάτη ιδρύσεως της Δ.Ο.Α., την *αναγκαιότητα ύπαρξης ενός πνευματικού κέντρου* για τη διαφύλαξη και διάδοση της Ολυμπιακής Ιδέας. Τις προθέσεις του αυτές τις είχε εκφράσει και νωρίτερα με στόχο να επισημάνει στους εκπαιδευτικούς κύκλους τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα της Ολυμπιακής Παιδείας και να μιήσει τους νέους στο ιδανικό της «*Καλοκαγαθίας*».

Όταν διατυπώνουμε όμως σκέψεις με τους στόχους και τις ανάγκες της διδασκαλίας, ειδικά του Ολυμπισμού, πρέπει να γνωρίζουμε:

- *Γιατί είναι αναγκαία η διδασκαλία της Ολυμπιακής Φιλοσοφίας και πώς είναι δυνατόν να κατανοήσουμε το παρόν σε συνάρτηση με το παρελθόν.*
- *Τι εννοούμε με τον όρο «Ολυμπισμός».*
- *Τι πρακτικά και φιλοσοφικά διδάγματα μπορεί να αποκομίσει ο κόσμος του Ολυμπιακού Κινήματος.*

Για να εκτιμήσουμε την αξία και τη δυναμική της διδασκαλίας του Ολυμπισμού επισημαίνουμε τους σπουδαιότερους

λόγους που δικαιώνουν το ενδιαφέρον μας για την διαλεκτική εξέτασή του.

Η διατήρηση της κληρονομιάς και του πλούτου διαχρονικών εμπειριών και αγαθών της δημιουργικής πνευματικής δύναμης και φαντασίας του ανθρώπου στα πλαίσια του πολιτιστικού κεκτημένου ταυτίζεται με μια βαθύτερη ανθρωπιστική ανάγκη της ύπαρξής του.

Ακόμη περισσότερο είναι η ανάμνηση μιας αναβιωμένης ανθρωπιστικής ιδέας που θέλουμε να επιβιώσει και να συνεχισθεί, αποτελώντας για μας ένα σύστημα αναφοράς για τοποθέτηση και επιβεβαίωση, μιας συνέχειας κάποιου νοήματος και μιας ταυτότητας στον αθλητισμό με οικουμενικές διαστάσεις.

Η διδασκαλία του Ολυμπισμού ως φιλοσοφικής έννοιας σημαίνει την επαλήθευση των ιδεών που υιοθετούμε, επισημαίνοντας την ταύτιση ή τις αντιδιαστολές τους. Όλα αυτά μας βοηθούν να κατανοήσουμε τι πραγματικά είναι και τι σημαίνει Ολυμπισμός, αποφεύγοντας τις αθώες κοινοτυπίες οι οποίες επαναλαμβάνόμενες παίρνουν διαστάσεις δόγματος. Έτσι αναπτύσσεται αντίσταση στην αλλοίωση της αυθεντικότητας του αθλητισμού, επιτυγχάνεται η αποκάλυψη της ανακολουθίας που υπάρχει στην εξιδανίκευση ή απομυθοποίηση του παρελθόντος. Οι καταστάσεις αυτές είναι ικανές να αποθαρρύνουν και να ενοχοποιήσουν το Σύγχρονο Ολυμπιακό Κίνημα ή να εξιδανικεύσουν το παρόν, ενοχοποιώντας το παρελθόν.

Ακόμη είναι ανάγκη να εξετασθεί το φαινόμενο της γένεσης μιας πολιτιστικής εκδήλωσης όπως ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων μέσα στη διάσταση του χρόνου, αναλύοντας την προέλευσή τους ως χώρο δημιουργίας και αμφιβολίας.

Με τον τρόπο αυτό αναζητούμε την *αποκαλυπτική αξία της Ολυμπιακής φιλοσοφίας, την ηθική της διδασκαλίας και το δίδαγμα της παγκοσμιότητάς της.*

Στην προσπάθεια ανεύρεσης και ορισμού κατευθυντήριων πλαισίων της Ολυμπιακής Παιδείας, διαπιστώνουμε μέσα από τις εργασίες της Δ.Ο.Α., ότι το ενδιαφέρον της έρευνας και διδασκαλίας του Ολυμπισμού εστιάζεται στους παρακάτω παράγοντες, η ανάλυση των οποίων μας επιτρέπει να κατανοήσουμε βαθύτερα το Σύγχρονο Ολυμπιακό Κίνημα:

- *Στην ανάπτυξη της γυμναστικής στις αρχές του 19ου αιώνα, που είναι αναντίρρητα συνδεδεμένη με κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις.*

- *Στην αναζήτηση νέων εκπαιδευτικών συστημάτων και την διαπαιδαγώγηση των νέων σε εθνικό επίπεδο, και την εισαγωγή της γυμναστικής στο σχολικό πρόγραμμα που συνδέεται άμεσα με τον παροξυσμό του εθνικισμού στην Ευρώπη.*
- *Στον κοινωνικό ρόλο και τις προεκτάσεις του αθλητισμού.*
- *Στην εξασφάλιση διόδων επικοινωνίας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, συμβάλλοντας στην ατομική και κοινωνική γαλήνη.*
- *Στην αναβίωση του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων ως απόρροια της δημιουργίας εθνικών, τοπικών αγώνων και την ανάγκη ύπαρξης ενός διεθνούς συντονιστικού οργάνου.*
- *Με τη δημιουργία των ομίλων και των διεθνών ομοσπονδιών, κρίθηκε αναγκαίο να βρεθούν κοινές συνιστώσες ορισμού κανόνων και αρχών συμμετοχής των αθλητών σε διεθνείς αθλητικούς αγώνες.*
- *Στη συνύπαρξη διαφορετικών αθλητικών συστημάτων και στην επιβίωση παραδοσιακών, λαϊκών αθλημάτων που διατήρησαν τον τοπικό τους χαρακτήρα χωρίς αυτό να αποτελεί εμπόδιο αποδοχής τους σε παγκόσμιο επίπεδο.*
- *Στην προσπάθεια επιβεβαίωσης ενός κώδικα ηθικής και ηθικών μηνυμάτων προς το άτομο.*
- *Στο φαινόμενο του θεσμού «Ολυμπιακοί Αγώνες» ως μέσο ανάπτυξης, οικουμενικής σκέψης και εδραίωσης της ειρήνης.*

Μέσα από αυτή τη διαλεκτική εξέταση, το γεγονός των Ολυμπιακών Αγώνων ξεπερνά τα όρια του αθλητικού και αποτελεί ταυτόχρονα ένα ιστορικό και πολιτικό γεγονός που επιφέρει ουσιαστικές, κοινωνικές και πολιτιστικές μεταβολές. Εν τούτοις διατηρεί την αυτονομία του, με τους δικούς του νόμους και κανόνες που διέπουν τη λειτουργία του, την εμφάνιση, την εξέλιξη και την εξαφάνιση των διαφόρων πτυχών του. Οι αγώνες διαφύλαξαν επίσης τη δύναμη του φανταστικού μιας κλειστής κοινωνίας παιχνιδιού με τη δική τους εσωτερική λογική, με τις αντιθέσεις των συναισθημάτων που παραπέμπουν στα βάθη της προϊστορίας, αλλά και με συνέπεια στην λειτουργικότητα του αθλήματος.

Ας εξετάσουμε τώρα το βαθύτερο νόημα του όρου «Ολυμπισμός». Δύο είναι τα βασικά στοιχεία του Σύγχρονου Ολυμπιακού Κινήματος. Η άθληση και η εκπαίδευση.

Ο Ολυμπισμός είναι η δέσμη των ιδεών που συνδέει τις δύο έννοιες αθλητισμός και εκπαίδευση. Εκφράζεται μέσα από το τρίπτυχο της σύζευξης, φιλοσοφίας, τέχνης και γυμναστικής και παρουσιάζει ένα αρμονικό και αδιάσπαστο σύνολο μεταξύ *διαλεκτικής, μέτρου και αρμονίας*.

Η σύνθεση αυτή επιτυγχάνεται μέσω της ανθρώπινης σκέψης.

Η δέσμη των ιδεών είναι κυρίως ο λόγος των πραγμάτων, μια πηγή και αρχή αξιολόγησης για τη σχέση των δύο εννοιών, για το τι πραγματικά είναι το *ον*, ποια είναι η ουσία των πραγμάτων και ποια είναι η σχέση μεταξύ τού είναι και τού δέον γενέσθαι.

Η σκέψη αυτή καθόρισε τον τύπο του καλού και αγαθού που είναι *ο αγωνιστής της καθημερινής πάλης για να υπερβεί τον εαυτό του*. Η πορεία αυτή οδηγεί από την πραγματικότητα στην υπερβατική ανάταση του ατόμου. Η προσπάθειά του αυτή στηρίζεται στον κώδικα της αγωνιστικής ηθικής, της θεωρήσεως του ανθρώπινου όντος σαν σώμα και πνεύμα που ετέθη εξαρχής ως αφετηρία του Σύγχρονου Ολυμπισμού. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ηθικής αυτής είναι *ο τίμιος αγώνας, η απόρριψη διακρίσεων, η προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και της συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα και έθνη*.

Από τη βάση αυτή κινήθηκαν κυρίως ο αναβιωτής των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων *Pierre de Coubertin* και οι σύγχρονοί του, διότι είχαν κυρίως παιδαγωγικά ενδιαφέροντα. Οι αρχές της κλασικής φιλοσοφίας τους έδιδαν το απαραίτητο πλαίσιο που εξυπηρετούσε τον παιδαγωγικό στόχο γι' αναμόρφωση της παιδείας μέσω της άθλησης. Η κλασική φιλοσοφία δεν επιτρέπει τη μονόπλευρη, δογματική απολυτολογία αποξενωμένη από την άμεση καθημερινή πραγματικότητα, ούτε κατευθύνεται προς τον ιδανισμό και την απόλυτη υπερβατικότητα. Αναζητεί την αλήθεια της ύπαρξης μέσα από την υπερβατικότητα. Αναζητεί την αλήθεια της ύπαρξης μέσα από την ισορροπία και αρμονία της συνύπαρξης και σύζευξης των εννοιών ύλη και πνεύμα, άτομο και παγκοσμιότητα, υπέρβαση και πεπερασμένο, αναγκαιότητα και ελευθερία, θάνατο και ζωή.

Κατά τον Αριστοτέλη ζωή είναι η δύναμη της ζωής, η οποία είναι ικανή να επιταθεί και να αυξηθεί καθορίζοντας την ποιότητα του όντος.

Η κίνηση στο ανθρώπινο σώμα ανανεώνει συνεχώς την παρουσία της ζωής και ο άνθρωπος είναι

ανοιχτός να διακρίνει το είδος της ζωής σαν τέτοιο, διότι δεν είναι ανοιχτός στη ζωή του μόνο μέσω των αισθήσεών του αλλά και μέσω της νόησής του.

Η νοητική του δύναμη μεταβάλλει το βάρβαρο ανταγωνισμό σε ευγενή συναγωνισμό.

Κατ' αυτό τον τρόπο αναπτύσσεται η ευγενής άμιλλα *Fair Play*.

Είναι η προσπάθεια να σκέπτεται και να δρα κανείς, λαμβάνοντας υπόψη και το συνάνθρωπό του. Αυτό σημαίνει σεβασμό και υπευθυνότητα απέναντι στον αντίπαλο και σεβασμό στους κανόνες. Πολύ περισσότερο είναι μια θέση και πράξη ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Η αρχή αυτής της έννοιας του ανταγωνισμού είναι δημιουργήμα της Ολυμπίας, και αφετηρία μιας πιο βαθιάς ανθρωπιστικής μόρφωσης. Η μορφωτική ανάταση στην Ολυμπία που συνιστά τη βάση κάθε πλήρους και αυθεντικής ανθρώπινης μόρφωσης σημειώθηκε μέσα από το τρίπτυχο:

- *Φιλοσοφία, για την ενόραση της υψηλής αλήθειας της ορθολογιστικής σκέψης.*
- *Μουσική, για την καλλιέργεια των αισθημάτων.*
- *Γυμναστική, για την ψυχοσωματική διάπλαση του ατόμου.*

Και στα τρία αυτά στοιχεία της Ολυμπίας κυριαρχεί ο αγώνας. Δεν είναι τόσο σημαντικό να συμμετάσχει κανείς σε μεγάλες εκδηλώσεις και διαγωνισμούς. Είναι πολύ σημαντικότερη η μακροχρόνια γενική προσπάθεια σε ευρύτερους τομείς δράσης για βελτίωση του εαυτού του, αξιοποιώντας ανέλπιστες δυνάμεις ώστε να ξεπεράσει κανείς τα ατομικά του όρια.

Ο Ολύμπιος άνδρας αγωνίζεται διαρκώς για τη διάπλαση του χαρακτήρα του, την κατανόηση της υπεροχής του και την ορθή χρήση της δύναμής του. Ο Ολυμπιακός Αγώνας βασίζεται στο στοιχείο της ατομικότητας, του νικητή, του τέλειου, της διακεκριμένης προσωπικότητας μέσα όμως στα πλαίσια της κοινωνικής υπόστασης του ατόμου, που δίνει παλινδρομικά την ουσία και το νόημα της νίκης του στην παγκόσμια κοινωνία. Έτσι η διάκρισή του στη γυμναστική, τη μουσική και τη φιλοσοφία αποκτά μια παγκόσμια διάσταση.

Οι Αγώνες, με αυτές τις προϋποθέσεις εμπεριέχουν μορφωτικές αξίες, τονίζουν τον ενυπάρχοντα δεσμό μεταξύ παιδείας και αγώνων, τέχνης και αγώνων, παγκόσμιας ειρήνης και αγώνων.

Το μήνυμα του Ολυμπισμού προς κάθε άτομο είναι να αναζητήσει την υπεροχή για να υπερβεί τις ικανότητές του.

Το Ολυμπιακό αξίωμα – *Citius – Altius – Fortius* – σημαίνει για κάθε νέο, ταχύτερα στην αθλητική απόδοση αλλά και στην αντίληψη, ψηλότερα στην ηθική ανάταση και δυνατότερα με θάρρος στον αγώνα της ζωής.

Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ένας θεσμός διάπλασης νέων παιδιών που θα δημιουργεί άτομα με ορθή κρίση, δραστήρια και ανεξάρτητα, με υπευθυνότητα απέναντι στον εαυτό τους και τους άλλους. Η εκπαίδευση αυτή επιτρέπει τις συγκρίσεις των προσωπικών τους σκέψεων και δυνάμεων, τους βοηθά να κατανοήσουν την υπεροχή τους και να αναζητήσουν την ορθή χρήση της δύναμής τους. Σίγουρα υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα εκπαιδευτικά προγράμματα των χωρών. Γεωγραφικοί, εθνικοί και κοινωνικοί παράγοντες είναι καθοριστικοί στην εκπόνηση των προγραμμάτων.

Ο ρόλος του αθλητισμού μέσα σ' αυτή τη διαφοροποιημένη πολιτιστική ανάπτυξη μπορεί να είναι καθοριστικός. Μέσω της Ολυμπιακής Παιδείας μπορεί να ανοίξει νέες προοπτικές, συγκρίσεις εθνικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και μέσα από αυτές τις συγκρίσεις και το διάλογο να οδηγήσει στο άνοιγμα των συνόρων για ένα εκπαιδευτικό, δημοκρατικό διεθνισμό.

Η συμμετοχή όλων στον αγώνα μπορεί να είναι μια ουτοπική αρχή σήμερα για τους Σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες. Δεν έπαψε όμως να είναι βασική αρχή της Ολυμπιακής Παιδείας και να απευθύνεται σε κάθε νέο για να τον προετοιμάσει για τον αγώνα της ζωής.

Ο Pierre de Coubertin στο "Le Roman d' un Rallie", έγραφε: *«Η ζωή είναι απλή επειδή ο αγώνας είναι απλός. Ο καλός αγωνιστής υποχωρεί αλλά ποτέ δεν ενδίδει. Παραχωρεί αλλά ποτέ δεν εγκαταλείπει. Αν βρεθεί αντιμέτωπος με το αδύνατο αλλάζει δρόμο αλλά προχωρεί. Αν λαχανιάσει ξεκουράζεται και περιμένει. Αν βρεθεί έξω από τον αγώνα, ενθαρρύνει τ' αδέρφια του με τα λόγια και την παρουσία του. Ακόμα και αν όλοι γύρω του καταρρεύσουν, δε θα περιέλθει σε απελπισία. Η ζωή είναι ωραία επειδή ο αγώνας είναι ωραίος, όχι ο αιματηρός αγώνας καρπός της τυραννίας και του κακόβουλου πάθους, εκείνος που διατηρείται με την άγνοια και τη ρουτίνα, αλλά ο ιερός αγώνας της ψυχής που αναζητεί την αλήθεια, το φως και τη δικαιοσύνη.*

Από το 1906 ο Pierre de Coubertin θεωρώντας την καλλιτεχνική δημιουργικότητα ως νέο ορίζοντα επικοινωνίας των λαών, που δε δεσμεύεται από

εθνικές, πολιτικές και κοινωνικές αξίες, ενέτεινε τις προσπάθειές του να συνδέσει τις τέχνες και τα γράμματα με τον αθλητισμό. Σκοπός του ήταν να καταστήσει τον αθλητισμό ευγενέστερο και να ανακαλύψει νέες διαφορετικές αξίες και ιδέες που θα εμπλούτιζαν τον Ολυμπισμό.

Πρότεινε να καθιερωθούν πέντε διαγωνισμοί: αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, ζωγραφικής, μουσικής και λογοτεχνίας. Από το 1912 μέχρι το 1948 οργανώνονται διαγωνισμοί τέχνης και από το 1956 στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Μεμβούρνης μετατρέπονται σε φεστιβάλ τεχνών.

Ο αθλητισμός και η τέχνη είναι τα πνευματικά δημιουργήματα της ανθρώπινης σκέψης μέσω των οποίων μπορούν να επικοινωνήσουν οι άνθρωποι του πλατάνη μας χωρίς να χρειάζονται μια κοινή γλώσσα. Η δύναμη, όμως, της αισθητικής λειτουργίας της τέχνης μπορεί να γιατρέψει τις πληγές που ανοίγει η λογική μεταξύ ανθρώπων και λαών.

Τέλος ας εξετάσουμε τον ενυπάρχοντα δεσμό μεταξύ αγώνων και ειρήνης – παγκόσμιας ειρήνης.

Η ειρήνη είναι μία ευρύτερη έννοια που θεωρείται ως πνεύμα γαλήνης, απόκρουσης κάθε μορφής βίας, περιφρόνησης των άλλων και δεν αναφέρεται μόνο στην ανυπαρξία πολεμικών συρράξεων. Στην αρχαιότητα η εκεχειρία εξασφάλιζε το απαραβίαστο της Ήλιδος κατά τη διάρκεια των Αγώνων, την ελεύθερη διέλευση των προσκυνητών, ακόμη και μεταξύ των εμπολέμων πόλεων, και απαγόρευε την έναρξη εχθροπραξιών κατά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων. Η Ολυμπιακή ειρήνη παρουσιάζεται έτσι ως μία στιγμιαία χρονολογική υπέρταση της ανθρώπινης σκέψης. Συγχρόνως όμως εκδηλώνει την επιθυμία της ειρηνικής συνύπαρξης.

Οι Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες στηρίζονται περισσότερο πάνω σε μία ευρύτερη έννοια της ειρήνης. Είναι μία προσπάθεια επίδειξης κατανόησης και σεβασμού για τους άλλους συνανθρώπους μας με διαφορετική θρησκεία, διαφορετικό χρώμα, διαφορετικά ήθη και έθιμα, από οποιαδήποτε κοινωνική τάξη και αν προέρχονται. Είναι επίσης μία επίδειξη αμοιβαίου σεβασμού στην ευγενή άμιλλα και σε κοινούς κανόνες που διέπουν τον αθλητικό αγώνα. Ο αγώνας αυτός μετατρέπει την πρωταρχική βιολογική επιθετικότητα του ανθρώπου σε μέσο κοινωνικής σχέσης.

Η συμμετοχή όλων των χωρών του πλανήτη μας στους Ολυμπιακούς Αγώνες πρέπει να θεωρηθεί

ως ένδειξη διεθνούς συνεργασίας όλων των λαών με κοινό στόχο να γιορτάσουν τη μεγαλύτερη πολιτιστική εκδήλωση με οικουμενικό χαρακτήρα. Μέσα στο ευνοϊκό αυτό κλίμα μπορούν να ανθίσουν ατομικές και διεθνείς φιλικές σχέσεις.

Πάνω απ' όλα όμως ο Ολυμπισμός είναι ένα βίωμα. Αυτό που αισθάνονται οι χιλιάδες αθλητές που συμμετέχουν κάθε τέσσερα χρόνια στους Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά και οι μετέχοντες των ετησίων Διεθνών Συνόδων της Δ.Ο.Α., σε μικρότερο βέβαια βαθμό, αφού έχουν τη δυνατότητα έστω για 15 μόνο ημέρες να γνωριστούν, να ανταλλάξουν ιδέες και να δημιουργήσουν φιλίες με νέους και νέες, από πάρα πολλές χώρες του πλανήτη μας.

Το 1963 ο τότε Πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. κ. Brundage απευθυνόμενος στους μετέχοντες της 3ης Συνόδου της Δ.Ο.Α. είπε: *«Δεν μπορεί ο καθένας να επισκεφθεί την Ολυμπία. Εσείς, που είχατε την τύχη να περάσετε μερικές ημέρες ηρεμίας σ' αυτή την όμορφη κοιλάδα, ανάμεσα στους ιερούς ναούς, είναι βέβαιο πως θα αποκομίσετε κάτι από τις αληθινές αρχές του Ολυμπιακού Κινήματος. ...Θα πάρετε μαζί σας το μήνυμα και θα βοηθήσετε στη δημιουργία ενός ευτυχέστερου και πιο ειρηνικού κόσμου τον οποίο οραματίστηκε ο Βαρώνος Coubertin.*

Συμπερασματικά μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι ο Ολυμπισμός δεν είναι μία δογματική ιδέα. Αναπτύχθηκε και καθοδηγείται μέσα από την ελεύθερη αθλητική δράση, μέσα από την ελεύθερη καλλιτεχνική και ποιητική, δημιουργική φαντασία και μέσα από την ελεύθερη φιλοσοφική σκέψη.

Φυσιογνωμίες όπως ο Coubertin, ο Sloane, ο Herbert, ο Βικέλας, προσπάθησαν να κατανοήσουν και να επηρεάσουν την εποχή τους. Για το λόγο αυτό αξίζουν πολύ περισσότερο από την απλή εικόνα του ιδεαλιστή, εμπνευστή της αναβίωσης της Ολυμπιακής ιδέας.

Ο Ολυμπισμός δεν είναι ένα δύσκαμπο δογματικό σύστημα, αλλά μία δυναμική ιδέα στραμμένη προς το μέλλον για τη δημιουργία μίας καλύτερης παγκόσμιας κοινότητας.

Σήμερα διακρίνουμε δύο μεγάλες κατευθύνσεις του Αθλητισμού. Τον αθλητισμό για όλους, (τον συναισθηματικό αθλητισμό που προέρχεται μέσα από τη λαϊκή παράδοση, που διατήρησε αρχέτυπα του παρελθόντος και την ομορφιά της αθλητικής παράδοσης) και τον εκπαιδευτικό αθλητισμό που γεννήθηκε μέσα από τη λογική του κράτους και της πόλης. Ο Ολυμπισμός ως παναθλητική ιδέα

οφείλει να ενθαρρύνει τις δύο αυτές γραμμές εστιάζοντας ίσως περισσότερο τις δυνάμεις επιρροής τους στη θεμελίωση ενός περισσότερο δημοκρατικού και εκπαιδευτικού αθλητισμού με οικουμενικές προοπτικές.

Ο αθλητισμός είναι ένα αναπόσπαστο τμήμα του πλαισίου του πολιτισμού και μια κληρονομιά που μεταβιβάζεται. Για το λόγο αυτό έχουμε χρέος απέναντι στις επόμενες γενεές να τους παραδώσουμε ένα θεσμό ακλόνητο, ικανό να προσαρμόζεται στις νέες καταστάσεις και ιδέες και να δημιουργεί οράματα. Όλοι όσοι βρισκόμαστε μέσα σ' αυτό το κίνημα θα πρέπει να προσπαθήσουμε να ξεπεραστούν οι αρνητικές πλευρές του Ολυμπισμού και να δώσουμε έμφαση στις θετικές του.

Αγαπητοί φίλοι,

Είναι πολύ δύσκολο να επιχειρηθεί να δοθεί ένας σωστός ορισμός του «Ολυμπισμού». Έχουν γίνει στο παρελθόν πολλές ανεπιτυχείς προσπάθειες, γι' αυτό και δε διακινδύνεψα να δώσω έναν επιστημονικό ορισμό.

Με απλά λόγια ο Ολυμπισμός είναι ένας *τρόπος ζωής*, μια εσωτερική πίστη του ανθρώπου προς τον άνθρωπο, μια προσπάθεια αέναη, για την επίτευξη του ιδανικού που οι αρχαίοι Έλληνες απέδιδαν με τις λέξεις «καλός καγαθός». Αυτό σημαίνει τη συνεχή προσπάθεια της παράλληλης ανάπτυξης της σωματικής αλκής με την εξύψωση του πνεύματος. Μόνο έτσι είναι δυνατό να δημιουργηθούν ανθρώπινα όντα χρήσιμα στον εαυτό τους, χρήσιμα στην κοινωνία στην οποία δρουν και κατ' επέκταση στην παγκόσμια κοινωνία επ' αγαθώ της παγκόσμιας αλληλοκατανόησης και ειρήνης, στην οποία όλοι αποβλέπουμε τόσο πολύ.

Δυστυχώς δύο σύγχρονες πληγές έχουν αναστείλει την πρόοδο προς την κατεύθυνση αυτή: Η άκρατη εμπορευματοποίηση και η ενεργός ανάμειξη της πολιτικής στα αθλητικά πράγματα που έχουν ως αποτέλεσμα την παραγνώριση των πραγματικών Ολυμπιακών ιδεωδών από πολλούς σημαντικούς παράγοντες που διοικούν σήμερα τον αθλητισμό στον κόσμο. Όμως εσείς, οι νέοι – που όπως έχω διαπιστώσει κατά τη διάρκεια των πολλών ετών της παρουσίας μου σ' αυτό εδώ το χώρο – διψάτε για ένα εξαγνισμό των ηθών και για ένα κόσμο πιο αγνό, πιο έντιμο και λιγότερο υποκριτικό από εκείνο τον οποίο γνωρίσατε στα πρώτα βήματά σας, πρέπει να συνεχίσετε ασταμάτητα τον αγώνα στον οποίο σας καλούμε. Βασιζόμαστε σ' εσάς γιατί πιστεύουμε σ' εσάς.

Από αριστερά Δρ. Θωμά Γιαννάκης, Κίκης Λαζαρίδης και Πέτρος Λινάρδος σε ένα διάλειμμα της 8ης Συνόδου.

Όπως το συνηθίζω κάθε χρόνο, θα κλείσω την εισαγωγική αυτή ομιλία μου με τα λόγια που απήμυθνε, εδώ στην Ολυμπία, στις 17 Απριλίου 1927, ο αναβιωτής των Ολυμπιακών Αγώνων, Βαρώνος Πιέρ Ντε Κουμπερντέν, με την ευκαιρία των εγκαινίων του μνημείου που αφιερώθηκε στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Νομίζω ότι δεν υπάρχουν λέξεις πιο κατάλληλες απ' αυτές τις οποίες απήμυθνε τότε ο Κουμπερντέν στην παγκόσμια νεολαία.

Ο Κουμπερντέν είπε τα εξής:

«Δεν εργασθήκαμε – οι φίλοι μου κι εγώ – για να σας ξαναδώσουμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες ώστε να τους μετατρέψετε σε αντικείμενο

μουσείου ή κινηματογράφου, ούτε για να γίνουν έρμαιον εμπορικών ή εκλογικών συμφερόντων. Αναβιώνοντας ένα θεσμό 25 αιώνων, θέλαμε να σας βοηθήσουμε να ξαναγίνετε οπαδοί της θρησκείας του αθλητισμού, όπως την είχαν συλλάβει οι μεγάλοι πρόγονοί μας. Στο σύγχρονο κόσμο, με τις τεράστιες δυνατότητες, αλλά και τους φοβερούς κινδύνους, ο Ολυμπισμός μπορεί να αποτελέσει σχολήν ευγενείας και ηθικής αγνότητας, όπως και σωματικής αντοχής και ρώμης, με την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι θα ανυψώνετε διαρκώς την αντίληψή σας για την αθλητική τιμή και ανιδιοτέλεια στο ύψος της μυϊκής σας ορμής. Το μέλλον εξαρτάται από εσάς».

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΠΕΤΡΟΣ ΛΙΝΑΡΔΟΣ

Ο Δημήτριος Βικέλας και το αθλητικό συνέδριο της Σορβόνης του 1894

Δεν είναι δυστυχώς σπάνιο το φαινόμενο, στη διαχρονική πορεία του Ελληνισμού, να κρατιούνται στο περιθώριο άνθρωποι μεγάλης προσφοράς και εμβέλειας. Έτσι, η μειωμένη και ελλιπής – κατά περίπτωση – εθνική αυτογνωσία κρύβει από τα μάτια μας πετράδια ανυπολόγιστης αξίας. Αυτά ακριβώς τα πετράδια έχει χρέος ο ιστορικός ερευνητής και ο δημοσιογράφος, όταν το καλεί η ώρα, να τα οδηγούν στην προθήκη της γνώσης του λαού. Αυτές περίπου τις σκέψεις έκανα όταν πριν από πέντε-έξι χρόνια, τύχη αγαθή, συνέγραφα το κείμενο της 100χρονης ιστορίας του Πανελληνίου¹ Γ.Σ. και μου δόθηκε η ευκαιρία να μελετήσω προσεκτικά τις επιστολές Βικέλα προς τον τότε πρόεδρο του συλλόγου, τον Ιωάννη Φωκιανό, δικαίως αποκληθέντα «δρυ της Ελληνικής Γυμναστικής». Μέσα από τα πετράδια, λοιπόν, του πολύτιμου αρχαιακού υλικού του ιστορικού συλλόγου αστραποβόλησε ένας άλλος Βικέλας, πέραν από το γνωστό κλισέ. Πρώτος πρόεδρος της ΔΟΕ, εισηγητής της διεξαγωγής στην Αθήνα της Ολυμπιάδας του 1896, λαμπρός λογοτέχνης κλπ.

Το «μήνυμα Βικέλα» ήταν πολύ πιο πλατύ και πολύμορφο και πολύτροπο από εκείνο που λίγο πολύ ξέραμε. Και αυτό όχι γιατί δεν υπήρχαν τεκμήρια αλλά δεν είχε επιχειρηθεί μια συστηματική αποκατάσταση του φίλαθλου Βικέλα στις αυθεντικές διαστάσεις του. Έτσι, βήμα προς βήμα, προχώρησα στην αξιολόγηση και στον σχολιασμό πλείστων όσων στοιχείων

αποκαλύπτουν την αυθεντική ουσία – και όχι τη συμβατική της προθήκης – της εθνικής προσφοράς, θα έλεγα της εθνικής ευεργεσίας του Δημητρίου Βικέλα, προς την τότε μικρή – τα σύνορά της έφθασαν μέχρι τη Μελούνα, νότια του Ολύμπου – και φτωχής «εν απορία τελούσης» – πατρίδα του.

Ακριβώς το θέμα της ομιλίας αυτής είναι η ανάλυση των κινήτρων του Βικέλα μέσα στα πλαίσια του συνεδρίου της Σορβόνης πριν από 100 χρόνια. Τα κίνητρα αυτά ο μαχητής των ελληνικών δικαίων – σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή – Βικέλας δεν τα έβλεπε ως μέσο προσωπικής προβολής αλλά ως εθνική προσφορά. Άλλωστε στα τόσα που έχει γράψει και έχει πει σχετικά με την Ολυμπιάδα του 1896 υπάρχουν δυο *φράσεις-κλειδιά* (χρονική διαφορά μεταξύ τους ένας χρόνος) που αποδεικνύουν του λόγου το ακριβές. Όπως έγραφε τον Ιούνιο του 1894 στο Φωκιανό², οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1896 θα ήταν *σύνδεσμος νέος* μεταξύ της Ελλάδας και της Ευρώπης και το 1895 μιλώντας στους φοιτητές του Παρισιού ευρέθη ευκαιρία δια την *«κατάταξιν ημών εις την ευρωπαϊκήν ολομέλειαν»*³.

Τα όσα θα ακούσετε σήμερα έχουν τη λήξη τους ακριβώς στη λήξη του διεθνούς αθλητικού συνεδρίου της Σορβόνης. Είναι η πρώτη φάση της εθνικής περιπέτειας και προσφοράς του Βικέλα. Γιατί αμέσως μετά αρχίζει η δεύτερη φάση με την απίθανα δραστήρια και αποτελεσματική συμμετοχή του στην προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων, αυτή που την αναγνωρίζει καθαρά και αυτός ακόμη ο φειδωλός σε ευνοϊκά σχόλια Βαρώνος Πιερ ντε Κουμπερτέν με τη φράση: *«Ο Βικέλας κατόρθωσε να νικήσει όλες τις αντιξοότητες και να εξομαλύνει όλα τα εμπόδια»*⁴.

Τί άλλου τεκμηρίου ανάγκη υπάρχει για να κατανοηθεί, σε βάθος, ο ρόλος του Βικέλα στην όλη πορεία προς την Ολυμπιάδα του 1896. Και μόλις ένα μήνα πριν από την έναρξη της Ολυμπιάδας, ο δήμαρχος Πατρών σε μια τιμητική για το Βικέλα εκδήλωση στην Πελοποννησιακή πρωτεύουσα επισήμανε ότι ο «Δημήτριος Βικέλας κατενίκησε τα εμπόδια δια την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων εν Ελλάδι.» Συνοπτικά ο Βικέλας υπήρξε ολυμπιονίκης δια τους αγώνες⁵.

Η δεύτερη φάση της φιλαθλητικής-ολυμπιακής δραστηριότητας του Βικέλα ήταν θα λέγαμε «παρεμβατική». Στο Β' συνέδριο της ΔΟΕ στη

Χάβρη – όπου συζητήθηκαν θέματα Ιστορίας, Παιδαγωγικής, Υγιεινής και σωματικών ασκήσεων – ο Βικέλας δεν έλαβε μέρος λόγω του μεσολαβήσαντος άτυχου ελληνοτουρκικού πολέμου⁶. Έκανε στη συνέχεια παρεμβάσεις αποτρεπτικές της απειλούμενης αθλητικής ολυμπιακής απομόνωσης της Ελλάδας σε δυο-τρεις κρίσιμες περιπτώσεις από το 1898 μέχρι το 1906, παρεμβάσεις ύψιστης σημασίας, αλλά ένθετες στην πλούσια ιδεών και μεστή έργων τελευταία περίοδο της ζωής του Βικέλα. Δηλαδή από το 1896 μέχρι το θάνατό του το 1908 στη 12ετία αυτή ο Βικέλας αναδεικνύεται σε *κοινωνικό λειτουργό και μορφωτικό άξονα* πανελληνίας συνεισφοράς. Έτσι ολοκληρώνεται το τριφύες του Βικέλα:

Λογοτέχνης-Φίλαθλος-Κοινωνικός λειτουργός⁷.

Σύμπας ο αθλητικός κόσμος – και όχι μόνο αυτός – εορτάζει και αναφέρεται φέτος πολύπλευρα και πολυδιάστατα σε μια σημαντικότερη επέτειο. Τα 100 χρόνια από την πραγματοποίηση – τον περασμένο Ιούνιο – στο Παρίσι, στην ιστορική Σορβόνη ενός διεθνούς αθλητικού συνεδρίου που συγκλήθηκε με πρωτοβουλία του βαρώνου Πιέρ ντε Κουμπερτέν και είχε διπλό σκοπό. Από τη μια να εξετάσει την έννοια του φιλαθλητισμού σε άμεση συνάρτηση με τις από την εποχή εκείνη επιπτώσεις της αθλητικής δράσης, τουτέστιν τις επαγγελματικές όψεις της, και από την άλλη να διερευνήσει τη δυνατότητα αναβίωσης – ανασύστασης ήταν η επικρατούσα την εποχή εκείνη λέξη – των Ολυμπιακών Αγώνων.

Όπως γνωρίζετε το συνέδριο εκείνο απετέλεσε τη μήτρα του παγκόσμιου ολυμπιακού κινήματος, αλλά για την Ελλάδα είχε πρόσθετη και δεσποζουσα, εθνικώς, κοινωνικώς και αθλητικώς, σημασία. Στο συνέδριο της Σορβόνης αποφασίστηκε η ανάθεση στην Αθήνα της διοργάνωσης της πρώτης Ολυμπιάδας του 1896 – γεγονός που νομοτελειακά έρχεται σε πλήρη ΗΘΙΚΗ ΑΝΤΙΘΕΣΗ με την άρνηση της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής για την πραγματοποίηση της Ολυμπιάδας του 1996 στην Αθήνα, και ουσιαστικά στην Ελλάδα, και παράλληλα εκλέχθηκε παμψηφεί πρώτος πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής ο Έλληνας αντιπρόσωπος Δημήτριος Βικέλας.

Αλλά αυτό το διπλό γεγονός, που κατέχει ιδιαίτερη και ιδιόζουσα θέση στην ανά τους αιώνες πορεία του Γένους των Ελλήνων, δεν ήταν κάτι το αυτοφυές και συμπτωματικό στα πλαίσια του συνεδρίου της Σορβόνης το 1894. Υπήρξε

το επιστέγασμα, η δίκαιη αναγνώριση της πρωτοπορείας των Ελλήνων στον Ολυμπισμό. Κι αυτό δεν πρέπει ποτέ να το ξεχνάμε. Ούτε ο Βικέλας ούτε ο Ιωάννης Φωκιάνος, τότε πρόεδρος του Πανελληνίου Γ.Σ. και επί τιμή αντιπρόεδρος του συνεδρίου της Σορβόνης, ήσαν αποκομμένοι από το διαχρονικό ελληνικό κορμό.

Δεν είναι λίγοι πριν από αυτούς από την ανακήρυξη του ελεύθερου ελληνικού κράτους το 1830 μέχρι την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα που άρθρωσαν το δικό τους λόγο κι έκαναν πράξη οράματα υψιπετή για τον Ολυμπισμό και την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Επί χρόνια και χρόνια η παγκόσμια αθλητική συνείδηση είχε άγνοια ή ισχνότατη γνώση αυτών των πρωτοπόρων. Ακόμη και στην Ελλάδα από έλλειψη επάρκειας στο καίριο θέμα που λέγεται «εθνική αυτογνωσία» οι πρωτοπόροι αυτοί έμειναν στην αφάνεια, στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας. Ευτυχώς τα τελευταία χρόνια σημειώνεται σε διεθνή κλίμακα μια επιστημονική κίνηση για την αποκατάσταση των Ελλήνων πρωτοπόρων του Ολυμπισμού. Πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία σε δύο ξένους ιστορικούς του Αθλητισμού, τον ελληνιστή καθηγητή του Πανεπιστημίου της Φλόριντα στις ΗΠΑ Ντέιβιντ Γιανγκ⁸, που πριν λίγα χρόνια ως αιρετικός, αλλά σήμερα ως αυθεντία έγραψε και δίδαξε στη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία, στην Αρχαία Ολυμπία για τους Έλληνες πρωτοπόρους του Ολυμπισμού, ωθώντας την έννοια Κουμπερτέν στα φυσικά πλαίσια της έξω από την ειδωλοποίηση. Επίσης στον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μάντζ της Γερμανίας Νόμπερτ Μύλλερ, μελετητή του έργου του Κουμπερτέν αλλά και διαπρύσιο κήρυκα της σημασίας των Ζάππειων Ολυμπιάδων. Αισθάνθηκα προσωπικά συγκίνηση όταν πριν από την ομιλία μου στη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία, τον περασμένο Ιούνιο, με θέμα τον ατελώς εκτιμημένο στην ολυμπιακή συνείδηση Δημήτριο Βικέλα να μου λέει: *Είναι καιρός να ριχθεί άπλετο φως στην προσωπικότητα του Έλληνα Βικέλα.*

Και άλλοι ξένοι ιστορικοί ερευνητές εργάζονται προς την κατεύθυνση αυτή ενώ και στην Ελλάδα, έστω και καθυστερημένα, σημειώνεται ανάλογη κίνηση και πρέπει να αναφερθεί ο καθηγητής της Ιστορίας στο ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου της Αθήνας *Θωμάς Γιαννάκης* με ερευνητικό πάθος και επιστημονική υπευθυνότητα. Μαζί του κι άλλοι. Τώρα είναι ευθύνη της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων και της Πολιτείας να αποκαταστήσουν στο βάθρο που δικαιούνται οι Έλληνες πρωτοπόροι του Ολυμπισμού.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΑΡΑΓΕ;

Με συντομία, σχεδόν, τηλεγραφικά, θ' αναφερθώ σ' αυτούς για να χαραχθεί ο δρόμος προς το συνέδριο της Σορβόνης, τον *Φωκιάνο* και τον *Βικέλα*.

Το 1837, λίγα χρόνια μετά την ανακήρυξη της ελληνικής ανεξαρτησίας⁹, στο Δήμο Λετρινών, κοντά στο σημερινό Πύργο, φωτισμένοι άνθρωποι της εποχής οραματίζονται στη διοργάνωση ολυμπιακών αγώνων στην Αρχαία Ολυμπία. Το 1858 στο Παρίσι, επτά χρόνια πριν γεννηθεί ο Πιερ ντε Κουμπερτέν, ένας Έλληνας μεταφραστής αρχαίων κειμένων στα Γαλλικά, ο *Μηνάς Μινωίδης*, γράφει για την ανάγκη της «σύστασης» Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα. Και μάλιστα ο ξεχασμένος αυτός πρωτοπόρος μετά τη μετάφραση του θαυμάσιου κειμένου του Φιλοστράτου περί Γυμναστικής δημοσιεύει δικό του κείμενο με το θέμα αυτό. Πολλά χρόνια πριν ακουσθεί το εμπνευσμένο αληθινά μήνυμα του Κουμπερτέν μίλησαν και έπραξαν για την αναβίωση των ολυμπιακών αγώνων στην Αθήνα ο *Παύλος Γιαννακόπουλος* και ο ποιητής *Παναγιώτης Σούτσος* και φυσικά στην Αγγλία ο πνευματικός δάσκαλος του Κουμπερτέν, *Μπρουκς*¹⁰⁻¹¹.

Αλλά ο δρόμος προς την Ολυμπιάδα του 1896 άνοιξε χάρη στο όραμα του μεγάλου ευεργέτη βορειοηπειρώτη αγωνιστή του 1821 *Ευαγγέλη Ζάππα*.

Γράφει ο καθηγητής *Θωμάς Γιαννάκης* εμβριθής ιστορικός του αθλητισμού.

«Οι Ζάππειες Ολυμπιάδες έχουν δρασκελίσει τα ελληνικά σύνορα κι έχουν γνωστοποιηθεί στην Ευρώπη. Ο ίδιος ο Coubertin το ομολογεί»¹².

Προφητική υπήρξε η σκέψη και ο πόθος του αγνού πατριώτη Ευαγγέλη Ζάππα δια της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, η ενοποίηση των κρατών της Ευρώπης. Επρότεινε την σύστασιν υπό το όνομα «ΟΛΥΜΠΙΑ» σκοπεύοντας '... εις την άμιλλαν και την φιλοτιμίαν εν τη Ελλάδι και εν τη Ευρώπη', όπως έγραφαν οι εφημερίδες της εποχής 'Ηλιος και Εστία'¹³.

Είναι γεγονός ότι από το 1896 και μέχρι σήμερα είχαμε γαλουχηθεί ιστορικά και θεωρούσαμε ότι ο Γάλλος ευπατρίδης και παιδαγωγός Coubertin και μόνο αυτός, ήταν ο πρωτεργάτης της ανασύστασης των Ολυμπιακών Αγώνων. Το όνομα και η προσφορά του *Ευαγγέλη Ζάππα* περιπλανιόταν μέσα στην αφάνεια και στην ιστορική σιωπή¹⁴.

Οι Ζάππειες Ολυμπιάδες τελέσθηκαν τέσσερις φορές, 1859, 1870, 1875 και 1889 και ήσαν όχι ένας δρόμος αλλά μια λεωφόρος προς την αναβίωση των διεθνών ολυμπιακών αγώνων. Χάρη στη γενναιόδωρη προσφορά του Ζάππα – από 400 μετοχές της ακτοπλοϊκής εταιρίας του στη Ρουμανία και 3.000 καισαροβασιλικά φλωρία – έγιναν οι Ζάππειες Ολυμπιάδες ως συνδυασμός του αθλητικού πνεύματος, υπό τον αστερισμό του Ολυμπισμού με τη βιομηχανία, τη γεωργία και τις τέχνες¹⁵.

Και τώρα ας περάσουμε στο κύριο μέρος του θέματός μας, το συνέδριο της Σορβόνης που έλαμψε το άστρο ενός άλλου πραγματικά εθνικού ευεργέτη, του *Δημητρίου Βικέλα*.

Ο Δημήτριος Βικέλας και το Συνέδριο της Σορβόνης (1894).

Αναμφίβολα «το διεθνές συνέδριον των Παρισίων δια την μελέτην και την διάδοσιν των αρχών του φιλαθλητισμού», αυτός είναι ο πλήρης τίτλος του συνεδρίου της Σορβόνης – κέντρου της γαλλικής διανοήσεως και επιστήμης – είναι η μήτρα του παγκόσμιου ολυμπιακού κινήματος. Πλην όμως, όπως κανείς δεν μπορεί να μην προιόδει και να προεξοφλήσει την πορεία ενός νεογέννητου στην όλη διάρκεια του βίου του νέου ανθρώπου, έτσι και στα 100 χρόνια που έχουν κυλήσει από τον Ιούνιο του 1894 η πορεία του Ολυμπισμού είναι, σε πλείστα όσα καίρια σημεία, εκ διαμέτρου αντίθετη με τα όσα ανεδύθησαν στο συνέδριο εκείνο. Ποιος ήταν ο πραγματικός ρόλος του μεγάλου Έλληνα της Ευρώπης, του *Δημητρίου Βικέλα*, πέραν της ετικέτας του πρώτου προέδρου, για μικρό χρονικό διάστημα – διάστημα όμως που καλύφθηκε και εκφράστηκε και σχηματοποιήθηκε από μεγάλο έργο – της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, με το κριτήριο της εθνικής και ευεργετικής προσφοράς του στην τότε μικρή ελεύθερη πατρίδα του; Εκτός από ένα μικρό αριθμό μελετητών και ερευνητών η εικόνα που έχει, δυστυχώς, καθιερωθεί στο πλατύ φίλαθλο κοινό για το Δημήτριο Βικέλα περιορίζεται στο ότι διετέλεσε πρώτος πρόεδρος της ΔΟΕ και στην καλύτερη περίπτωση, ότι με τη δική του πρόταση έγιναν οι πρώτοι ολυμπιακοί αγώνες του 1896 στην Αθήνα.

Αυτή η τηλεγραφική θα λέγαμε λεζάντα για τον Βικέλα όχι μόνο αδικεί ιστορικά τον άνθρωπο, αλλά και κρύβει από τις ελληνικές συνειδήσεις το όραμά του και την ποιότητα του στόχου. Μέσα στα πλαίσια του συνεδρίου της Σορβόνης, η ατζέντα του οποίου περιλάμβανε δύο μέρη και έντεκα άρθρα-θέματα, έγινε κατά κυριολεξία η

κυοφορία ενός εθνικού ευεργέτη και γεννήθηκε μέγιστη προσφορά, ηθική και πρακτική, προς τη δυσπραγούσα μικρή Ελλάδα, τη λεγόμενη ακόμη και «*ψωροκώσταϊνα*», την Ελλάδα του «*δυστυχώς επτωχεύσαμεν...*». Ακριβώς επειδή οι εν γένει συγκυρίες εκείνης της εποχής πριν από ένα αιώνα ήσαν αυτής της μορφής, η προσφορά και η επιτυχία του Βικέλα προσλαμβάνουν την έννοια της εθνικής ευεργεσίας και ανεκτίμητης προσφοράς προς το γένος των Ελλήνων.

Στο «δελτίο ταυτότητας» κάθε μεγάλου άνδρα ουσιαστικούς σημασίες στοιχείο είναι η ικανότητα να αξιοποιεί, στο έπακρο, τις συνθήκες και τις συγκυρίες για την επίτευξη ενός σπουδαίου στόχου, ταυτόχρονα όμως να παίρνει τολμηρές πρωτοβουλίες – έστω και μόνος του – και να καλλιεργεί κατάλληλα το έδαφος για την οικοδόμηση του έργου. Αυτά τα δύο στοιχεία συναντάμε στο Βικέλα και δεν έχουν όσο θα 'πρεπε εκτιμηθεί ως στοιχείο εθνικής ιστορίας και αυτογνωσίας.

Το πρώτο μέρος του προγράμματος εργασιών του συνεδρίου της Σορβόνης αναφερόταν στο Φιλαθλητισμό και στην έννοια του επαγγελματικού Αθλητισμού και είχε επτά άρθρα. Το δεύτερο – με τρία άρθρα – στην ανασύσταση – κατά την έκφραση της εποχής – των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα δύο τελευταία είχαν οργανωτική και τεχνική υφή ενώ το όγδοο, το κρίσιμο, έθετε το ερώτημα: «*Είναι δυνατή η ανασύστασις των; Πλεονεκτήματα τα οποία η ανασύστασις αύτη θα προσπορίση εις τον αθλητισμόν καθώς και εις την κοινωνικήν ηθικήν και την βελτίωσιν των διεθνών σχέσεων*» (η μετάφραση είναι του Ιωάννη Χρυσάφη).

Ο Δημήτριος Βικέλας διαβάζοντας το άρθρο αυτό και ιδίως όταν του ανετέθη από το συνέδριο η προεδρία της επιτροπής που θα έκανε το όραμα πράξη, όντας ο ίδιος οραματιστής αλλά και πραγματοποιός έκανε μόνος του το μεγάλο άλμα, πήρε την τολμηρή απόφαση να προτείνει – και να αγωνισθεί για τη νίκη της πρότασής του – ως τόπο διεξαγωγής της πρώτης ολυμπιάδας των νεότερων χρόνων, την Αθήνα. Αναμφίβολα, ο Βικέλας, πολίτης της Ευρώπης με αστραφτερή πνευματική εμβέλεια (να σκεφτείτε ότι μόνο το πιο γνωστό λογοτεχνικό έργο του ο «Λουκής Λάρας» μεταφράστηκε το 1879 αρχικά στα γαλλικά για να ακολουθήσουν τα επόμενα χρόνια αλληπάλληλες εκδόσεις που ξεπερνούν τις 25 τουλάχιστον σε δέκα ευρωπαϊκές γλώσσες) στάθηκε στην επισήμανση του άρθρου 8 περί κοινωνικής ηθικής και βελτίωσης των διεθνών σχέσεων.

Ωστόσο όλα τα τεκμήρια συγκλίνουν ότι το βασικό κίνητρο της πρότασης Βικέλα ήταν πατριωτικό. Έβλεπε ότι με τη διεξαγωγή της Ολυμπιάδας στην Αθήνα, η μικρή πατρίδα του θα έβγαινε από την αφάνεια, θα προχωρούσε στην Ευρώπη. Εδώ ακριβώς εστιάζεται η προσφορά του Δημητρίου Βικέλα στην Ελλάδα, εκεί στα τέλη του 19ου αιώνα. Μια ανεκτίμητη διεθνούς εμβέλειας και εθνικής έξαρσης και πανελληνίας δραστηριοποίησης προσφορά.

Σε δύο τουλάχιστον σημεία από την πνευματική κληρονομιά του Βικέλα προσδιορίζεται εναργέστατα ο σκοπός, ο μέγιστος.

Δύο μόλις εικοσιτετράωρα μετά την τηλεγραφική αναγγελία προς τον πρόεδρο του Πανελληνίου Ιωάννη Φωκιανό ότι το συνέδριο εξέφρασε την ευχή να διεξαχθεί η πρώτη ολυμπιάδα στην Αθήνα, σε επιστολή του της 25ης Ιουνίου, ο Βικέλας γράφει ολοφάνερα στο Φωκιανό για τον απώτερο, πλην έντονα πατριωτικό, στόχο¹⁶.

«Δεν είναι η διεξαγωγή εις Αθήνας των ολυμπιακών αγώνων καθιέρωσις μόνον του ευγενούς σκοπού του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου της δια της σωμαστικής ανυψώσεως του φρονήματος αλλά και προσέτι και εκδήλωσις φιλελληνικών αισθημάτων, διπλασίως πολυτίμων υπό τας δυσχερείς περιστάσεις τας οποίας διερχόμεθα, είναι δε σύνδεσμος νέος μεταξύ της Ελλάδος και της Ευρώπης...»

Και αρκετούς μήνες αργότερα σε μια «συνδιάλεξή του» με τους Έλληνες φοιτητές στο Παρίσι – στις 5 του Απρίλη του 1895, όταν κλυδωνιζόταν επικίνδυνα το όλο εγχείρημα – τόνισε ότι με την ολυμπιάδα επιδιώκεται «η κατάταξις ημών εις την ευρωπαϊκήν ολομέλειαν»¹⁷.

Αρκούν αυτά τα δύο στοιχεία για να πείσουν περί της ουσίας του οράματος Βικέλα, ένα όραμα που πραγματοποιούμενο θα προσεπόριζε, πιθανώς, στην Ελλάδα πλείστα όσα ηθικά και υλικά ακόμη οφέλη με την προσέλκυση των ξένων και τη γνωριμία τους με τα θέλητρα της ελληνικής φύσης και τη μαγεία της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς. Πολιτισμός, τουρισμός¹⁸...

Ανήκει στο χώρο του υποθετικού να σκεφτούμε αν βρισκόταν στη θέση του Βικέλα κάποιος άλλος εκπρόσωπος αν θα αποτολμούσε τέτοιο ρίσκο. Μάλλον όχι, όταν μάλιστα θα ήταν βαθιά και άμεσα επηρεασμένος από την οικονομικώς δυσπραγούσα χώρα του. Ο Βικέλας όμως γνωρίζοντας την ελληνική πολιτική και οικονομική κατάσταση αλλά ταυτόχρονα έχοντας την άνεση

της μη διαμονής του στην Αθήνα επιχείρησε να βάλει σε τροχιά πράξης ένα όραμα εθνικής συνεισφοράς και στήριξης¹⁹.

Αυτή είναι και η αξία της πρωτοβουλίας του, μιας πρωτοβουλίας που αρχικά, όταν ενημέρωνε το Φωκιανό, είχε χαμηλό προφίλ αλλά σύντομα φούντωνε σε αγώνα για την παγκόσμια παρουσία της Ελλάδας.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η πρόταση για τη διεξαγωγή της ολυμπιάδας του 1896 στην Αθήνα είχε τη σφραγίδα της εμπνευσμένης δωρεάς του Δημητρίου Βικέλα. Είναι, επίσης, γεγονός ότι κατά τις πρώτες μέρες των εργασιών του συνεδρίου και ειδικότερα της επιτροπής της οποίας προήδρευε ο Βικέλας και είχε ως αντικείμενο έρευνας και εκτίμησης την «αναούσταση» των ολυμπιακών αγώνων (αλλά και τον ορισμό της πρώτης πόλης που θα τους φιλοξενούσε) ο Βικέλας ενεργούσε κάτω από τον αστερισμό της βοήθειας, πρώτιστα ηθικής, προς τη μικρή και «εν απορία» ευρισκομένη πατρίδα του²⁰.

Και πριν ο Βικέλας εκφωνήσει τον μνημειώδη όσο και πειστικότερο λόγο του σχετικά με το τι θα προσέφερε η Ελλάδα του 1896 στους αθλητές και στους φιλάθλους επισκέπτες, ρεαλιστής καθώς ήταν, φρόντισε να εξουδετερώσει τον κίνδυνο άρνησης από τους συνέδρους με το αιτιολογικό την απόσταση της Αθήνας. («Αναιρών δε εκ τῶν προτέρων ὁ Βικέλας τὰς ἐνδεχομένας ἀντιγνώμιας, ὑπέδειξεν ὅτι ἡ μεγάλη σχετικῶς ἀπόστασις τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Εὐρώπης δὲν εἶναι σοβαρὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν τόσων ταχειῶν συγκοινωνιῶν...»). Μάχη, λοιπόν, στο πεδίο των ιδεῶν ἀλλὰ καὶ των υλικῶν προβλημάτων με ἐπιδέξιον χειριστὴ τοῦ θέματος τον Βικέλα»²¹.

Με τη γνωστή αναφορά του στο κάτι άλλο που θα πρόσφερε η Ελλάδα στους ξένους που θα ταξίδευαν για την Α' Ολυμπιάδα, τόνισε:

«...Δεν ἔχομεν τα μέσα να τελῶσωμεν εορτὰς μεγαλοπρεπεῖς ἀλλὰ το ἐγκάρδιον τῆς υποδοχῆς θα ἀναπληρώσει τας πολλὰς ἐλλείψεις μας. Δεν θα παρέχωμεν εἰς τους ξένους μας διασκεδάσεις ἀξίας τῆς περιστάσεως ἀλλὰ ἔχομεν να δείξωμεν τα μνημεία καὶ τα ερείπια τῆς ἀρχαιότητος, θα τους οδηγήσωμεν ἐκεῖ ὅπου οἱ ἀρχαῖοι ἐτέλουν τους ἀγῶνας των, εἰς τα Ολύμπια, τα Ἴσθμια, τους Δελφούς, τὴν Ἐπίδαυρον».

Ολοφάνερο ότι ο Δημήτριος Βικέλας, οραματιστής και φωτισμένος πνευματικός

άνθρωπος, αλλά και πραγματιστής επιχειρηματίας έκρινε, και πολύ εύστοχα, σκόπιμο να ενημερώσει τους συνέδρους για τις πραγματικές δυνατότητες της Αθήνας συνδυάζοντας αυτές με κάποια ειδική προσφορά που καμιά άλλη χώρα δε θα μπορούσε να κάνει. Στην εποχή της «ανασύστασης» των Ολυμπιακών αγώνων ήταν πολύ φυσικό η αρχαιολατρεία της Ολυμπίας και του Ελληνικού Πνεύματος να δεσπόζουν στις καρδιές των συνέδρων. Ο Βικέλας «έπιασε τον σφυγμό τους» και εκέρδισε την ψήφο τους. Βέβαια το τόλμημα ήταν μέγα. Και μόνο ένας άνθρωπος που έστω και αν δεν ήταν με την απόλυτη έννοια του όρου φίλαθλος, αλλά οπωσδήποτε είχε ενστερνισθεί και εγνώριζε άλλωστε τις ιδέες του Φωκιανού και των πρωτοπόρων που διέθετε το κύρος μιας εξαιρετικής προσωπικότητας του Ελληνισμού της διασποράς όπως ο Βικέλας, τόλμησε, για λογαριασμό της Ελλάδας, που μάλιστα εκείνη την εποχή περνούσε δεινή οικονομική κρίση και δεν υπήρχε η δυνατότητα έστω και μικρής οικονομικής στήριξης από την κυβέρνηση Τρικούπη. Έτσι ο Βικέλας, ο σχεδόν ξεχασμένος δυστυχώς και εδώ στην Ελλάδα, αναδείχθηκε πανάξιος Έλληνας και εκφραστής των πόθων του Ελληνικού Λαού· αυτός ο οποίος επί πολλά χρόνια ήταν ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ των Ελλήνων στην Ευρώπη, κατά το χαρακτηρισμό της κ. Μαριάννας Δήτσα, στην πιο πρόσφατη εργασία για το κορυφαίο βιβλίο του Βικέλα «Λουκής Λάρας»²².

Μέχρις ότου ο Βικέλας εμπνευσθεί την Αθήνα του 1896 δεν είχε γίνει ΚΑΜΙΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΝΥΞΗ. Άλλωστε, ούτε προτροπή, ούτε ενθάρρυνση από την Αθήνα υπήρχε. Το κλίμα ήταν φανερά υπέρ του Παρισιού για πολλούς και διάφορους λόγους: α) Το Παρίσι ήταν ο πνευματικός ομφαλός της Ευρώπης και φυσικά ο Κουμπερντέν είχε και το πλεονέκτημα της «έδρας» του συνεδρίου. β) Προβαλλόταν η οικονομική σκοπιμότητα του συνδυασμού της Διεθνούς Έκθεσης του Παρισιού το 1900 με την Ολυμπιάδα προς εξασφάλιση πόρων και «πελατείας»-θεατών. γ) Υπογραμμίζοταν ότι ο νέος αιώνας, 20ός, άξιζε να υψώσει την αθλητική αυλαία του με ένα τέτοιο συγκλονιστικό παγκόσμιας απήχησης γεγονός. δ) Το Παρίσι από πλευράς συγκοινωνιακής προσφερόταν καλύτερα από οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή πόλη.

Αλλά, άλλες οι βουλές του Βικέλα! Ταχύτατη η κυοφορία της ιδέας περί της Αθήνας. Γρήγορος στις ενέργειές του ο Έλληνας αντιπρόσωπος

(άλλωστε η πολύχρονη θητεία του στην υπηρεσία του Κερδώου Ερμή, του Εμπορίου, τον υποχρέωνε να παίρνει αποφάσεις-εμπνεύσεις κάτω από την πίεση της ανάγκης), ξεκίνησε τον αγώνα. Δεν ήταν όμως σίγουρος για το αποτέλεσμα. Σ' ένα γράμμα του προς τον Φωκιανό (22.6.1894) «προβλέπει αντίστασιν εις την περί Αθηνών πρότασιν». Και προσθέτει: «Θα προσπαθήσω να την υποστηρίξω πεπειθώς ότι διερμηνεύω ούτω όχι μόνον του συλλόγου (ΠΓΣ) αλλά και παντός Έλληνος την επιθυμίαν. Εάν τυχόν επιτύχωμεν το ποθούμενον, θα σας τηλεγραφήσω».

Οι εξελίξεις ραγδαίες. Ένθερμος υποστηρικτής του Βικέλα και της περί Αθήνας πρότασής του ο φιλέλληνας Αμερικανός καθηγητής του Πανεπιστημίου του Πρίνσετον, Γουίλιαμ Σλόαν, (όπως και οι Κουμπερντέν, Γκουντινέ και ντε Βιλλέρ). Ο Βικέλας τις λίγες εκείνες ημέρες πριν από τη συνεδρία της 23/6/94 είχε κάνει σύντομες και δραστικές κινήσεις και είχε λάβει ενθαρρυντικά μηνύματα. Η απόφασή του περί της πρότασης για την Αθήνα ήταν βέβαια σταθερή. Θα την έκανε έστω κι αν στη συνέχεια δεν εκδηλωνόταν υποστήριξη επίσημη από την Αθήνα.

Ο Βικέλας είχε θριαμβεύσει. Το συνέδριο δέχθηκε την πρότασή του με ενθουσιασμό (23.6.94). Η πίστη, η πειθώ, το πνευματικό του κύρος απέδωσαν. Και είναι μνημειώδη τα επιχειρήματα του Βικέλα όσον αφορά το τι μπορεί να προσφέρει η Ελλάδα του 1896 αν η πρωτεύουσά της επιλεγόταν τελικά για την Ολυμπιάδα.

Διερμηνεύοντας ο Βικέλας την ψυχική παρόρμηση ενός μικρού λαού, αλλά με μεγάλη ιστορία, μόνος του, δίχως να είναι εντολοδόχος κανενός, παρά μόνο της έμπνευσής του και του οράματός του, γράφει στις 25 Ιουνίου στον Φωκιανό, το μύστη πρόεδρο του ΠΓΣ²³.

«... Καθ' ἃ σᾶς ἔλεγον εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ἐπρότεινον νὰ ἐκφράσῃ τὸ Συνέδριον τὴν εὐχὴν ὅπως οἱ πρῶτοι Ὀλυμπιακοὶ διεθνεῖς ἀγῶνες τελεσθῶσιν εἰς Ἀθήνας.

Ἡ πρότασις ὑπεστηρίχθη ἐνθέρμως ὑπὸ Γάλλων καὶ ξένων καὶ ἐγίνε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ παμψηφὶ δεκτὴ.

Τῆς προτάσεως τὴν εὐθύνην ἀνελαβον ἀτομικῶς εἰπὼν ὅτι οὔτε ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου τὴν ὑποβάλλω, καὶ ὅτι ὀλιγώτερον ἔτι δύναμαι νὰ ἀναλάβω εὐθύνην ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως».

Τρεις μέρες πριν τις 22.6.1984 έγραφε στο Φωκιανό:

«Όταν έλθη ή κατάλληλος ώρα, προτίθεμαι να προτείνω την συγκαταρίθμηση και τών ΑΘΗΝΩΝ εις τόν κατάλογον τών πρωτευουσών όπου οί διεθνείς Όλυμπιακοί θα τελούνται. Πιστεύω ότι θα έχω πρὸς τούτο τήν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου και τῆς Κυβερνήσεως ἐτι ἐάν εἶναι ἀνάγκη. Ἄλλωστε τοῦ συνεδρίου αἱ πράξεις ἔχουν τόν χαρακτήρα ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐχῶν μᾶλλον ἢ διατάξεων...».

Και καταλήγει: «Σᾶς στέλλω ἀντίτυπον φυλλαδίου διανεμηθέντος προχθές εις τὰ ἐγκαίνια τοῦ συνεδρίου. Ἐξ αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐφημερίδων και ἐκ τῆς σημερινῆς ἰδίως ἐκλογῆς βλέπετε ότι τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος κατέχει πανταχοῦ καλὴν θέσιν. Τοῦτο ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις ἀποβαίνει διπλασίως εὐχάριστον».

Ο Βικέλας αξιοποίησε πληρέστατα τον ενυπάρχοντα φιλελληνισμό των μελών του συνεδρίου της Σορβόνης. Είναι αποκαλυπτικό το κείμενο (πιθανότατα δια χειρός του βαρώνου Πιερ ντε Κουμπερτέν στο πρώτο φύλλο του δελτίου της ΔΟΕ, αλλά μη υπογραφόμενο). Τίτλος: ΑΘΗΝΑΙ 1896.

«Τὸ ἀθλητικὸν συνέδριον ἐκφράσαν τὴν εὐχὴν ὅπως οἱ διεθνεῖς Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες τελεσθοῦν τὸ πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 1896, δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο εἰμὴ ν' ἀποδώσῃ τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι. Ἡ γόνιμος ἰδέα τῆς ἀνασυστάσεως τῶν ἀγῶνων τούτων εἶναι ἰδέα ἐξαιρετικῶς ἑλληνικῆ και δὲν ἦτο εἰμὴ ἔργον δικαιοσύνης νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ πρώτην φοράν εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος ἐνθα ἐγεννήθη τὸ πρῶτον. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος εἶχεν ὠρισμένως ἐπιφοιτήσῃ ἐπὶ τοῦ Συνεδρίου. Ἐγκαίνιασε τὰς ἐργασίας του με τὸν ὕμνον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀνασυστάσθη τὸς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας και ἐτερματίσθη με ἐν συμπόσιον. Δὲν ἔλειπαν εἰμὴ αἱ ταινίαι ἀπὸ τὰ μέτωπα τῶν συνδαιτυμόνων διὰ νὰ δικαιολογηθῇ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ὁ Ἕλλην ἀντιπρόσωπος, ὅταν ἀπαντῶν εἰς τὴν πρόποσιν τοῦ προέδρου και εἰς τοὺς ξένους ἀντιπροσώπους, ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ ξένοι, και ὅτι δὲν ἐβλεπε πέραν αὐτοῦ εἰμὴ ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων και συγγενεῖς τῶν νεωτέρων, συνηγμένους διὰ τῆς ἀναμνήσεως και ἐν ὀνόματι τῆς κοινῆς προμήτορος!

Τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπρότεινεν ὁ Ἕλλην ἀντιπρόσωπος κατὰ τὴν τελευταίαν συνέλευσιν τοῦ Συνεδρίου, τὴν ὑπεστήριξαν δὲ θερμότατα

οἱ κ.κ. *Coubertin, Sloane, Godinet και de Villers και ἔγινε ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ.*

(Περίεργως ο Κουμπερτέν δεν αναφέρει και το ὄνομα του Ἑλληνα αντιπροσώπου, του Δημητρίου Βικέλα).

Η πολύπλευρη κοινωνική και ανθρωπιστική δραστηριότητα του Βικέλα εκφράζεται με σπουδαία έργα, ὅπως η ίδρυση του Οίκου Τυφλών στην Καλλιθέα, της Σεβαστοπούλειου πρότυπης, για την εποχή, επαγγελματικής Σχολῆς υπάρχει ἀκόμη τῆς Μπελενείου Σκοπευτικῆς Εταιρίας, η ὀργάνωση του Α' πανελληνίου εκπαιδευτικοῦ συνεδρίου και ἄλλα με κορυφαίο τὸ «Σύλλογο πρὸς Διάδοσιν Ὠφελίμων Βιβλίων» με συνεργάτη τον διαπρεπή λογοτέχνη Γεώργιο Δροσίνη.

Θα κλείσουμε με μια επανόρθωση ἀλλὰ και ἀπάλειψη τῆς πλήρως λανθασμένης ἀντίληψης που ἔχει επικρατήσει ὅτι ο Βικέλας δὲν εἶχε καμιά σχέση με τον ἀθλητισμό. Λάθος μέγα και ἀνεπίτρεπτο, ἱστορικά και ἐρευνητικά. Βέβαια τὸ 1894 με τὴν τρέχουσα ἀντίληψη περὶ φιλάθλου ο Βικέλας δὲν εἶχε σχέση και ἀνάμειξη οὔτε στα διοικητικά οὔτε στα τεχνικά. Εἶχε ὅμως κάτι ἄλλο πολὺ σημαντικό. Ἀθλητικές ρίζες, ἀθλητικά βιώματα. Στὴ Σορβόνη ο Βικέλας ἦταν 59 ετῶν και κάποια στοιχεῖα τῆς προσωπικότητάς του εἶχαν καλυφθεῖ ἀπὸ τὸ πέρασμα του χρόνου. Ὡστόσο ἀναδύθηκαν στὴν κρίσιμη καμπή. Μαθητὴς στὸ Λύκειο Ευαγγελίδου τὸ 1850 στὴ γενετείρὰ του Ερμούπολη Σύρου, συμμαθητὴς του μεγάλου σαρκαστῆ και σατιρικοῦ ἀνατόμου Εμμανουὴλ Ροῖδη ὅταν πρωτάνθισε τὸ λογοτεχνικὸ του ταλέντο, εἶχε γευθεῖ τὴν ἔννοια τῆς Σωμασκίας. Μερικά χρόνια ἀργότερα – τὸ 1852 – δηλαδὴ σαράντα και πλέον χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ὨΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ, στὸ Λονδίνο ὡς φοιτητὴς και ὡς μαθητευόμενος ἔμπορος κοντὰ στους θεῖους του τους Μελάδες, εἶναι ἀθλητὴς και μάλιστα σε πολύπλευρη μορφή. Κωπηλάτης, Ἱππέας, Ξιφομάχος... Στὸ θρυλικὸ πεζογράφημά του «Λουκῆς Λάρας» (1877) βάζει στὸ στόμα του γέρου Χιώτη, ἀγωνιστῆ, λέξεις και ἐκτιμήσεις για τὴν ἀξία τῆς σωμασκίας και τὸ 1883 δίνει μια ἀπαράμιλλης φραστικῆς γοητείας εικόνα τῆς Αρχαίας Ὀλυμπίας στὸ θαυμάσιο ὁδοπορικὸ του «Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν» (ἐπιστολαὶ πρὸς φίλον). Ἀς σβήσει λοιπόν και αὐτὴ ἡ ἀνακρίβεια περὶ του «αμοῖρου και βεβήλου περὶ τα ἀθλητικά» Δημητρίου Βικέλα.

Αὐτὰ που εἶπαμε εἶναι τμήμα μόνο, ψηφίδες, ἀπὸ τὸ τριουπόστατο τεράστιο πορτραῖτο του Βικέλα. Λογοτέχνης παγκόσμιας ἐμβέλειας και βαθύτατης ἐπίδρασης σε Ἕλληνες συγγραφείς. Κοινωνικὸς λειτουργὸς με πολύπλευρη μορφωτικὴ και

ανθρωπιστική δράση και τρίτο φίλαθλος με ρίζες και βιώματα αθλητικής μορφής.

Αυτός ήταν ο Βικέλας, «ο θριαμβευτής του συνεδρίου της Σορβόνης, για λογαριασμό της μικρής και «εν απορία» τελούσης πατρίδας του. Ανήρ εξαιρετικής μορφώσεως και γλωσσομαθείας, κοινωνικής δε εμφανίσεως μη επιδεχομένης ΟΥΔΕΜΙΑΝ σύγκρισιν». Και όπως έγραψε ο Κουμπερτέν: «... Ο Βικέλας υπήρξε μια από τις πιο σταθερές και ευγενικές μορφές του Ελληνισμού... δε σταμάτησε ούτε στιγμή να τοποθετεί, πάνω από κάθε φροντίδα του, τα εθνικά συμφέροντα. Ενσάρκωνε αυτόν τοιούτον τον Ελληνισμό». Τα λόγια αυτά είναι του ίδιου του Κουμπερτέν.

Τέλος, ας θυμηθούμε, το φραστικό για τον Βικέλα σχήμα, του βιογράφου του, Αλ. Οικονόμου: «Αγαθός και ευγενής προς άπαντας, καίτοι αριστοκράτης εκ φύσεως, συντηρητικός εκ παραδόσεως και δημοκρατικός εκ καρδίας...».

Και σαν επίμετρο θα αναφέρουμε ένα στοιχείο από την όλη αρθρογραφική δραστηριότητα του Βικέλα – αρθρογραφία στις πιο έγκυρες εφημερίδες της Ευρώπης και της Αμερικής για κάθε «ελληνικό δίκαιο». Στοιχείο που ενδιαφέρει τους Κυπρίους και μάλλον δεν είναι πολύ γνωστό: Το 1877 ένα χρόνο μετά το διαζυγίό του με τον Κερδώ Ερμή, το Εμπόριο, χάρη του Λόγιου Ερμή, τη Λογοτεχνία, ο Βικέλας το 1877 αναπτύσσει μαχητική αρθρογραφία στους «Τάιμς» του Λονδίνου περί των ελληνικών δικαίων αλλά και περί Αμμοχώστου ειδικά και γενικότερα. Τον επόμενο χρόνο η Κύπρος περιήλθε στην εξουσία της Βρετανίας, επειδή η πώλησή της από τους Τούρκους ήταν θέμα που είχε γίνει γνωστό, πολύ πριν πραγματοποιηθεί η επαίσχυντη συναλλαγή, το πιο πιθανό είναι ο Βικέλας με τις άκρως ευαίσθητες κεραίες του, του δημοσιογραφούντος εθνικού άνδρα και πολιτισμικού πρεσβευτή των Ελλήνων στην Εσπερία, να εκτιμούσε, με την καταξιωμένη διορατικότητά του, το πόσο απομακρυνόταν η ελπίδα ενσωμάτωσης της νήσου στον ελληνικό κορμό. Κάποιες προσπάθειες που κατέβαλλε ο ομιλών δεν καρποφόρησαν όσον αφορά την πλήρη γνώση του κειμένου του άρθρου, η δημοσίευση του οποίου αναφέρεται απλά από το βιογραφικό ανεπιό του Δημητρίου Βικέλα, Αλέξανδρο Οικονόμου, στο β' τόμο, αφιερωμένο στο Βικέλα, του βιβλίου του «Τρεις άνθρωποι-συμβολή εις την ιστορίαν του ελληνικού λαού». Θα ήμουν ευτυχής αν από κάποιο Κύπριο ερευνητή και μελετητή προσκομίζονταν πλείονα στοιχεία.

«Πολλά έχουν γραφεί για το πνευματικό ανάστημα, το ήθος και τα οράματα του Δημητρίου Βικέλα. Ίσως ένα από τα πιο εύστοχα εγκώμια – καθ' όλα ρεαλιστικό – είναι αυτό που έγραψε το 1909 μετά το θάνατο του μεγάλου Έλληνα της Ευρώπης και εθνικού, κατά κυριολεξία, ευεργέτη, ο Ι. Βρεττός στο «εγκυκλοπαιδικόν ημερολόγιον». «Κάθε διάβημά του, κάθε σκέψις του, δια το καλόν του τόπου, του Έθνους, του Γένους. Όχι ονειροπόλος απλούς, αλλά θελήσεως ανήρ στιβαρός και πραγματοποιών κάθε όνειρό του...».

Ορόσημα και σταθμοί στη ζωή του Δημητρίου Βικέλα:

1835: Γεννήθηκε στη Σύρο/Ερμούπολη/ από πατρογενιά της Βέρροιας.

Η καταγωγή της μητέρας του από τα Γιάννινα. Αισθανόταν βαθιά Μακεδόνας/άλλωστε συχνά/ χρησιμοποιούσε το «Μακεδών» και έτρεφε παντοτινή αγάπη για τις ρίζες του. Γνώρισε την πόλη της Βέρροιας σε προχωρημένη ηλικία. Η οικογένεια Βικέλα (αρχικά Μπικέλα) εγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη από όπου κατέληξε στη Σύρο (μαζί με κύμα προσφύγων από τη Σμύρνη και τη Θεσσαλονίκη) στη διάρκεια του αγώνα του 1821.

1840: Επιστροφή της οικογένειας στην Πόλη. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε από τη μητέρα του Σμαράγδα (το γένος Μελά) η οποία άσκησε βαθύτατη και έντονα καθοριστική στην πνευματική διάπλαση και τη λογοτεχνική εξέλιξη του γιου της.

1850: Επιστροφή της οικογένειας στη Σύρο (μετά από σύντομη διαμονή στην Κεφαλληνία και στην Οδυσσό) λόγω του πατέρα του (έμπορος). Στην Ερμούπολη φοιτά στο λύκειο Ευαγγελίδη (συμμαθητής του ο μεγάλος κοινωνικός ανατόμος και σαρκαστής Εμμανουήλ Ροϊδης). Βικέλας και Ροϊδης, εκδότες της μαθητικής εφημερίδας του Λυκείου (Μέλισσα). Δείγματα πρώιμου λογοτεχνικού ταλέντου. Γράφει ποιήματα και μεταφράζει στα ελληνικά την τραγωδία του Ρακίνα Εσθήρ. Πρώτη έκδοση κειμένων του Βικέλα. Σε ηλικία 15 ετών γνωρίζει άπαιστα γαλλικά και αγγλικά.

1852: Η μεγάλη στροφή της ζωής του. Έφηβος έρχεται στο Λονδίνο για να θητεύσει στον «Κερδώ Ερμή» (ενώ μέσα του γιγαντεύει ο Λόγιος) κοντά στους αδελφούς της μητέρας του, εκλεκτά μέλη της ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου εμπόρους, Βασιλείο και Λέοντα Μελά. Ισχυρή και καθοριστική επίδραση από πλευράς επίδοσης στα γράμματα και τη λογοτεχνία δέχεται ο Βικέλας από το Λέοντα

Μελά, συγγραφέα του «Γερο-Στάθη» βιβλίου που γαλούχησε γενιές ελλήνοπαιδων. Ποικιλία σπουδών σε πανεπιστημιακό επίπεδο. Προχωρεί στην εκμάθηση και άλλων γλωσσών. Κείμενά του δημοσιεύονται σε εφημερίδες και περιοδικά του Λονδίνου. Μελέτες, δοκίμια, αλλά και ποιήματα, γλωσσολογικά μελετήματα, στατιστικές μελέτες, άρθρα για τη «δημοσιογραφία εν Αγγλία» αλλά και την παραγωγή βαμβακιού στην Ελλάδα. Λογοτέχνης, δημοσιογραφών περί πολλών και διαφόρων.

1865: Γνωρίζεται με δύο επιφανείς Έλληνες, τον πολιτικό Χαρίλαο Τρικούπη και τον ιστορικό Κωνσταντίνο Παπαρηγόπουλο.

1870-78: Η κατ' εξοχήν περίοδος λογοτεχνικής δημιουργίας και ανέλιξης του Δημητρίου Βικέλα. Χρόνια ακμής, στη διηγηματογραφία με έντονη επίδραση στους νεότερους Έλληνες πεζογράφους (Βιζυηνό και άλλους).

1876: Εγκαταλείπει το εμπόριο και το Λονδίνο και κάτοχος καλής περιουσίας εγκαθίσταται στο Παρίσι. Έχει παντρευτεί την Καλλιόπη Γεραλοπούλου (θυγατέρα μεγαλέμπορου του Λονδίνου) που οι περιπέτειες της ψυχικής υγείας της και ο πρόωρος θάνατός της θα κοστίσουν ακριβά στο Δ.Β. που, χάρη στους υψηλούς στόχους που συνήλιζε να βάζει, δεν κάμπτεται.

1877: Αρχίζει στην Αθήνα (περιοδικό «Εστία») η δημοσίευση του κορυφαίου πεζογραφικού του έργου «Λουκής Λάρας» (αναμνήσεις γέροντος Χίου από τη ζωή του στη Σμύρνη και τη σφαγή του λαού της Χίου από τους Τούρκους κατά την επανάσταση του 1821). Ο Λουκής Λάρας μεταφράζεται διαδοχικά σε πολλές ξένες γλώσσες – τουλάχιστον δέκα – και αριθμεί μέχρι πρόσφατα 25 και πλέον εκδόσεις.

1883: Δημοσιεύεται σε γαλλικό έντυπο το θαυμάσιο οδοιπορικό του Βικέλα «Από Νικοπόλεως εις Ολυμπία». Τερματίζεται η λογοτεχνική παραγωγή του, και το ενδιαφέρον του στρέφεται στην ηθική συνδρομή και συμπαραστάση προς τους νέους.

1884: Η μεγάλη παρένθεση στην πορεία του Δ.Β. ανοίγει. Εκπρόσωπος του πανελληνίου Γ.Σ. στο διεθνές αθλητικό συνέδριο του Παρισιού. Εκλέγεται πρώτος πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και με δική του, αποκλειστική πρωτοβουλία, το συνέδριο αναθέτει στην Αθήνα την οργάνωση της πρώτης ολυμπιάδας του 1896. Κατά τη διάρκεια 1895-1897 εργάζεται πρωταγωνιστικά για την πραγμάτωση του μεγάλου οράματός του, τους ολυμπιακούς του 1896 και

είναι αυτός που κατά τον Κουμπερτέν «ήρθε όλα τα εμπόδια». Το 1896 παραδίδει την προεδρία της ΔΟΕ στο Βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέν. Στα επόμενα χρόνια και μέχρι το 1906 η ανάμειξη Βικέλα στα αθλητικά πράγματα έχει παρενθετική πλην σημαντική έννοια.

1897-1908: Επιδίδεται σε μεγάλης κοινωνικής, παιδευτικής, πολιτισμικής σημασίας έργα. Σύλλογος προς Διάδοσιν των Ωφελίμων Βιβλίων, Α' πανελλήνιο εκπαιδευτικό συνέδριο, Οίκος Τυφλών Καλλιθέας, Σεβαστοπούλειος Τεχνική Σχολή, Μπελένειος Σκοπευτική Εταιρεία κ.ά.

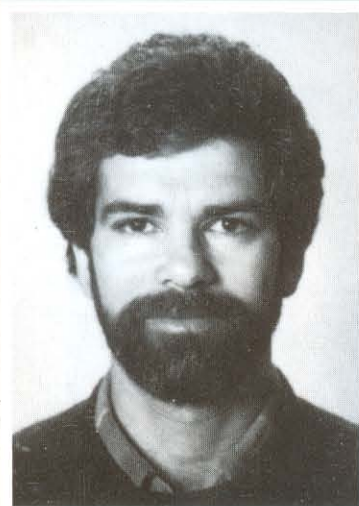
1908: Πεθαίνει στην Κηφισιά (είχε προσβληθεί από καρκίνο).

1. «Πανελλήνιος Γ.Σ. 1891-1991 100 χρόνια ΠΓΣ 100 χρόνια ελληνικού Αθλητισμού».
2. Επιστολή Βικέλα προς Φωκιανόν 25 Ιουνίου 1894.
3. Ομιλία του Δημ. Βικέλα, στις 5 Απριλίου 1895 στα μέλη του Συνδέσμου των Ελλήνων Σπουδαστών στο Παρίσι.
4. REVUE DE PARIS, Ιούνιος 1894/
5. Από εφημερίδα της εποχής 31.3.1894.
6. Ι. Χρυσάφη «Οί σύγχρονοι διεθνείς ολυμπιακοί αγώνες».
7. Ι. Χρυσάφη εκτενής αναφορά στο πρόγραμμα και τους σκοπούς του διεθνούς συνεδρίου, στο Παρίσι, «διά τον φιλαθλητισμόν» στο προαναφερθέν βιβλίο του.
8. Ομιλία του καθηγητή Ντ. Γιανγκ στην 8η ειδική σύνοδο της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας 1991.
9. Ι. Χρυσάφη «Οί σύγχρονοι διεθνείς ολυμπιακοί αγώνες» σελ. 16.
- 10-11 «TRAITE SUR LA GYMNASIQUE" par MINOIDE MINAS. Παρίσι Αύγουστος 1858.
12. Θωμά Γιαννάκη «Ζάππειες και Σύγχρονες Ολυμπιάδες» Αθήνα 1993.
13. Ι. Χρυσάφη «Οί σύγχρονοι διεθνείς ολυμπιακοί αγώνες», Ι. Μουρατίδη «Ιστορία Φυσικής Αγωγής με στοιχεία φιλοσοφίας» κ.ά.
14. Θ. Γιαννάκη «Ζάππειες και σύγχρονες ολυμπιάδες».
15. Β.Δ. 19.8.1858 περί συστάσεως των ΟΛΥΜΠΙΩΝ.
16. Αρχείο ΠΓΣ
17. ΕΣΤΙΑ 7-4-1895.
18. Πιέρ ντε Κουμπερτέν.
19. Στ. Σπεράντσα «Ο Βικέλας για τον Ολυμπισμό» Περιοδικό «Ελληνική Δημιουργία 1953.
20. «Η σωμασκία ως μέσον αγωγής, ως μέσον προς διάπλασιν της κατόπιν γενεάς».
21. Συνέδριο του 1894 στο Παρίσι.
22. Δημήτριος Βικέλας – Λουκής Λάρας.
23. Αρχείο Π.Γ.Σ.

Κύπρος Χρυσάνθης, Τίτος Φάνος, Ανδρέας Αταλιώτης, Κώστας Χατζηστεφάνου ενώ προσέρχονται για τις εργασίες της 8ης Συνόδου.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΣΑΜΑΡΑΣ

**Ευάγγελος
Ζάππας:
Ο οραματισμός
ενός ιδεολόγου
του Ολυμπισμού**

Εκατό χρόνια μετά την ανασύσταση των Ολυμπιακών αγώνων ο ρόλος του Ελληνικού Παράγοντα σ' αυτό το επίτευγμα εξακολουθεί πεισματικά να αγνοείται από τη Διεθνή Ολυμπιακή οικογένεια, από ιστορικούς αλλά και φιλάθλους. Ίσως, σκοπιμότητες, ή άλλοι λόγοι, άλλοι παράγοντες να εμπόδισαν την επανάληψη των νέων Ολυμπιακών αγώνων στην Αθήνα το 1996. Όμως ο χρόνος δε θα εμποδίσει από το να αναδειχθεί όπως αρμόζει η φυσιογνωμία του Ευάγγελου Ζάππα, εφάμιλλη τουλάχιστον εκείνης του Coubertin.

Ο Ζάππας υπήρξε μορφή για τα ελληνικά δεδομένα του 19ου αιώνα. Πρόσφερε ποικιλότητα τόσο στο σύγχρονό του Ελληνισμό με την πατριωτική και πνευματική του δράση, αλλά και προς τις επερχόμενες γενεές της Ελλάδας και τους λαούς του κόσμου.

Γιος σημαίνοντος εμπόρου του Βασίλη Ζάππα, γεννήθηκε στο μικρό χωριό Λάμποβο της επαρχίας Τεπελενίου στη Βόρειο Ήπειρο το 1800. Επαναστατική φύση μπήκε από τα 13 του χρόνια με τη βοήθεια κάποιου Χριστόπουλου, στη φρουρά του Αλή Πασά, όπου παρέμεινε μέχρι τα 20 του χρόνια, φτάνοντας στο βαθμό του υπαξιωματικού. Ως εκ τούτου τα γράμματά του ήταν λιγοστά. Με το προανάκρουσμα του Ελληνικού ξεσηκωμού έσπευσε να ενωθεί με το σώμα των Σουλιωτών στο οποίο ηγήτιο ο Μάρκος Μπότσαρης. Αργότερα θα γίνει πρωτοπαλικάρο του. Πλούσια η δράση του από το 1821 μέχρι

το 1830. Πολέμησε στο πλευρό πολλών επωνύμων στρατηγών μετά το θάνατο του Μπότσαρη, όπως ο Πανουργιάς, Γκούρας, Νοταράς. Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες, συμπεριλαμβανομένης και της πολιορκίας του Μεσολογγίου, και όπως ο ίδιος γράφει: «*Εις όλον αυτόν το διάστημα έλαβα πέντε πληγές και τα σημεία αυτών φαίνονται μέχρι σήμερα εις το σώμα μου*».

Το 1824 του απενεμήθη το αργυρόν Αριστείον προμάχων και ο βαθμός του *Ταγματάρχου φάλαγγος*¹ όπως και εκτάσεις γης.

Οι Τούρκοι χλωμένοι από τις δραστηριότητές του, συνέλαβαν τη μητέρα και λεηλάτησαν την περιουσία του σε μια προσπάθεια να τον εξαναγκάσουν να συνθηκολογήσει. Όμως: «*Εκαταφρόνησα όλα και μητέρα και οικίαν, και εφύλαξα ακλόνητον τον ιερόν της επαναστάσεώς μου όρκον και τον οποίον θέλω τον φυλάττη υπέρ της πατρίδος μέχρι τελευταίας εσχάτης μου αναπνοής*», γράφει ο ίδιος.

Με το πέρας της επανάστασης και με κύρια αίτια κάποιες διαφωνίες του με την πολιτική κατάσταση και συγκεκριμένα με την απαίτησή του για «*Σύνταγμα*»² αφήνει τη γη που του παραχώρησαν και τους στρατιωτικούς βαθμούς και αναχωρεί για τη Βέροια με σκοπό να ασχοληθεί με το εμπόριο. Η παρουσία όμως εκεί των Τούρκων τον οδηγεί να ξαναμετακινηθεί βορειότερα, σε περιοχή όπου δεν υπήρχε Τουρκική κατοχή, στο Βουκουρέστι, χωρίς κανένα εφόδιο, εκτός από την *εμπιστοσύνη στον εαυτό του*.

Σύμφωνα με πληροφορίες από τον εξάδελφό του Κωνσταντίνο Ζάππα, είχε αποκτήσει κατά τη μακρόχρονη παραμονή του στο στρατό, πρακτικές και χειρουργικές ιατρικές γνώσεις, από έναν έμπειρο γιατρό. Τον συμπατριώτη του Πέτρον ή Πάνον Παναγιώτου³. Έτυχε τότε να κληθεί για να γιατρέψει τη βαριά άρρωστη κόρη ενός πλούσιου Ρουμάνου στην περιοχή ανάμεσα στο Βουκουρέστι και το Μπροσθένι όπου διέμενε. Έκανε λοιπόν την κόρη καλά, εκεί όπου άλλοι γιατροί είχαν αποτύχει.

Ο γαιοκτήμονας του πρόσφερε μερικά κτήματα με ενοίκιο για να τα καλλιεργήσει. Με την απασχόληση αυτή απόκτησε γνωριμίες χρήσιμες και κατάφερε να γνωρισθεί με ηγούμενους Ελληνικών μοναστηριών και ενοικίασε μεγάλες εκτάσεις γης που πολύ φιλοπρόοδα εκκαλλιέργησε, αυξάνοντας την απόδοσή τους. Ενοικίασε ακόμα και ιδιωτικά κτήματα τα οποία τελικά αγόρασε, φθάνοντας να έχει απέραντες εκτάσεις γης. Αναβάθμισε επίσης και το αρδευτικό σύστημα της περιοχής.

Μέχρι το 1824 είχε γίνει πάμπλουτος. Μαζί με τον εξάδελφό του Κωνσταντίνο Ζάππα έκτισαν ένα μεγάλο αρχοντικό εφάμιλλο σε κομψότητα και πλούτο με εκείνα των ηγεμόνων της περιοχής⁴. Στο αρχοντικό του φιλοξενήθηκαν ηγεμόνες, στρατηγοί, πολλοί Έλληνες. Έγινε κρυφό σχολειό για τους ξενιτεμένους Έλληνες της Ηπείρου και της Ελεύθερης Ελλάδας, Πολιτιστικό κέντρο όπου οι πατριώτες, οι φίλοι, πρώτοι έδιναν τον «οβολό» για δωρεές προς την πατρίδα, όπου συγκεντρώνονταν οι Έλληνες να τραγουδήσουν κάποιο παλιό ελληνικό τραγούδι να συζητήσουν τα νέα των εφημερίδων.

Παρά το γεγονός ότι ο Ζάππας είχε εκπατρισθεί, πικραμένος από την εις βάρος του συμπεριφορά κάποιων κυβερνητικών κύκλων λόγω των πεποιθήσεών του για την αναγκαιότητα Συντάγματος⁵, το ενδιαφέρον του για την πατρίδα, την πολιτική και την πολιτιστική της ανέλιξη παρέμεινε πάντοτε αμείωτο και ζωηρό. Οι οραματισμοί του όμως φαίνεται ότι περνούσαν μέσα από τις Συμπληγάδες «*Σύνταγμα και Ελευθερία*».

Έτσι το ενδιαφέρον του για την Ελλάδα άρχισε να εμφανίζεται με ζωηρότητα από το 1843 όταν πια επεβλήθη στον Όθωνα, μετά την επανάσταση του Σεπτεμβρίου, το πολυπόθητο για τον Ελληνικό λαό μα και για τον Ζάππα, Σύνταγμα⁶.

Γράφει ο Ζάππας προς τον Υπουργό Εξωτερικών Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή στις 15/27 Αυγούστου 1857:

«*Διά τούτο σας λέγομεν ότι την περί των Ολυμπίων ιδέας συνέλαβαν από το 1843 εποχήν του Συντάγματος. Αλλ' η τότε ημών κατάστασις δεν ανταποκρίνετο εις τας επιθυμίας μας, νυν δ' αφού ο Θεός μας αξίωσεν αρχίσαμεν...»*⁷

Ο Ζάππας ικανοποιημένος με την πολιτική αλλαγή, φαίνεται ότι έψαχνε τον τρόπο να προσφέρει στην πατρίδα του κάτι μεγάλο, κάτι αληθινά μεγάλο.

Σύμφωνα με τον *Ραγκαβή* ο Ζάππας:

«*Είχεν αναγνώσει εις την υπό του Παναγιώτου Σούτσου μετά ποιητικού στόμφου μάλλον ή μετά πολιτικής ποιήσεως εκδιδόμενην εφημερίδα, την Συνταγματικήν ή τον Ήλιον (δεν ενθυμούμαι) άρθρον περί των αρχαίων Ολυμπιακών αγώνων, μετά προτάσεως ήκιστα πρακτικής περι επαναλήψεως αυτών εις Ελλάδι»*⁸.

Η ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων είναι γεγονός ότι ήταν και το όνειρο του Παναγιώτη Σούτσου που ήδη αρθρογραφούσε από πολύ νωρίς στις Ελληνικές εφημερίδες. Όμως η σχέση του Σούτσου με τον Ιωάννη Κωλέττη και η από

κοινού προσπάθειά τους το 1834-35 για καθιέρωση τέτοιων αγώνων στις 25 Μαρτίου κάθε χρόνο⁹, έδωσε πιστεύω το έναυσμα να αρθρογραφήσει έντονα ο Π. Σούτσος τον Οκτώβρη του 1843.

Γράφει στην εφημερίδα «Αιών» στις 28 Οκτωβρίου:

«Καθηδρυθείσης της Μοναρχίας, διατελών υπουργικός Σύμβουλος κατά το 1834 εις την Γραμματείαν των Εσωτερικών, πρώτος διά υπομνήματός μου σωζόμενον εις τα αρχεία, επρότεινα την σύστασιν εθνικής εορτής και είδους υψηλού Ολυμπιακών Αγώνων κατά την 25 Μαρτίου»¹⁰.

Και το Σεπτέμβρη του 1844 (9/9/1944) όταν ο Ιωάννης Κωλέττης είχε γίνει Υπουργός Εξωτερικών, επιμένει ο Σούτσος:

«Είθε ο Ιωάννης Κωλέττης να ενθυμηθή το σχέδιον το οποίον εις αυτόν εδώκαμεν (ως) Γραμματέα των Εσωτερικών κατά το 1835, το σχέδιον των Ολυμπιακών Αγώνων και να επαναγάγη μίαν ημέραν την παλαιάν Ελλάδα εις την νέαν»¹¹.

Η παρουσία λοιπόν αυτής της αρθρογραφίας στις εφημερίδες της εποχής είναι που πρόσφερε στο Ζάππα το μεγάλο οραματισμό.

Όταν αργότερα θα τροχοδρομηθεί το σχέδιό του σε συνεργασία με την Ελληνική Κυβέρνηση δεν θα ξεχάσει. Θα προσπαθήσει να ανταμείψει τους αδελφούς Σούτσου, επιμένοντας να τους συμπεριλάβει ως παντοτινά μέλη της Ολυμπιακής Επιτροπής.

«... Παρακαλεί ιδίως ώστε και ο Κ. Αλ. Ραγκαβής (συντόμως) να υπάρξει μέλος παντοτινόν της [Ολυμπιακής] Επιτροπής των Ελλανοδικών όπως και οι Κύριοι αδελφοί Παναγιώτης και Αλέξανδρος Σούτσος. Επίσης δε να υπάρχωσιν ως μέλη της Επιτροπής... ου μόνον τα εν υποβληθέντι οργανισμώ μνημονευμένα πρόσωπα αλλά και να προστεθώσιν η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου καθώς και της τυχόν συστηθησομένης Ακαδημίας και όστις άλλος θεωρηθή κατάλληλος διά τον προ (τεινόμενον σκοπόν»¹².

Η σκέψη αυτή του Ζάππα, εκφρασμένη τον Ιούλιο του 1856 δείχνει το ύψος της σύλληψης της ιδέας του. Δε φιλοδοξούσε απλά να καθιερώσει αγώνες Πανελλήνιους αλλά να αναστήσει τον αρχαίο θεσμό στο ίδιο εκείνο μεγαλείο, με την ίδια σοβαρότητα, την ίδια εμβέλεια.

Στην εφημερίδα «Ηλιος» το 1859 βλέπουμε να σχολιάζεται σαφώς και ο στόχος του Ζάππα, όσον αφορά την εμβέλεια των αγώνων, αφού τα

Ολύμπια εστόχευαν: *«...εις την άμιλλαν και την φιλοτιμίαν εν τη Ελλάδι και εν τη Ευρώπη»¹³.*

Τούτου ακριβώς του μεγαλεπήβολου οραματισμού τροχοπέδη στάθηκε η μικρόνοια των κυβερνητικών παραγόντων της εποχής.

Η επιμονή όμως του Ζάππα, η πίστη στο ορθό του σχεδίου του, η γνώση της πραγματικής αξίας και της αλήθειας που εμπεριείχε η δύναμη της προσωπικότητάς του έκανε τους τότε κυβερνώντες να αποδεχθούν την υλοποίησή του, επιβάλλοντας όμως και εκείνοι την προσαρμογή του τόσο στα κοινωνικοοικονομικά δεδομένα της εποχής όσο και στους Βιομηχανικούς Προσανατολισμούς τους.

Το ιστορικό είναι γνωστό. Ο Ζάππας, διά του Προξένου Βουκουρεστίου Σπ. Σκούφου¹⁴, αποστέλλει προς το Βασιλέα ενσφράγιστη επιστολή, μάλλον περί τα τέλη Μαρτίου 1856, στην οποία του εκθέτει πρότασή του να ανασυστήσει τους Ολυμπιακούς αγώνες με δική του δαπάνη. Ο Βασιλιάς παρέδωσε την επιστολή στο νέο Υπουργό Εξωτερικών Ραγκαβή¹⁵ προς μελέτη. Ο μεν Ραγκαβής δήλωσε ότι η πρόταση αυτή ήταν: *«ήκιστα πρακτική και ουχί αυτού του γελοίου απέχουσα»*. Ο δε βασιλιάς την επόμενη μέρα όταν και εκείνος διάβασε την επιστολή, ρώτησε τον Υπουργό του, *«Τι παραδοξολογίες ήσαν εκείναι της επιστολής;»¹⁶*

Ο προβληματισμός και η αγωνία της Διοίκησης, την εποχή εκείνη εντοπίζονται στα οικονομικά και στο πώς θα μπορούσε να ακολουθήσει η Ελλάδα την Ευρώπη στη Βιομηχανική Επανάσταση.

Σκέφτηκε λοιπόν, με την άδεια του Βασιλιά, ο Ραγκαβής να κολακεύσει μεν το Ζάππα, αλλά να αντιπροτείνει κάποιο συνδυασμό Βιομηχανικής έκθεσης και αθλητικών αγώνων. *«Μια επιστολή μου ήρκεσεν όπως τον πείση ότι εν τω παρόντι αιώνη οι εις τον νυν πολιτισμόν μάλιστα αντιστοιχούντες αγώνες εισίν ουχί οι της πυγμής ή της πάλης αλλά οι διανοητικοί, οι της βιομηχανικής και κοινωνικής ανάπτυξης»¹⁷* γράφει στα απομνημονεύματά του.

Δυστυχώς, Όθωνας και Ραγκαβής είχαν διαστρεβλώσει το όραμα του Ζάππα, υποβιβάζοντας την ιδέα του Αθλητισμού. Παράλληλα είχαν αναχαιτίσει την ανασύσταση τέτοιας μορφής αγώνων που αν έμπαιναν σε εφαρμογή, όπως ο εμπνευστής τους, επιθυμούσε, θα αγκάλιαζαν σιγά-σιγά την Ευρώπη.

Ο Ραγκαβής λοιπόν αντιπρότεινε καθιέρωση Βιομηχανικής Έκθεσης, διάρκειας 4 εβδομάδων όπου οι Κυριακές θα:

«...αφιερώνονται, εις **διασκεδάσεις** του λαού, συνισταμένες κατά τας μεν τρεις πρώτας εις αγώνας γυμνικούς, δρόμον, πάλην, άλμαν, δίσκον, οπλασκίαν, ιπποδρομίαν, την δε τετάρτην εις διαγωνισμούς μουσικούς ποιητικούς και δραματικούς»¹⁸.

Η φράση «διασκεδάσεις του λαού» εκφράζει ξεκάθαρα τις απόψεις του Ραγκαβή για τους οραματισμούς του Ζάππα και, εν γένει, του αθλητισμού.

Δεν έλειψαν και οι αντιδράσεις κατά του Ζάππα. Ο γραμματέας του προξενείου Βουκουρεστίου *Φωστηρόπουλος* προσπάθησε από φθόνο να τον υποσκάψει, να δημιουργήσει αμφιβολίες για την ανιδιοτελεία του και να αφήσει διάχυτη την εντύπωση ότι αυτός επηρέασε το Ζάππα να κάνει την πρότασή του.

Ο Πρόξενος Σ. Σκούφος, υποστηρίζοντας τον Ζάππα στο θέμα της διαμάχης του με τον *Φωστηρόπουλο*, γράφει μεταξύ άλλων, τον Ιούλιο του 1856:

«Εν γένει ο αξιότιμος ούτος ομογενής, έχει, / ούτως ειπείν, εν είδος επιμονής, την οποίαν / θεωρώ αδύνατον να πολεμήση τις, οσούτω μάλλον / καθ' όσον ο άνθρωπος και νουν έχει και πολλήν / αγαθήν προαίρεσιν η δε επιμονή του αυτή / συνίσταται εις το να μη θέλει να φαίνεται ετεροκίνητος εις πράγματα αφορώντα την ευδαι/μονίαν και την πρόοδον της πατρίδος: Τούτο / φρονεί αληθή πατριωτισμόν, και εις τούτο νομίζω ότι δεν απατάται, αλλ' έτι μάλλον αποβαίνει αξιέπαινος...»¹⁹

Ό ίδιος θα γράψει αργότερα στις 25 Μαρτίου 1857 προς τον Ραγκαβή σχετικά με τις κατηγορίες του *Φωστηρόπουλου*:

«Επιμένω! διότι εξεύρω, ότι θέλω αποθάνει και οι μεταγενέστερ/οι ημών, όταν τυχόν ερευνώντες τ' Αρχεία ευρώσι το / τοιούτον υβριστικόν δι' ημάς επίσημον έγγραφον εντός / του φακέλλου αυτού, του χρησιμεύοντος ως βάση των μελετω/μένων μεγάλων σχεδίων μου, θέλουν μκκτηρίζει τα πα/τριωτικά μου αισθήματα, άτινα καίτοι ακραιφνή/δυστυχώς καταπατώνται από τοιούτους (κούφους) υπαλλήλους της Κυβερνήσεως...»²⁰

Είναι γι' αυτούς τους λόγους που την επόμενη χρονιά (1858) θα αποποιηθεί²¹ την απονομή του Παρασήμου των μεγάλων ταξιαρχών και θα το αφήσει στο προξενείο.

Στο επόμενο γράμμα του αναφέρει ότι: «δεν έχω ανάγκη παράσημα, θα το χρησιμοποιήσω μόνον για την τελετή των Ολυμπίων».

Λίγο αργότερα θα αποποιηθεί και την τιμή να διορισθεί Πρόξενος στη Βλαχία, γράφει προς την Βασίλισσα Αμαλία:

«... με αρκετή μου λύπην, έρχομαι να καθυποβάλω υπό το ύψος της, την ταπεινήν ικεσίαν πιστού και αφοσιωμένου υπηκόου. Αυτής, όπως με απαλλάξει της θέσεως ταύτης [...] λόγοι λίαν ισχυροί με βιάζουσι να μη δεχθώ, και τούτο προς όφελος αμφοτέρων»²².

Η μόνη αγωνία του Ζάππα είναι οι αγώνες, αδημονεί για την τέλεσή τους: Αποστέλλει μήνυμα τον Ιούλιο του 1856 ότι το κατάστημα που θα οικοδομηθεί για τις εκθέσεις «να είναι, συγχρόνως και μουσείον αρχαιοτήτων» και επιμένει:

«να ενεργηθώσι τα πάντα ταχέως ώστε ο πρώτος αγών ν' αρχίσει δυνατόν την εικοστήν πέμπτην Μαρτίου του 1857 ότε θέλει παραστεί και ο ίδιος»²³.

Φυσικά η επιλογή ημερομηνίας²⁴ από μέρους του αφήνει να αντιληφθούμε ότι πολύ φανερά συνδέει την αναγέννηση του έθνους με την ανασύσταση των αγώνων, ώστε να αποτελούν οι αγώνες εγερτήριο των εθνικών αισθημάτων του λαού.

Τα σχέδια όμως των κυβερνήτων απέχουν πολύ από τα όσα ο Ζάππας ήθελε. Η απαισιοδοξία του Ραγκαβή για την οργάνωση των αγώνων οδηγούν το Ζάππα στο να δίδει άθαρρος, να συνιστά υπομονή, να κατευθύνει από τη Ρουμανία το όλο σχέδιο αλλά και να προσπαθεί να κάνει τον Ραγκαβή να νιώσει το όραμα και σαν δικό του, βεβαιώνοντας ότι η τιμή ανήκει στους δυο.

Του γράφει λοιπόν:

«... να συμβιβάσωμεν τας άνω ρηθείσας ανάγκας και δυσκολίας με τας επιθυμίας αμφοτέρων ημών και ούτω να πραγματοποιήσωμεν αυτά των οποίων την τιμή ήτις ως λέγετε ανήκει ημίν δυνάμει της ρηθείσης ιεράς ημών φιλίας! Επιθυμώ να την νεμώμεθα αμφοτεροι όθεν εάν τούτο σας ευαρεστή να μη σας φανή ποσώς όνειρον ως μας γράφετε διότι δύναται πολλά καλά και ταχέως να πραγματοποιηθή».

Στο ίδιο έγγραφο διευκρινίζει πως θα τελειοποιηθούν οι αγώνες:

«Νυν δ' αφού ο Θεός; μας ηξίωσεν, αρχίσα/μεν, και διά της Υ. εξοχώτητος αγαπώμεν να το τελειοποιήσωμεν βαθμηδόν ημείς ζώντες, / άνευ της συμμετοχής άλλου τινός, και ιδού πώς! Πρώτον εκτελεσθή ο Α Ο/λυμπιακός Αγών, όστις θέλει μας καταδείξει τας ανάγκας αυτού, έστω και πρώτος. / Μετά ταύτα να κάμετε το σχέδιον περί τουτου, και μας το στείλετε να το

σκεφθόμεν και ούτω / ν' αρχίσωμεν να το
βάλωμεν εις πράξιν εις το Β Αγώνα, όστις ελπίζω
να γίνη εις το / ίδιον κατάστημα των Ολυμπίων,
όπερ μελετώμεν να κτίσωμεν, και συν θέσεως /
τότε θέλομεν ανταμώθει και προσωπικώς.
Ακολουθώς δε βαθμηδόν και προϊόντως του
χρόνου με την /ανάπτυξιν των Ολυμπίων και την
διάγνωσιν των αναγκών Αυτών να
τελειοποιήσωμεν αυτάς, / έως ου φθάσωμεν εις
τον βαθμόν, ον αμφότεροι επιθυμώμεν,
φυλάσσοντες όμως πάντοτε, καθ' / όλας τας
περιστάσεις, όπερ σας προέγραφον περί του
καταστήματος «να δώσω μεν τα αναγκαία, να
αποφύγω δε τα περιττά». Τα οποία αν όχι διά
πάντα, τουλάχιστον τώρα εις αυτό το ολίγον
διάστημα, όπου έχω να πράξω πολλά»²⁵.

Δυστυχώς όπως γνωρίζουμε δεν κατέστη δυνατόν
να πραγματοποιηθούν οι αγώνες και ο Ζάππας
ελπίζει να κατορθωθεί αυτό το 1858²⁶.

Η αδιαφορία όμως των κυβερνήτων καθυστερεί
τους αγώνες αυτούς για τρία χρόνια αφού μόνο
το 1858 στις 19 Αυγούστου δημοσιεύεται
Βασιλικό διάταγμα «Περί συστάσεως Ολυμπίων»²⁷
και που βέβαια αυτά αφορούν κυρίως
γεωργοκτηνοτροφικούς διαγωνισμούς.

Η πρώτη λοιπόν Ζάππεια Ολυμπιάδα έγινε το
Νοέμβριο του 1859, και στη συνέχεια με
καθυστερήση λόγω διάφορων αντιξοοτήτων²⁸ το
1870 και 1889.

Παρά την αποτυχία της, είχε προξενήσει ζωηρό
ενδιαφέρον και στο εξωτερικό, αφού είχαν
αποσταλεί από την Ολυμπιακή Επιτροπή της
πόλεως Much Wenlock (Αγγλία) με πρόεδρο τον
William Penny Brookes ως άθλα 10 στερλίνες
που διατέθηκαν για το σταδιοδρόμο νικητή²⁹.

Εάν το κράτος έδειχνε περισσότερη φροντίδα ο
θεσμός αυτός με το χρόνο θα είχε καταστεί
επίκεντρο Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Από πολύ νωρίς ο φίλαθλος κόσμος αντιδρά και
καυτηριάζει την αφροσύνη της τότε
κυβέρνησης. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του
Έλληνα λόγιου Μινωΐδη Μηνά στον πρόλογο της
Γαλλικής έκδοσης του κειμένου του Φιλοστράτου
«Περί Γυμναστικής»:

«Άραγε ο κύριος Ζάππας ηθέλησεν
βιομηχανικούς αγώνας καταστήσαι; Ού νομίζω ότι
ο φιλογενής ούτος ανήρ ζήλω της των παλαιών
Ελλήνων δόξης ορμώμενος ηθέλησε κτισθῆναι
παλάτιον εκθέσεως Ελληνικής Τεχνουργίας μη τ'
εν σπαργάνοις ακμήν ούσης

Ού νομίζω ως ο κύριος Ζάππας τοιαύτη γνώμη
κατέβαλε χρήματα, γινώσκων κάλλιστα ότι εκ
των τοιούτων τεχνουργημάτων ουδεμία δόξα τη
Ελλάδι προσγίνεται, αλλά προς ανανέωσιν των
αληθώς Ολυμπιακών αγώνων ίνα στεφανώνται
αθληταί, σταδιοδρόμοι παλαισταί. Ταύτα την
Ελλάδα αναδοξάσουσι, ταύτα οι Πίνδαροι και οι
Σιμωνίδαι και ει τινές άλλοι ανύμνησαν και
αθανάτους κατέστησαν τους αθλήσαντες»³⁰.

Αλλά και ο τύπος θα εκφραστεί αρνητικά για τους
κυβερνητικούς προσανατολισμούς:

«ο μεγάλος χορηγός και ιδρυτής των Ολυμπίων
Ε. Ζάππας... ζητεί την αναγέννησιν της αρχαίας
Ελλάδας ουχί λοιπόν την πρόοδον των
βιομηχανημάτων, σκοπόν είχαν τα Ολύμπια των
αρχαίων. Τον αυτόν σκοπόν έχουσι και τα
Ολύμπια παρά του Ζάππα συσταθέντας»³¹.

Η προσφορά του Ζάππα είχε υποτιμηθεί. Τα
τελευταία χρόνια όμως, έγκριτοι επιστήμονες
όπως ο D. Young αρχίζουν να υπογραμμίζουν τη
μεγάλη του συμβολή³². Τους σπόρους που
έσπειρε ο Ζάππας είναι που θέρισε ο Coubertin.
Αυτή είναι και η άποψη του Άγγλου William
Brookes³³ ο οποίος υπήρξε ο καταλύτης μεταξύ
Ζάππα και Coubertin.

Ο Young³⁴ τον θεωρεί ως το **χαμένο κρίκο μέχρι
σήμερα** μεταξύ Ζάππα-Coubertin.

Ο Brookes γνώριζε για τους Ολυμπιακούς του
Ζάππα και όπως είδαμε αθλοθέτησε και το
αγώνισμα του «σταδίου». Είχε εξάλλου αρχίσει
αλληλογραφία με κάποια άτομα από την Ελλάδα
μεταξύ των οποίων ήταν και ο Ιωάννης Γεννάδιος,
ο Έλληνας Πρέσβης στο Λονδίνο.

Έγραψε ακόμα και στον Βασιλιά Όθωνα
στέλλοντας κάποιο δώρο και στη βασίλισσα.
Γράφει επίσης ο Young ότι, ο Ν. Θεοχάρης,
Πρόεδρος της Ολυμπιακής Οργανωτικής
Επιτροπής της Αθήνας, σε επιστολή του προς τον
Brookes αναφέρει ότι η Ελλάδα ήταν ευτυχής να
έχει αδελφό ίδρυμα στην Αγγλία. Μίλησε εξάλλου
για «πολιτιστικούς σκοπούς που ένωναν τις δύο
επιτροπές στην ίδια πορεία».

Έτσι κάτι σαν Εθνική Ολυμπιακή κίνηση είχε ήδη
ξεκινήσει³⁵. Ο Brookes οργανώνει αγώνες από το
1850. Τα αγωνίσματα όμως που περιλάμβανε το
πρόγραμμα ήταν περισσότερο λαογραφικά ή
βουκολικά παιχνίδια³⁶. Είναι όμως το 1860
ακριβώς μετά την 1η Ζάππεια Ολυμπιάδα του
1859 που θα μετακινηθεί προς τα πραγματικά
Ολυμπιακά αγωνίσματα. Το 1880 μάλιστα θα
προτείνει στον Έλληνα Πρέσβη Γεννάδιο να
γίνουν Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ελλάδα

με αθλητές από διάφορες χώρες³⁷. Πιστεύω ότι ο φιλέλληνας *Brookes* επηρεάστηκε πολύ από το όνειρο του Ζάππα κι είναι εκείνου του ονείρου την ψυχή που πήρε ο *Coubertin* για να δώσει έναυσμα στο παγκόσμιο αθλητικό κίνημα.

Ένα κίνημα, με τον αθλητικό σπινθήρα που έδωσε ο Παναγιώτης Σούτσος, το όραμα του Ζάππα, τη ψυχή του *Brookes* και τη ολοκλήρωση από τους *Βικέλα* και *Coubertin*, είναι που σήμερα όλοι εμείς τιμούμε...

Είναι χρέος μας αλλά και μέσα στα πλαίσια του δικαίου, να βοηθήσουμε ώστε ο Ζάππας και η προσφορά του να γίνει παγκόσμια γνωστή και να τιμηθεί.

1. Επιτάφιος Λόγος Αρχιμανδρίτου Λυκούργου, 1965.
2. Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων, «Ζάππειο 1888-1988», σ.71.
3. Εγκυκλοπαίδεια «Ηλιος», Τόμος 8ος, σ. 659.
4. Γούδα, Βίοι Παράλληλοι, 1870.
5. Γράφει ο ίδιος: «Και ως εις λάτρης του Ιερού Συντάγματος έλαβα διάφορους πληκτισμούς και καταδρομάς από τους Κυβερνητικούς μέχρι του τελευταίου εμφυλίου πολέμου του Σαλώμου μετά του Ιω. Μαμούτη, και ούτω εδιώχθην...» Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων», Ζάππειο 1888-1988, σ. 71.
6. Samaras, Parara, Yiannakis, "Political and Economical data in the Greek Area from the middle till the end of 19th Century. Consequences on Athleticism-speculations", ΛΕΥΚΩΜΑ, 1st International Congress B.A.H.P.E.S. Athens 1992, σ. 155.
7. Σαμάρα Παρασκευά, «Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα. Νέα Δεδομένα: Οι πρώτοι αγώνες 1797-1859», Αθήνα, Μάης 1992, σ. 20.
8. Ραγκαβή, Απομνημονεύματα Β, εν Αθήναις, 1895, σ. 377.
9. Σαμάρα π., ο.α., σ. 19.
10. Εφ. «Αιών», 28/10/1943, αρ. 481, Παράρτημα.
11. Εφ. «Συνένωσις» 9/9/1844.
12. Αν. Ε., 1856, Προξενείο Βουκουρεστίου, Έγγραφο 2647, Ιούλ. 1856, Πρόξενος Σ. Σκούφος προς Υπουργείο Βασιλικού Οίκου και Εξωτερικών Σχέσεων.
13. Εφημερ. «Ηλιος», Έτος Ε, 1859, αρ. 236, 239, 3/11/1859, Αθήνα και Θωμά Γιαννάκη, Ζάππειες και Σύγχρονες Ολυμπιάδες, Αθήνα 1993, σ. 499.
14. Ραγκαβή Αλεξάνδρου Ρ., Απομνημονεύματα Β, σ. 377.
15. Ο Ραγκαβής έγινε Υπουργός Εξωτερικών στις 14 Φεβρ. 1856, Βλέπε Douglas Dakin, «Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 1980, σ. 418.
16. ο.α., σ. 378.
17. ο.α., σ. 378.
18. Ραγκαβή Αλεξ., «Περί του Ζαπείου Ιδρύματος», Επιστολή 10/1/1888, Εστία.
19. Αρχείο Δ. Πικραμένου-Βαρφή, Α.Υ.Ε. Εγγρ. υπ. αρ. 2647, Ιούλιος 1856, Παραλαβή από τον Υ.Ε. 6/8/1856.
20. Αρχείον Πικραμένου-Βάρφη, Αρχείο ν Ρ. Φάκελλος 15, 25/3/1857.
21. Αρχείον Πικραμένου-Βαρφή, Αρχείο Ρ., Φάκελλον 17, 12/24/3/1858.
22. Α.Υ.Ε., 58/36. 1858, αρ. 2393, 29 Ιουλ. 1858, Εν Βλαχία Γενικών Ελληνικών Προξενείων.
23. Αρχείον Πικραμένου-Βαρφή, Α.Υ.Ε., αρ. 2156, 6 Ιουλίου, 1856.
24. Ήδη οι Ποιητικοί διαγωνισμοί που είχαν θεσπισθεί από το 1850 λάμβαναν χώρα στις 25 Μαρτίου, Βλ. Σαμάρας Π., Παράρα Ε., Γιαννάκης Θ., "Political and Economical...", σ.155.
25. Αρχείο Πικραμένου-Βάρφη, Ζάππας προς Ραγκαβήν (Αρχείο Ρ) 5, Ιαν. 1857, Βουκουρέστι.
26. Αρχείο Πικραμένου-Βάρφη Αρχείο Ρ. φ. 15, 25/6 Μαρτίου 1857.
27. Θωμά-Γιαννάκη, «Η Φυσική Αγωγή από το 394 μ.Χ.» (Αθήνα, 1981), σ. 81.
28. Samaras P., Parara E., Thomas Y., "Political and Economical..." σ. 158.
29. Δολιανίτη Γεωργίου, «Προσπάθειες αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα του 19ου αιώνα – Ευάγγελος Ζάππας...» Μάιος 1992, Δ.Ο.Α.
30. Χρυσάφη Ι., «Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες», Τόμος Α, Εν Αθήναις 1930, σ. 27.
31. Εφημερίδα «Ηλιος» έτος Ε' Αθήναι, 3 Νοεμβρίου 1859 αρ. 236 και 239 και Θωμάς Γιαννάκης, «Ζάππειες» και Σύγχρονες Ολυμπιάδες», Αθήνα, 1993, σ. 485.
32. Young David, πρακτικά ΔΟΑ, 17 Μαΐου 1992, σ.σ. 25-30 (και Δολιανίτη ο.α.). Βλέπε επίσης Wolfgang Decker και Αναστάσιος Κυβρόγλου «Ο Ευάγγελος Ζάππας και η ίδρυση των εθνικών αγώνων στην Ελλάδα στο φως καινούργιων πηγών», στο Λεύκωμα, First International Congress, ΒΑΗΡΕΣ, Athens 1992, σ.σ. 29-41.
33. Πέτρος Λινάρδος, Εφημερ. «Βήμα», 12-9-1992, σελ. Α46-Α47. Γενικά για τον William Penny Brookes βλέπε: Rohl Joachim "William Penny Brookes – the father of the Modern Olympics and his relations to Greece" – στο ΛΕΥΚΩΜΑ, First International Congress, ΒΑΗΡΕΣ, Athens, 1992, σ.σ. 95-107. Για τους αγώνες που διοργάνωσε ο Brookes βλ. Samuel P. Mullins, «Ο Pierre de Coubertin και οι Ολυμπιακοί αγώνες του Wenlock», Πρακτικά ΔΟΑ 1984, Τόμος 24, σ.σ. 90-105.
34. Young David "A New History of modern Olympic revival: Soutso Zappas, Brookes, Vicelas and Coubertin" Δ.Ο.Α., 20-27 Μαΐου 1992, σ. 26.
35. D. Young ο.α. σ. 27.
36. Samuel P. Mullins, σ. 96.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΛΙΑΝΙΤΗΣ

**100 χρόνια
ΔΟΕ 1894-1994:
Η προσφορά
του Δημητρίου
Βικέλα
στην αναβίωση
των Ολυμπιακών
Αγώνων**

Η απόφαση του Συνεδρίου της Σορβόνης, όπως ήτο φυσικό, προκάλεσε ενθουσιασμό στον όποιο γης Ελληνισμό.

Ο Βικέλας άρχισε αμέσως να ενημερώνει τους αρμοδίους με τους οποίους διατηρούσε φιλικές σχέσεις και ταυτόχρονα να απευθύνει έκκληση για την με κάθε τρόπο υποστήριξη και υλοποίηση της εκφρασθείσης από το Συνέδριο ευχής. Από τους πρώτους που ανταποκρίθηκαν στην έκκλησή του ήτο ο Διάδοχος του θρόνου Κωνσταντίνος. Ο υπασπιστής του, Κ. Σαπουντζάκης, σε απαντητική επιστολή του γνωρίζει ότι έχει την εντολή του Διαδόχου να τον διαβεβαιώσει ότι «... ο Βασιλεύς και ο Διάδοχος θα παράσχουσι πλήρη την υποστήριξή των προς επιτυχία των Αγώνων εν Αθήναις».

Η γνωστή αλλά παρεξηγημένη άρνηση της τότε Κυβέρνησης να καλύψει οικονομικά την πραγματοποίηση του φιλόδοξου αυτού εγχειρήματος, η συνειδητοποίηση των δυσκολιών και η βαθιά συναίσθηση της ευθύνης της χώρας να φανεί αντάξια της ιστορικής της κληρονομιάς, είχε ως αποτέλεσμα να αρχίσουν να εκδηλώνονται προβληματισμοί και ενδοιασμοί σχετικά με το εφικτό της τέλεσης των Ο.Α.

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση ο Βικέλας εγκαταλείπει κάθε άλλη υποχρέωσή του, έρχεται στην Αθήνα στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1894 και αρχίζει ένα Μαραθώνιο συναντήσεων, διαβουλεύσεων και συνεντεύξεων. Ενεργεί με πίστη και βεβαιότητα ότι οι Αγώνες πρέπει και μπορούν να γίνουν.

Αλληλογραφεί τακτικά με τον Coubertin, τον οποίον ενημερώνει αλλά και προτρέπει να δραστηριοποιηθεί για συμμετοχή όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού ξένων αθλητών.

Ο Βικέλας προετοιμάζει με τον καλύτερο τρόπο το προγραμματισμένο για τον Νοέμβριο του 1894 πρώτο ταξίδι του Coubertin στην Ελλάδα και εκπληρώνει στο ακέραιο την εκφρασθείσα διά της από επιστολής του επιθυμία να τύχει επισήμου υποδοχής.

Στις 19 Οκτωβρίου 1894 ο Βικέλας αναγκάζεται να αναχωρήσει εσπευσμένα για το Παρίσι λόγω αιφνιδίου επιδεινώσεως της υγείας της γυναίκας του.

Κατά τη διάρκεια της απουσίας του Βικέλα αφίχθη στην Αθήνα ο Coubertin ο οποίος έτυχε ιδιαίτερα θερμής υποδοχής. Ο Coubertin επισκέφθηκε αμέσως τον Πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη, ο οποίος εξέθεσε στον Coubertin τους λόγους για τους οποίους η Κυβέρνησή του αδυνατεί να αναλάβει τα οικονομικά βάρη της διοργάνωσης των Ο.Α.

Ο μόνος εκ των επισήμων, σταθερά υπέρμαχος της τέλεσης των Αγώνων ήτο ο Διάδοχος Κων/νος, ο οποίος στις συχνές συναντήσεις του με τον Coubertin τον διαβεβαίωνε όχι μόνο για την ηθική του υποστήριξη αλλά και για την πρόθεσή του να τεθεί επί κεφαλής ειδικής επιτροπής.

Ο Coubertin επισκέφθηκε όλους τους χώρους που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες των Αγώνων και, όπως επανειλημμένα τόνισε, εσχημάτισε τη γνώμη ότι η Αθήνα πληροί τις προϋποθέσεις να φιλοξενήσει τους Αγώνες, το κόστος των οποίων υπολόγιζε στις 250,000 έως 300,000 δραχμές. Ειδικά για το Παναθηναϊκό Στάδιο πίστευε ότι δεν υπήρχε λόγος να ανακαινισθεί τελείως.

Στις 12-11-1894, με πρωτοβουλία του Coubertin, έγινε στην έδρα της «Επιτροπής των Ολυμπίων» στο Ζάππειο Μέγαρο, συνάντηση 29 προσωπικοτήτων προκειμένου να συσταθεί η Επιτροπή διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896... Η πρόσκληση είναι γραμμένη διά χειρός Coubertin σε επιστολόχαρτο της Δ.Ο.Ε. με ημερομηνία 9/21-11-1894 και γίνεται σ' αυτή ειδική μνεία της αποδοχής εκ μέρους του Διαδόχου της επιτίμου Προεδρίας. Στη συνάντηση παρέστη και ο οικοδεσπότης πρόεδρος της «Επιτροπής των Ολυμπίων» Στέφανος Δραγούμης.

Ο Coubertin ανέπτυξε διεξοδικά το όλο θέμα των Αγώνων, αναφέρθηκε στο εφικτό και την ανάγκη

τέλεσης των Αγώνων στην Αθήνα και διαβεβαίωσε τους συνομιλητές του για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Διαδόχου Κων/νου, ο οποίος και θα εδέχετο να προεδρεύσει ειδικής Επιτροπής. Αμέσως μετά συνεστήθη η πρώτη Επιτροπή των Αγώνων και εξελέγησαν 4 Αντιπρόεδροι.

Στη συνεδρίαση του Ζαπείου συνεζητήθη και ενεκρίθη με ορισμένες τροποποιήσεις, το Γενικό Πρόγραμμα των Αγώνων, το οποίο προτάθηκε από τον Coubertin. Εξαιρέθηκαν ορισμένα αγωνίσματα και προσετέθηκαν δύο: η δισκοβολία, μετά από εισήγηση του Ι. Φωκιανού και ο Μαραθώνιος δρόμος μετά από πρόταση του καθηγητή του κολλεγίου της Γαλλίας (College de France) και μέλους του Γαλλικού Ινστιτούτου Micheal Breal.

Ο φίλος του Βικέλα και συνεργάτης του στο Γαλλικό «Σύλλογο προς ενθάρρυνση των Ελληνικών Σπυδών» Micheal Breal που μας χάρισε το συναρπαστικότερο αγώνισμα των Α' Ολυμπιακών Αγώνων και ένα από τα πλέον δημοφιλή μέχρι σήμερα αγωνίσματα, με την σημαντική συμβολική διάστασή του γράφει στο Βικέλα στις 9-1-1896: «... Πλησιάζει η στιγμή που θα πρέπει να σκεφτούμε ειλικρινά το κύπελλο του Μαραθωνίου Δρόμου...». Στη συνέχεια παραθέτει στα Γαλλικά το κείμενο που θα χαραχθεί στο Κύπελλο, που αθλοθέτησε, και τον παρακαλεί να το αποδώσει όσο πιο επιγραμματικά γίνεται στα νέα Ελληνικά λέγοντας «θα μπορούσα βέβαια να συντάξω το κείμενο στα αρχαία Ελληνικά, αλλά θα ήθελα να γίνω κατανοητός και από το νεαρό δρομέα, που πιθανόν μην είναι φοιτητής. Για το λόγο αυτό απευθύνομαι σε Σας που χειρίζεσθε εξ ίσου καλά και τα δύο ιδιώματα». Στο ιστορικής σημασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες κείμενό του παραθέτει σχέδιο της επιγραφής και στα Ελληνικά. Λίγες μέρες πριν τους Αγώνες στις 25 Μαρτίου 1896 γράφει ο Breal στο Βικέλα μια ενδιαφέρουσα επιστολή, που αποκαλύπτει την παιδεία του ανδρός και αναδεικνύει την συμβολική διάσταση της προτάσεώς του. Στην επιστολή αυτή, που δημοσιεύτηκε και στον Ελληνικό τύπο, γράφει μεταξύ των άλλων: «...αγνώσ οποίας εθνικότητος θα είναι (ο νικητής του Μαραθωνίου δρόμου) αλλά οιονδήποτε το γένος του τον προσαγορεύω ως αντιπρόσωπο της Ελληνικής παραδόσεως...».

Μετά τη λήξη των Αγώνων στο επίσημο γεύμα, που παρέθεσε ο τότε Βασιλεύς Γεώργιος προς τιμήν των Ολυμπιονικών και των ξένων, ένας ακόμη Γάλλος, ο συγγραφέας και δημοσιόγραφος, θα πει στην πρόποση μεταξύ των άλλων για τον νικητή του Μαραθωνίου δρόμου «Εχρειάζετο να

έλθη Έλλην δια να αναγγείλη. Λησμονήσατε τας διχονοίας σας. Οι βάρβαροι ηττήθησαν. Ο πολιτισμός θριαμβεύει εκ δευτέρου». Το Ολυμπιακό κίνημα οφείλει και στον Michel Breal μια θέση στο Ολυμπιακό Πάνθεον.

Αλλά ας επανέλθουμε στον Coubertin ο οποίος έτυχε ιδιαίτερα θερμών εκδηλώσεων. Στις 13-11-1894 στο ξενοδοχείο της «Μ. Βρετανίας» ο Π.Γ.Σ. παρέθεσε γεύμα προς τιμήν του Coubertin και αντηλλάγησαν ένθερμες προπόσεις.

Στις 16-11-1894 στην αίθουσα του φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός» ενώπιον πολυπληθούς ακροατηρίου και παρουσία επισήμων, ο Coubertin ομίλησε για τους Αγώνες και έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο εφικτό της τέλεσής τους στην Αθήνα. Στη διάλεξη δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα. Οι τιμητικές και φιλικές προς τον Coubertin εκδηλώσεις θα συνεχιστούν μέχρι την αναχώρησή του. Στην πολυσέλιδη προς τον Βικέλα επιστολή του Κουμπερτέν θα αναφερθεί με τα πλέον κολακευτικά λόγια για την παραμονή του στην Ελλάδα και θα εκφράσει τις θερμές ευχαριστίες του.

Στις 17-11-1894 στη Βουλή των Ελλήνων έγινε μη προγραμματισμένη συζήτηση για τους Ο.Α., στην οποία παρενέβη ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Στέφανος Δραγούμης.

Στην ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αυτή συζήτηση έγινε αναφορά στο Συνέδριο των Παρισίων, στη διαχρονική σημασία των Ο.Α. στην εν Αθήναις παρουσία του Coubertin, στις συναντήσεις του, στη δήλωσή του για το εφικτό της τέλεσης των Αγώνων και στο απαιτούμενο κατά την άποψή του ποσό των 150.000 δραχμών. Βουλευτές της Αντιπολίτευσης επέκριναν την Κυβέρνηση για τη στάση της, και την προέτρεψαν «... να μετάσχη και να εργασθή ίνα γίνη τί σοβαρόν και σπουδαίον».

Ειδικότερα: ο Πρωθυπουργός επιβεβαίωσε την αδυναμία της Κυβέρνησης να αναλάβει οιαδήποτε δέσμευση και ο Υπουργός Στέφανος Δραγούμης αναφέρθηκε στους λόγους δια τους οποίους η «Επιτροπή των Ολυμπίων» αδυνατεί να βοηθήσει οικονομικά.

Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη μία διευκρίνιση.

Διάφοροι ξένοι μελετητές, απομονώνοντας την άρνηση της τότε Ελληνικής Κυβέρνησης και της Ε.Ο. για οικονομική συνδρομή, ισχυρίζονται ότι οι τότε επίσημοι κύκλοι υπήρξαν αρνητικοί, χωρίς καμμία αιτιολόγηση...

Αλλά ας επανέλθουμε, μετά την αναγκαία αυτή παρένθεση στον Coubertin.

Ο τότε Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης, έχοντας υποχρεωθεί εκ των πραγμάτων να δηλώσει προ ολίγων μηνών στη Βουλή των Ελλήνων το γνωστό «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν», μία δήλωση, που ως ήτο αναμενόμενο προξένησε έντονη δυσαρέσκεια στους ξένους δανειστής, ήτο υποχρεωμένος με συντριβή καρδιάς, αθλητής ο ίδιος και γνώστης των Ελληνικών προσπαθειών για την αναβίωση των Ο.Α., να προβή σ' αυτή την επίσημη δήλωση που χαρακτηρίζει υπεύθυνο Πρωθυπουργό.

Ας αναλογιστούμε, τι θα έλεγαν οι δανειστές του Ελληνικού κράτους αλλά και οι διάφοροι επικριτές των Ελλήνων, εάν η Κυβέρνηση, ακολουθούσε δημαγωγική πολιτική, δήλωνε παροχή οικονομικής βοήθειας από τα άδεια ταμεία της! για την υλοποίηση της ευχής του Συνεδρίου των Παρισίων.

Είναι ευνόητο ότι μία τέτοια δήλωση θα απέβαινε αρνητική. Οι ως άνω αλλοδαποί κύκλοι θα ισχυρίζοντο ότι η Κυβέρνηση δε μας πληρώνει αλλά δαπανά χρήματα «ούτε καν για άρτο αλλά για θεάματα», για την μεγαλομανία των Ελλήνων (στην περίπτωση αυτή θα ταύτιζαν την Ελλάδα με την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων).

Την άποψή μας αυτή επιρρωνύει και η από 16 Μαρτίου 1895 επιστολή του φιλέλληνα Διαδόχου του Σαξ-Μάινιγγεν πρίγκιπα Βερνάρδου, Στρατηγού εν ενεργεία του Πρωσσοικού Στρατού. Η επιστολή είναι γραμμένη στην Ελληνική και αρχίζει με το «Λυπούμαι εγκαρδίως, επί τω ότι μετά ώριμον σκέψιν, δεν δύναμαι να δώσω ευχάριστον απάντησιν εις την επιστολήν Σας», και συνεχίζει «... Σήμερα η Ελλάς έχει πολύ μάλλον κατεπειγούσας ανάγκας να θεραπεύση ή να ιδρύση Ολυμπιακούς Αγώνας. Και αν απεφάσιζον, αξιότιμε Κύριε, εναντίον της πεποιθήσεώς μου να παρουσιασθώ σήμερον ως προστάτης Ελληνικής υποθέσεως απέναντι του Γερμανικού Κοινού, ήθελον αφεύκτως εκτεθεί ανωφελώς και δεν θα ωφέλουν την Ελλάδα, διότι καθ' όλην την Γερμανίαν επικρατεί μεγάλη αγανάκτησις ένεκα της δολίας χρεωκοπίας της Ελληνικής Κυβερνήσεως...».

Η προαναφερθείσα δήλωση στη Βουλή του προέδρου της Ε.Ο. αίρει τον ισχυρισμό περί αρνητικών κύκλων. Η παραχώρηση του Ζαππείου Μεγάρου και του ιστορικού Παναθηναϊκού Σταδίου υπήρξε πιο ουσιαστική από οποιαδήποτε οικονομική βοήθεια.

Η γενικότερη στάση αλλά και η έμμεση βοήθεια των τότε Κυβερνήσεων υπήρξε σημαντική. Η Κυβέρνηση Τρικούπη με την υπ' αριθμ. 3271 της

31-1-1895 εγκύκλιο του Γενικού Διευθυντού του ταχυδρομείου απήλλαξε των Ταχυδρομικών τελών την αλληλογραφία της Ε.Ο.Α. Στη συνέχεια η Κυβέρνηση Δηλιγιάννη, αποδεχόμενη την από 12-2-1895 εισήγηση του «Συλλόγου Γραμματοσημοφίλων Αθηνών» αποφάσισε με τον νόμο ΒΤΤΣΤ της 22/8/1895 την έκδοση αναμνηστικών γραμματοσήμων, παραχωρώντας στην Ε.Ο.Α. το 50% των καθαρών εσόδων. Διά του ιδίου νόμου απετράπη στην Ε.Ο.Α. να συνάψει άμεσα δάνειο από Τράπεζα με την εγγύηση του Κράτους για ποσό 400.000 δραχμών που κατά τους Κυβερνητικούς υπολογισμούς θα ανήρχετο το αναλογούν ποσόν από τα έσοδα πώλησης των γραμματοσήμων. Θα ακολουθήσουν και άλλοι έμμεσοι τρόποι οικονομικής ενίσχυσης των Αγώνων, από Κυβερνητικής πλευράς, όπως η έκδοση αναμνηστικού μεταλλίου και η απαλλαγή εκ του φόρου των εισιτηρίων των Αγώνων.

Διαπιστώνουμε λοιπόν παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς ότι η έμμεση και μόνη δυνατή, την εποχή εκείνη, Κυβερνητική βοήθεια δεν υπήρξε ευκαταφρόνητη. Βέβαια οι δαπάνες ήταν πολλαπλάσιες και οι ταμειακές δυσκολίες έφεραν πολλές φορές σε αδιέξοδο την Ε.Ο.Α.

Η επίσημη, και δικαιολογημένη Κυβερνητική άρνηση είχε κατά τη γνώμη μας ένα θετικό αποτέλεσμα. Κοινητοποίησε και ενεργοποίησε του όπου γης Έλληνες, οι οποίοι με τους συγκινητικούς εράνους υπέρ των Αγώνων, έδωσαν την τόσο αναγκαία ηθική διάσταση στον αναγεννημένο θεσμό.

Το τελευταίο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, μερικές ημέρες μετά την αναχώρηση του Coubertin, οι τέσερις αντιπρόεδροι της ουδέποτε συνελθούσης προσωρινής Ε.Ο.Α. υπέβαλαν την παραίτησή τους στο Διάδοχο με το αιτιολογικό ότι είναι αδύνατον να εξευρεθούν οι 600.000 δραχμές, που σύμφωνα με τη μελέτη ειδικών, απαιτούνται για τους αγώνες.

Εν όψει των νέων αυτών εξελίξεων, ο Βικέλας επανέρχεται το Δεκέμβριο στην Αθήνα και αρχίζει εκ νέου τις διαβουλεύσεις, μη παραλείποντας συγχρόνως να αποστείλει γράμματα προς κάθε κατεύθυνση για υποστήριξη των Αγώνων.

Οι δηλώσεις διαφόρων συντεχνιών, τα άρθρα του τύπου και οι ενθαρρυντικές επιστολές που λαμβάνει του δίνουν κουράγιο. Ο υιός του φίλου του Θ. Μάνου, αντιπρόεδρου της Ε.Ο.Α., Κων/νος Μάνος, του γνωρίζει με την από 28-12-1894 επιστολή του, ότι κατέβαλε το ποσόν των 10.000 δραχμών ως «πυρήνα συνδρομών για την τέλεση των Αγώνων», τον προτρέπει να απευθύνει λόγω

του κύρους του σε ορισμένα πρόσωπα της Ελληνικής παροικίας του Λονδίνου, που είναι πρόθυμα να βοηθήσουν, και τον ενημερώνει ότι ο επιτετραμμένος της Ελλάδος στο Λονδίνο Ρωμάνος του υποσχέθηκε 5.000 δραχμές.

Παράλληλα με τους εράνους ενημερώνει τον Βικέλα και για τις άλλες δραστηριότητές του σχετικά με τους Αγώνες. Οι προς τον Βικέλα επιστολές του είναι ενδεικτικές του κλίματος που επικρατούσε τότε στην Αγγλία, αλλά και των ενεργειών των Άγγλων μελών της Δ.Ο.Ε. Στις 2-1-1895 του γνωρίζει ότι έλαβε το ευγενικό γράμμα του Coubertin, ο οποίος του υποσχέθηκε ότι θα υπάρξουν παραχωρήσεις στους Άγγλους (εννοεί ορισμένα αγωνίσματα και τους κανονισμούς των Αγώνων) και στις 8 Μαρτίου, απογοητευμένος, του γράφει «δυστυχώς είμαι εντελώς μόνος των αντιπροσώπων της Διεθνούς (Δ.Ο.Ε.) αγρόν αγοραζόντων».

Περί το τέλος Δεκεμβρίου 1894 η κατάσταση παραμένει συγκεχυμένη και κρίσιμη για το μέλλον των Αγώνων. Ενδεικτική της σύγχυσης είναι και η από 19/31-12-1894 επιστολή του πρέσβη της Ελλάδος στην Κων/πολη Ν. Μαυροκορδάτου. Ο φίλος του διπλωμάτης αναφέρεται στις μέχρι τότε ενέργειές του για αξιόλογη παρουσία στους Αγώνες αποδήμων Ελλήνων, και του υποδεικνύει «ως άτομον κατορθωματικών να αναλάβη την πολιορκία) ωρισμένων ατόμων, τα οποία δύνανται να βοηθήσουν οικονομικώς» τα οποία και κατονομάζει. Τέλος εισηγείται η Ε.Ο.Α. να απευθύνει σχετική εγκύκλιο προς τους απανταχού Έλληνες.

Για να αντιμετωπίσει την κρίσιμη αυτή κατάσταση ο Βικέλας «πολιορκεί τον Διάδοχο» γνωρίζοντας την ευμενή προδιάθεσή του, που ήταν αποτέλεσμα της εμπειρίας του από τα ΟΛΥΜΠΙΑ και τους αγώνες του Π.Γ.Σ.

Οι προσπάθειες του Βικέλα απέδωσαν και το νέο έτος θα αρχίσει ελπιδοφόρο.

Ο Διάδοχος συγκαλεί στο Ζάππειο Μέγαρο, στις 13-1-1895, 12 επίλεκτους πολίτες σε επίσημη Συνεδρίαση και συγκροτεί την πρώτη στον κόσμο Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων (Ε.Ο.Α.) η οποία λειτουργεί ανελλιπώς μέχρι και σήμερα. Η πρόσκληση με ημερομηνία 11-1-1895 είναι γραμμένη σε επιστολόχαρτο του Αυλαρχείου του Διαδόχου και φέρει την υπογραφή του υπασπιστή του, Σαπουντζάκη. Η Γενική Γραμματεία της Ε.Ο.Α. ανατέθηκε στον μέχρι πρό τινος Δήμαρχο Αθηναίων, Τιμολέοντα Φιλήμονα, ως Γραμματείς διορίστηκαν οι Κ. Μάνος, Γεώργιος Στρέιτ, Άγης Μερκάτης και Γιώργος Μελάς.

Μία από τις πρώτες ενέργειες της Ε.Ο.Α. ήτο να απευθύνει θερμή έκκληση προς τους όπου γης Έλληνες να έλθουν αρωγοί. Απαγορεύεται δε ρητώς η καταβολή εισφορών εκ μέρους μη Ελλήνων. Αυτή η αποστροφή της έκκλησης είναι ενδεικτική του πόσον οι Έλληνες εθεωρούσαν εθνικό χρέος την αναβίωση των Αγώνων.

Η Ε.Ο.Α. αναθέτει την ευθύνη συγκέντρωσης των εισφορών σε ειδικές επιτροπές συσταθησόμενες σε επίπεδο Δήμων κατά το προηγούμενο των Ολυμπίων. Είς το εξωτερικό η ευθύνη ανατίθεται στις διπλωματικές αρχές. Ενδεικτική είναι η περίπτωση του Λονδίνου, όπου την 1/13 Φεβρουαρίου 1895 κυκλοφόρησε εγκύκλιος με την οποία καλείται η κοινότης να «έλθει αρωγός προς επίτευξιν του ευγενούς σκοπού» υπογραφόμενη από τον επιτετραμμένο της Ελλάδος Α. Ρωμάνο και το Γραμματέα Κ. Μάνο. Είναι πράγματι συγκινητικές οι εισφορές μεμονωμένων ατόμων που καλύπτουν ευρύτατο κοινωνικό φάσμα και οι οποίες συχνά αναφέρονται στον τύπο.

Σε σύντομο χρονικό διάστημα συνεστήθησαν από την Ε.Ο.Α. 9 ειδικές Επιτροπές, οι οποίες συνεδρίασαν για πρώτη φορά την 1 Φεβρουαρίου 1895 στο Ζάππειο Μέγαρο. Από την ημερομηνία αυτή άρχισαν οι ουσιαστικές εργασίες της Ε.Ο.Α., η οποία σε χρονικό διάστημα 14 μηνών επετέλεσε ένα άθλο, που επετεύχθη χάρη στη λαϊκή υποστήριξη και τον υπερβάλλοντα ζήλο να φανεί η χώρα αντάξια της προγονικής κληρονομιάς.

Τα έργα υποδομής (ανακαίνιση Σταδίου, κατασκευή ποδηλατοδρομίου και Σκοπευτηρίου, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα) ο εξωραϊσμός της πόλεως, η σύσταση λεπτομερών προγραμμάτων και Κανονισμών των επί μέρους Αγωνισμάτων και η επιμελημένη εκτύπωση αυτών σε 3 γλώσσες, η έκδοση των 12 αναμνηστικών γραμματοσήμων και αναμνηστικού μεταλλίου, η έκδοση από τις 15 Φεβρουαρίου 1896 εβδομαδιαίας Γαλλόφωνης εφημερίδας με αποκλειστικές πληροφορίες για τους Αγώνες..., δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό του Άθλου.

Ο αδυσώπητος οικονομικός παράγοντας έφερε πολλές φορές σε δύσκολη θέση την Ε.Ο.Α. Οι εργασίες του Σταδίου δεν προχωρούσαν. Ως από μηχανής θεός ενεφανίσθη ο εθνικός ευεργέτης Γεώργιος Αβέρωφ, ο οποίος με ενθουσιασμό ανταποκρίθηκε στη γραπτή έκκληση του Διαδόχου Κων/νου και Προέδρου της Ε.Ο.Α. που του προσκόμισε ο Ζ. Φιλήμων στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου.

Ο Γεώργιος Αβέρωφ για τη διαμόρφωση και αναμαρμάρωση του Σταδίου κατέβαλε το τεράστιο

για την εποχή ποσό των 920.000 δραχμών, σε πρώτη φάση, και στη συνέχεια για την πλήρη αναμαρμάρωση, που λόγω χρόνου δεν είχε ολοκληρωθεί, το ποσό του 1.000.000 δραχμών. Ο πρώτος, μέγας και ανιδιοτελής χορηγός των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, συνέχισε την παράδοση των μεγάλων χορηγών του Παναθηναϊκού Σταδίου του οποίου και η γη ήταν δωρεά του Αθηναίου πολίτη Δεινίου.

Παράλληλα με την Ε.Ο.Α. διάφοροι φορείς (Δημοτικά Συμβούλια, συντεχνίες) κινητοποιούνται εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων.

Η παρουσία του Βικέλα πάντα αισθητή και αναγκαία. Με υπόδειξή του η Ε.Ο.Α. ανέθεσε στο διαμένοντα στο Μόναχο διάσημο Έλληνα ζωγράφο Νικόλαο Γύζη να φιλοτεχνήσει το Δίπλωμα των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο πρώην εκθέτης και κριτής των Ολυμπίων Ν. Γύζης με την από 21-8-1895 επιστολή του προς τον Βικέλα του γνωρίζει ότι η Ε.Ο.Α. «... μοί διευθύνει και προς Υμάς εάν έχω ανάγκη λεπτομερειών. Τόσο η τιμή αυτή της οποίας Σεις είσθε η αφορμή, όσο και το να συνεργασθώ μεθ' Υμών εις το έργο αυτό, μου κάνει μεγάλη ευχαρίστηση...».

Και ενώ ένα ολόκληρο έθνος κινητοποιείται, ενεργοποιείται και καταθέτει το περίσσευμα της καρδιάς του για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, στο εξωτερικό επικρατεί άγνοια, αδιαφορία (οι λιγοστές αναφορές στον ξένο τύπο χρειάζονται μεγεθυντικό φακό) και ενίοτε ειρωνία σχετικά με το ουτοπικό του εγχειρήματος.

Αυτό το κλίμα, αυτές τις αντιλήψεις είχε υπ' όψη του και ο Πρόεδρος του Διεθνούς Αθλητικού Συνεδρίου των Παρισίων Βαρώνος de Coubertin, και στην εναρκτήρια ομιλία του αναφερόμενος στους Ο.Α. είπε «Συνήλθαμε όλοι εδώ σήμερα δια να σκεφθώμεν περί της ανασυστάσεως των Ολυμπιακών Αγώνων. Μή μειδιάσετε εμφαντικώς εις το άκουσμα αυτής της λέξεως». Η ομιλία του αυτή δημοσιεύτηκε εις το υπ' αριθ. 2 Ολυμπιακό Δελτίο του Οκτωβρίου 1894.

Σε ορισμένες χώρες, όπως τη Γερμανία, υπήρξαν και οργανωμένες αντιδράσεις για τη μη συμμετοχή Γερμανών Αθλητών στους Ο.Α. Ο πρέσβης της Ελλάδος στο Βερολίνο Κλέων Ραγκαβής γράφει σχετικά στο Βικέλα στις 24-9-1895 «... Λίαν ψυχρώς απεδέχθησαν εν αρχή την ιδέα των Ολυμπίων οι Γερμανοί, πρώτον διότι θεωρούσιν αυτήν ως έργο) Γαλλικού, και δεύτερον διότι φοβούνται ότι οι εν Ελλάδι τυχόν επερχόμενοι συμπατριώτες αυτών, ένεκα του ημετέρου φιλογαλλισμού, θα ετύγχανον ασυμπαθούς δεξιώσεως...».

Μέσα στο γενικό αυτό κλίμα αδιαφορίας τα μηνύματα για συμμετοχή ξένων αθλητών δεν είναι ενθαρρυντικά. Η κατάσταση αυτή προκαλεί μεγάλη ανησυχία. Υπήρξε μάλιστα εισήγηση μέλους της Ε.Ο.Α. για αναβολή των Αγώνων. Ο Βικέλας καλείται να παρέμβει προς κάθε κατεύθυνση και ιδιαίτερα προς τη Γερμανία. Ο εξαιρετός διπλωμάτης και φίλος του Βικέλα Κλέων Ραγκαβής θα αναπτύξει αξιόλογη δράση, και σε συνεργασία με εξέχουσες Γερμανικές προσωπικότητες, θα εξασφαλίσει την τελευταία στιγμή τη συμμετοχή Γερμανών αθλητών.

Ο χρόνος δεν επιτρέπει την περαιτέρω αναφορά σε συγκεκριμένες ενέργειες του Βικέλα και της Ε.Ο.Α., οι οποίες συνεχίστηκαν με αμείωτο ενδιαφέρον μέχρι την τέλεση των Αγώνων. Θα παραθέσουμε μόνο ένα απόσπασμα από συνέντευξη του Βικέλα, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «ΕΣΤΙΑ», δύο μέρες πριν την έναρξη των αγώνων, «... Παντός αθλητού η νίκη, είτε Έλληνας είτε μη, τιμά εξ ίσου την Ελλάδα και πρέπει μετ' ενθουσιασμού πλείστου να χαιρετισθή».

Φίλες και Φίλοι του Διεθνούς Ολυμπιακού Κινήματος,

Συνοψίζοντας τα όσα είχα την τιμή και τη χαρά να σας εκθέσω, έχω να παρατηρήσω τα εξής:

1. Εμπνευστής, διοργανωτής, εμπυχωτής του Διεθνούς Αθλητικού Συνεδρίου των Παρισίων και πρωταγωνιστής στο Ολυμπιακό γίνεσθαι μέχρι την αναχώρησή του από τα γήινα στα Ολύμπια πεδία ο Βαρόνος Pierre de Coubertin. Με τα δεδομένα της εποχής, χωρίς την παρουσία του Coubertin δε θα ήτο δυνατή για πολλά χρόνια η σύγκληση Διεθνούς Συνεδρίου με την ίδια θεματολογία.

Ολύμπια μορφή του Συνεδρίου ο Έλληνας Δ. Βικέλας, ο οποίος με το διεθνές κύρος του, τον αυθορμητισμό του και την αφοπλιστική ειλικρίνειά του απέσπασε την ομόφωνη ευχή των Συνέδρων για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα. Με το ήθος του, την βαθιά του πίστη και την εκπλήσους ενεργητικότητά του εργάστηκε για την παραγμάτωση της ευχής των συνέδρων, που ήταν και διαχρονικό όνειρο των συμπατριωτών του, καταξίωσε τον τίτλο του Προέδρου της Δ.Ο.Ε. και ενσάρκωσε την Ολυμπιακή Ιδέα. Χωρίς την παρουσία του Δ. Βικέλα δε θα είχε επιλεγεί η Αθήνα και χωρίς την Αθήνα το μέλλον των Διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων θα ήταν αβέβαιο.

2. Το Συνέδριο των Παρισίων, όπως και κάθε άλλο ιστορικό γεγονός, είναι αποτέλεσμα

προηγηθέντων οραματισμών και πράξεων. Οι προσπάθειες για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, που έγιναν τον 19ο αιώνα ιδιαίτερα στην Ελλάδα και την Αγγλία, προετοίμασαν την ψυχή και το πνεύμα τόσο των Συνέδρων των Παρισίων όσο και αυτών που συνέβαλαν στην διοργάνωση και αποθέωση των Α' Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 1896.

Ο οραματισμός του Ε. Ζάππα και η χορηγία του, με την αρχαιοελληνική σημασία του όρου για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, που λόγω συνθηκών της Ελλάδος του 1856-1858 εκφράστηκε με τα ΟΛΥΜΠΙΑ του 1859, 1870, 1875 και 1888-89, υπήρξε γεγονός καθοριστικής σημασίας, που από την αρχή ξεπέρασε τα Ελληνικά σύνορα και ενέπνευσε προσωπικότητες που «μετείχαν της Ελληνικής παιδείας». Η μοναδικότητα των ΟΛΥΜΠΙΩΝ, στο αγωνιστικό τους μέρος, σε σύγκριση με παρεμφερείς ξένες δραστηριότητες, συνίσταται στην διά βίου χορηγία του Ζάππα, στη θεσμική ανά τετραετία καθιέρωσή τους με Βασιλικό Διάταγμα, στην υιοθέτηση όρων και αγωνισμάτων από τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες στον Πανελλήνιο χαρακτήρα τους, στην επισιμότητά τους και ιδιαίτερα στην ενθουσιώδη παρουσία και συμμετοχή μεγάλου αριθμού θεατών.

Το 1851 ο Άγγλος Dr. W.P. Brookes, ιεροφάντης του Ασκληπιού προσπαθεί να πραγματοποιήσει τις ανθρωπιστικές του αισθήσεις, μέσα από το Ολυμπιακό Ιδεώδες, ιδρύοντας την «Ολυμπιακή Εταιρεία του Wenlock». Με τα ετήσια αθλητικά φεστιβάλ, που διοργάνωνε στη γενέτειρά του για 44 συνεχή χρόνια και με την «Εθνική Ολυμπιακή Εταιρεία» που ίδρυσε το 1865, θα θέσει τις βάσεις για την μετέπειτα Βρετανική Ολυμπιακή Επιτροπή.

Είχε τα μάτια του στραμμένα πάντα στη γενέτειρα του Ολυμπιακού Ιδεώδους. Χειροκροτεί, επιβραβεύει και ενθαρρύνει τα ΟΛΥΜΠΙΑ από τα οποία και παραδειγματίζεται.

Όνειρό του η διοργάνωση διεθνών Ολυμπιακών φεστιβάλ στην Αθήνα, που συνέλαβε πρώτος από το 1881 σύμφωνα με μαρτυρία της Ελληνικής εφημερίδας της Τεργέστης «ΚΛΕΙΩ». Συντροφιά με το Ζάππα στα Ηλύσια Πεδία αναμένουν από την Ιστορία, που πάντα στάθηκε σκληρή απέναντι στους ιδεολόγους και τους σεμνούς, την τοποθέτησή τους στο Ολυμπιακό Πάνθεον όχι από δική τους ανάγκη αλλά του Ολυμπιακού κινήματος που χρειάζεται φωτεινά παραδείγματα.

3. Το χρονικό διάστημα των 22 μηνών, από την ευχή στην αναβίωση, υπήρξε μια Ολύμπια

Σκίτσο του
Δημήτρη Βικέλα.

ανάβαση, ένας συγκλονιστικός αγώνας ενάντια στην ύλη και το χρόνο σε Ελλαδικό επίπεδο και ενάντια στην αδιαφορία, την άγνοια, την προκατάληψη, τις αρνητικές αντιλήψεις για τα αθλητικά δρώμενα και το ουτοπικό της αναβίωσης που χαρακτηρίζαν την πλειονότητα των λαών τις Εσπερίες σε διεθνές επίπεδο.

Πρώτος μεταξύ των Ολυμπιοδρόμων που τερμάτισαν με επιτυχία τη δύσκολη διαδρομή Παρισίων-Αθηνών, ξεπερνώντας τις ανθρώπινες δυνάμεις, είναι ο Δημήτριος Βικέλας.

Σταδιονίκης, στεφανωμένος πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων με το δάφνινο στεφάνι της Εθνικής μνήμης και τιμής αλλά και με τον ολυμπιακό κότινο, ο Γεώργιος Αβέρωφ, ο ανακαινιστής του Παναθηναϊκού Σταδίου.

4. Αν η καρδιά του Coubertin βρίσκεται, σύμφωνα με την επιθυμία του στη γη της Ολυμπίας, η καρδιά ενός άλλου Γάλλου του Michel Breal θα πρέπει να βρίσκεται 42 χιλιόμετρα από την Αθήνα, στο Μαραθώνα και θα κτυπά δυνατά κάθε φορά που γίνεται η εκκίνηση του Μαραθωνίου δρόμου, που πρωτοσυνέλαβε ο φιλέλληνας καθηγητής, για να τιμάται και να μνημονεύεται στο διηνεκές ή προ 2.500 χρόνων στο Μαραθώνα νίκη της Δημοκρατίας ενάντια στον ολοκληρωτισμό, η νίκη του πολιτισμού ενάντια στη βαρβαρότητα.

Πρωταγωνιστής και αναβιωτής των Ολυμπιακών Αγώνων ο Ελληνικός Λαός, που με «της ψυχής το πύρωμα και της καρδιάς το αίμα» δημιούργησε τις απαραίτητες προϋποθέσεις, προ και κατά τη διάρκεια των Αγώνων για να βιώσουν οι παρευρεθέντες, σύμφωνα με το νόημα της λέξης, τις αρχαιοελληνικές μνήμες των Ολυμπιακών Αγώνων που ανά τους αιώνες είχαν διατηρήσει με θρησκευτική ευλάβεια. Κι όταν ο αναβιωμένος θεσμός θα κινδυνεύσει να εκφυλισθεί με την αποτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του 1900 και 1904 ο ίδιος λαός, στο ίδιο Στάδιο και με το ίδιο πάθος και ενθουσιασμό θα τους διασώσει το 1906, με τη λεγόμενη μεσοολυμπιάδα!

Πηγές:

1. Αρχείο Βικέλα (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.
2. Αρχείο Στ. Δραγουμή (Γεννάδειος Βιβλιοθήκη).
3. Αλέξανδρος Αρ. Οικονόμου «Τρεις άνθρωποι – Τόμος Δεύτερος Δημήτρης Μ. Βικέλας» Αθήνα 1953 Γ 634.
4. Ι. Χρυσάφης «Οι σύγχρονοι Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες» Αθήνα 1930 Γ 481.
5. "The origins of the modern Olympics: A new version" του David YOUNG.
6. "W. P. Brookes and the Wenlock Games" των Sam MULLINS, London 1986.

Το ακροατήριο στη διάρκεια των εργασιών της 8ης Συνόδου.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Ζωγραφικός πίνακας με θέμα τους Ολυμπιακούς αγώνες της αρχαιότητας.

ΚΥΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΕΛΕΝΑ ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΥ
ΟΛΓΑ ΚΑΝΤΖΗΛΑΡΗ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Εμπειρίες από την 34η Σύνοδο της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας για νέους μετέχοντες

Ολυμπία: Σύνδεσμος του παρόντος με το αρχαίο ελληνικό στοιχείο. Σύμβολο ενότητας και φιλίας ανθρώπων. Σε μια τέτοια ατμόσφαιρα αμοιβαίου σεβασμού και διεθνούς φιλίας βρεθήκαμε κι εμείς ως εκπρόσωποι της Κ.Ο.Ε. στην 34η Σύνοδο για νέους μετέχοντες της Δ.Ο.Α., ενός θεσμού που είχε αφετηρία το 1961.

Η 34η Σύνοδος, που συνέπεσε με την εκατονταετηρίδα της ίδρύσεως της Δ.Ο.Ε., φιλοξένησε διακόσιους πενήντα εκπροσώπους από ογδόντα τέσσερις χώρες. Οι εργασίες της συνόδου κράτησαν δύο βδομάδες (18.7-2.8.1994) στις εγκαταστάσεις της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας που βρίσκονται στο χώρο της Ολυμπίας. Πέρα από το καθαρά γνωσιολογικό κέρδος της Ολυμπιακής αυτής εκδήλωσης, πιο αξιόλογη και μοναδική ήταν η ίδια η εμπειρία της σύναξης.

Τι ήταν όμως αυτό που τό έκανε ξεχωριστό; Η απάντηση βρίσκεται στη λέξη συμβίωση. Βάλτε τον εαυτό σας να συμμετέχει με 250 άτομα από έξι ηπείρους σε μια πληθώρα εκδηλώσεων από το πρωί μέχρι το βράδυ, όπως παρακολούθηση διαλέξεων, συζητήσεις, συμμετοχή σε αθλητικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, εγκαίνια κτιρίων, ξεναγήσεις, κοινωνικές βραδιές στο φεγγαρόφωτο δίπλα στην όχθη του Αλφειού, εκδρομές στη θάλασσα, να τρώει και να κοιμάται μαζί τους και αμέσως διαπιστώνει κανείς την ιδανικότητα των συνθηκών και ότι πια αυτό που στη θεωρία

λέμε σύμβολο ενότητας στο χώρο εκείνο γίνεται πράξη.

I. Ιστορική αναδρομή του Ολυμπιακού Κινήματος με βάση τις εισηγήσεις των ομιλητών

Φέτος συμπληρώνονται τα εκατό χρόνια της ίδρυσης της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, γεγονός που γιορτάζεται σε όλο τον κόσμο. Έτσι και η φετεινή σύνοδος, που χαρακτηρίζεται ως η πνευματική διάσταση του Ολυμπισμού, ήταν κι αυτή αφιερωμένη στα εκατό χρόνια της Δ.Ο.Ε.

Ξεκινώντας από την αρχαιότητα, σημειώνουμε το στοιχείο «της μεταφυσικής αναζήτησης» που χαρακτήριζε τους αρχαίους ιερούς ανά το πανελλήνιο αγώνες. «Η άσβηστη επιθυμία για υπέρβαση, τούτη η λαχτάρα για αριστικοποίηση» οδήγησε με το πέρασμα των χρόνων «στην ανάδειξη του κάλλιστου τούτου τόπου της Ελλάδος» (Θ. Γιαννάκης). Οι επιδράσεις του μοναδικού εκείνου χώρου στον παγκόσμιο πολιτισμό, τα γράμματα και τις τέχνες είναι καταφανείς. Τούτες οι μαρτυρίες κράτησαν άσβηστη τη φλόγα της Ολυμπιακής Ιδέας μέχρι την απαρχή της σύγχρονης ιστορίας των Ο.Α. όπου ξεχωρίζει ανάμεσα σ' άλλους, αν και αφανής, η μορφή του Δημήτρη Βικέλα. Μια παγκόσμιας ακτινοβολίας μορφή που έμελλε να είναι ο άνθρωπος-κλειδί για την αναβίωση και τη διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων του 1896 στην Αθήνα. «Με το ήθος του, τη βαθιά του πίστη και την εκπλήσσοσα ενεργητικότητά του εργάστηκε για την πραγμάτωση της ευχής των συνέδρων, που ήταν και διαχρονικό όνειρο των συμπατριωτών του, καταξίωσε τον τίτλο του προέδρου της Δ.Ο.Ε. και ενσάρκωσε την Ολυμπιακή Ιδέα. Χωρίς την παρουσία του Δ. Βικέλα δε θα είχε επιλεγεί η Αθήνα και χωρίς την Αθήνα το μέλλον των Διεθνών Ολυμπιακών αγώνων θα ήταν αβέβαιο». (Γ. Δολιανίτης).

Πρώτος λοιπόν πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. ο Δ. Βικέλας για τέσσερα χρόνια. Όπως προνοούσε το καταστατικό της Δ.Ο.Ε. ο εκάστοτε πρόεδρος έπρεπε να ήταν εκπρόσωπος της χώρας που θα φιλοξενούσε την επόμενη Ολυμπιάδα. Μια και η Ολυμπιάδα του 1900 θα γινόταν στο Παρίσι η προεδρία περιήλθε στον Pierre de Coubertin, θέση που διατήρησε από το 1896-1925. Οι Ο.Α. στο Παρίσι κάθε άλλο παρά επιτυχία είχαν. Το κίνημα από τη δύσκολη θέση θα βγάλει ο ίδιος ο Coubertin (παρατείνοντας την προεδρική του θητεία) στο διάστημα της οποίας οργανώθηκαν συνολικά οκτώ ολυμπιακά συνέδρια που στην ουσία συνέδεσαν από οργανωτικής και

παιδαγωγικής άποψης τους Ο.Α. με το Ολυμπιακό Κίνημα. Μεγαλύτερη συνεισφορά του στο κίνημα οι παιδαγωγικές του απόψεις. Στη συνέχεια όμως, διαφωνίες του σε θέματα όπως η συμμετοχή των γυναικών στους Ο.Α., ο ερασιτεχνισμός και οι χειμερινοί αγώνες τον οδήγησαν στην παραίτηση από τη θέση του, μιας και τα πράγματα δεν εξελίσσονταν όπως τα είχε οραματιστεί.

Ο Baillet-Latour (Βέλγιο, 1925-1942) τρίτος πρόεδρος της Δ.Ο.Ε. είχε να αντιμετωπίσει τα δύσκολα χρόνια του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και την Ολυμπιάδα του 1938 στο Βερολίνο. Η Δ.Ο.Ε. ήταν αδύνατο να αντισταθεί, ή έστω να περισώσει τους αγώνες από τα εθνικιστικά σχέδια του Χίτλερ. Η εμμονή του Baillet-Latour να γίνει ολυμπιακό συνέδριο μόνο μετά τη λήξη του πολέμου διατήρησε την εσωτερική ακεραιότητα της Δ.Ο.Ε.

Στη συνέχεια ο Edstrom (Σουηδία 1942-1952) θα έχει να αντιμετωπίσει τη νέα μορφή του κόσμου και ειδικότερα τον ψυχρό πόλεμο μεταξύ των Η.Π.Α. και Ε.Σ.Σ.Δ. ο οποίος προεκτάθηκε και μέσα στους αθλητικούς χώρους.

Παραδίδοντας την προεδρία ο Σουηδός Edstrom στον Α. Brundage (Η.Π.Α. 1952-1972), παραδίδει ταυτόχρονα και τον πονοκέφαλο των προβλημάτων της περασμένης θητείας. Το κλίμα του ψυχρού πολέμου εκτείνεται σε όλη την υφήλιο και ταυτόχρονα δημιουργεί άλλα προβλήματα κυρίως στο θέμα του ερασιτεχνισμού. Η προσωπική του εμμονή στην ερασιτεχνική ιδιότητα των αθλητών και η κατηγορηματική του άποψη ως προς τη μη αποδοχή αποδεικνύεται σωτήριο για τους Ο.Α. Αποτέλεσμα αυτής της εμμονής ήταν η συνέχιση της διεξαγωγής των Ο.Α. ως αθλητικών αγώνων και όχι ως αρένας πολιτικών διαφορών.

Από το 1973 σηματοδοτείται η έναρξη μιας ξεχωριστής περιόδου. Ο αθλητισμός έχει μια θετική εξέλιξη και προβλήματα όπως η ένταξη νέων αθλημάτων, ο ερασιτεχνισμός και η δομή της Δ.Ο.Ε. ήταν θέματα που απασχόλησαν τον Άγγλο πρόεδρό της, λόρδο Κιλάνιν (1973-1982).

Φτάνουμε έτσι στο πρόσφατο παρελθόν (1982-1994) με πρωτεργάτη τον Η.Α. Samaranch (Ισπανία) κατά την προεδρία του οποίου σημειώθηκαν σημαντικότερες βελτιώσεις όπως:

1. Αύξηση της δημοτικότητας και του ενδιαφέροντος για τη φιλοξενία των χειμερινών και θερινών Ολυμπιακών Αγώνων.
2. Ενθάρρυνση προγραμμάτων όπως ο Αθλητισμός για Όλους, Αθλητισμός και Τέχνη

και κατασκευή του νέου Ολυμπιακού Μουσείου.

3. Εκλογή γυναικών ως μελών της Δ.Ο.Ε.

II. Άλλα θέματα, προβληματισμοί και προσωπικές εμπειρίες

Γιγαντισμός. Θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο, άνκαι αυτός καταργήθηκε από το ολυμπιακό λεξιλόγιο. Όμως οι διαστάσεις του σύγχρονου αθλητισμού είναι τέτοιες που ο όρος αυτός μπορεί κάλλιστα να τον χαρακτηρίσει. (Ενδεικτικό είναι ότι σε όλο τον κόσμο γίνονται τουλάχιστο δώδεκα σημαντικές αθλητικές εκδηλώσεις τη μέρα, 4409 το χρόνο). Ο γιγαντισμός καθιστά σχεδόν αδύνατη τη φιλοξενία των Ο.Α. από υποανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες. Το κόστος κατασκευής, συντήρησης, λειτουργίας αλλά και η χρησιμότητα των τεραστίων εγκαταστάσεων με το τέλος των δεκαπέντε ημερών των Ο.Α. είναι αμφισβητήσιμα (Λίλεχαμερ, 1994).

Δομή και αρμοδιότητα της Δ.Ο.Ε. Η Δ.Ο.Ε. αναγκαστικά περνά από το σύστημα εθελοντικών οργανώσεων στο σύστημα λειτουργίας του οργανισμού σαν επιχείρηση. Το σύστημα εκλογής των μελών της και η αύξηση της οικονομικής της δύναμης ήγειρε διάφορα ερωτήματα και συζητήσεις μεταξύ των συνέδρων.

Γυναικεία Συμμετοχή. Ακόμη και σήμερα η συμμετοχή των γυναικών σε εκτελεστικές θέσεις στις Ε.Ο.Ε. δεν ξεπερνά το 4%. Κοινωνικοί και πολιτικοί παράγοντες λειτουργούν ακόμη εις βάρος των γυναικών, παρόλο που η αγωνιστική συμμετοχή σημείωσε θεαματικά άλματα, φτάνοντας στο 29% των αθλητών στη Βαρκελώνη (1992) σε σχέση με το 15% στο Μόναχο (1972).

Νέα Πολιτικά Δεδομένα. Από τα 227 κράτη, τα 194 έχουν Ε.Ο.Ε. αναγνωρισμένες από τη Δ.Ο.Ε. Τα νέα πολιτικά δρώμενα και η δημιουργία νέων κρατών (π.χ. διάλυση του ανατολικού μπλοκ και της Γιουγκοσλαβίας) προκαλούν συνεχώς διλήμματα στη Δ.Ο.Ε. η οποία έχει σαν πολιτική της να ακολουθεί κατά γράμμα τις αποφάσεις της διεθνούς κοινότητας. Είτε το θέλουμε είτε όχι, πολιτική και αθλητισμός διέπονται από μία μονόδρομη σχέση. Φιλοδοξία είναι η σχέση αυτή να γίνει αμφίδρομη. Αυτό δείχνουν οι τελευταίες εξελίξεις στο θέμα της Ολυμπιακής Εκεχειρίας με την έγκριση ψηφίσματος από τον Ο.Η.Ε. (25 Οκτ. 1993) με το οποίο καλούνταν οι εμπόλεμες ανά τον κόσμο χώρες να τηρήσουν την εκεχειρία κατά τη διάρκεια της Χειμερινής Ολυμπιάδας του Λίλεχαμερ 1994. Το ίδιο σημαντικό είναι να

αναφέρουμε ότι ο ίδιος ο Ο.Η.Ε. ήταν έτοιμος να παραβιάσει το ψήφισμα με την εξαγγελία του για διενέργεια αεροπορικών επιδρομών εναντίον των Σερβικών θέσεων στο Σαράγεβο στις 21 Φεβρουαρίου.

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Αν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζονται από τον αθλητισμό, πρέπει να πούμε ότι ο αθλητισμός επηρεάζεται περισσότερο από αυτά. Στο παιχνίδι τούτο των συμφερόντων, χαμένος στο βωμό του χρήματος, είναι μάλλον ο δεύτερος. Τα τηλεοπτικά κανάλια, μέχρι σήμερα οι κυριότεροι χορηγοί της Δ.Ο.Ε., έχουν αναγάγει τις αθλητικές εκδηλώσεις σε τρόπους απομύζησης χρημάτων βάσει του νόμου αγοράς και ζήτησης.

Οι αθλητικές μεταδόσεις σήμερα:

1. Καθορίζουν το χώρο και το χρόνο της διεξαγωγής των αγώνων
2. Προσαρμόζουν τους κανονισμούς των αγώνων στις ανάγκες της τηλεόρασης.
3. Επηρεάζουν στην επιλογή πόλεων που θα φιλοξενήσουν τους αγώνες.
4. Μετατρέπουν τα στάδια σε μεγάλα στούντιο τηλεόρασης.
5. Παρουσιάζουν τις αθλητικές εκδηλώσεις σύμφωνα με κριτήρια ακροαματικότητας και διαφήμισης π.χ.
  - * με το να κάνουν προβλέψεις για αγωνίσματα που έχουν ήδη τελειώσει.
  - * με το να παρουσιάζουν τα αγωνίσματα ή γεγονότα που ενδιαφέρουν το δικό τους μόνο κοινό.
  - * καθυστερούν τις μεταδόσεις για να μπορούν να παρεμβάλλουν μεγαλύτερο αριθμό διαφημίσεων.
  - * παρουσιάζουν αδυναμία στη σφαιρική κάλυψη των αθλητικών γεγονότων.

Συμπερασματικά, η χρήση του αθλητισμού από τα Μ.Μ.Ε. βρίσκεται σε αντίθεση με το αληθινό νόημα του αθλητισμού.

Ο.Α. αγώνες τεχνών και γραμμάτων. Πλήγμα στους Ο.Α. θεωρείται το 1956 χρόνος στον οποίο εγκαταλείφθηκε ο θεσμός των Ο.Α. Γραμμάτων και Τέχνης, οι οποίοι γίνονταν παράλληλα με τους Ο.Α. Επισημαίνουμε την αναγκαιότητα της επαναφοράς των καλλιτεχνικών τούτων διαγωνισμών όχι βέβαια με θέμα μόνο τους αγώνες αλλά με αφορμή αυτούς. (Συναυλία των τριών τενόρων στα πλαίσια του Παγκοσμίου Κυπέλου Ποδοσφαίρου).

Στις ομάδες συζητήσεων μας τέθηκε το ερώτημα τρόπου εφαρμογής της Ολυμπιακής Ιδέας. Πέρα από τις ιδέες που διατυπώθηκαν και που έχουμε την άποψη πως κατόπιν πλέον κοινότυπες (κατασκηνώσεις, σεμινάρια, εορτασμοί της Ολυμπιακής μέρας) αλλά μας βρίσκουν βέβαια σύμφωνους, βρίσκουμε πιο ενδιαφέρουσες στην εφαρμογή τους στα Κυπριακά δεδομένα τα πιο κάτω:

1. Αύξηση του διδακτικού χρόνου της φυσικής αγωγής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι αδύνατο να μιλούμε για ολυμπιακά ιδεώδη, διευθετώντας μόνο δύο διδακτικές ώρες την εβδομάδα στο σχολικό πρόγραμμα για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής.
2. Επισκέψεις διακεκριμένων αθλητών στα σχολεία για να δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να γνωρίζουν την ανθρώπινη διάσταση του αθλητή.
3. Ένταξη της εκκλησίας στα αθλητικά πράγματα του τόπου με την θεσμοποίηση αθλητικών πρωταθλημάτων στους κόλπους της εκκλησίας, κάτι που ίσως θα αποτελέσει το κλειδί για την ανάπτυξη του κοινωτικού εννοιακού αθλητισμού.
4. Παράλληλη λύση θα ήταν η ενίσχυση και επέκταση του υφιστάμενου θεσμού Α.Γ.Ο.
5. Τέλος, ενεργοποίηση του κοινοτικού αθλητισμού. Με άξονα την τοπική αυτοδιοίκηση να προχωρήσει η ανέγερση αθλητικών εγκαταστάσεων και η αξιοποίηση των υφιστάμενων με το διορισμό γυμναστών-διαχειριστών με αυξημένες υπευθυνότητες για τη διοργάνωση κοινοτικών πρωταθλημάτων, με έμφαση στη μαζική συμμετοχή στην οποία θα εμπλέκεται και θα συμμετέχει ενεργά η οικογένεια.

Στις συζητήσεις μεταξύ συμμετεχόντων φάνηκε επίσης ότι κάποιοι παρέμεναν στην ιστορική και αντιληπτική επιφάνεια της ουσίας της ολυμπιακής ιδέας, παραγνωρίζοντας την ιστορία ή παρατηρώντας την μέσα από εθνικιστικά πρίσματα. Ας πουν το παρελθόν δικό τους και ας το προσαρμόσουν στα δικά τους ιστορικά δεδομένα (γερμανικό, γαλλικό, αγγλικό, αμερικάνικο). Ακόμα και τότε πολύ λίγα θα μπορούσαν να κατανοήσουν, για τον απλούστατο λόγο ότι έχουν μετατρέψει μια ψυχοπνευματική διαδρομή με όχημα το σώμα σε κοινωνικό φεστιβάλ, στην καλύτερη πάντα περίπτωση. Δυστυχώς, για πολλούς, αγωγή της ψυχής σήμερα μεταφράζεται σε θέαμα και χρήμα.

Επίλογος

Παρά το ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα να ζει και ν' αντιλαμβάνεται ξεχωριστά το καθετί, ακόμα και όταν οι συνθήκες μέσα στις οποίες ενεργεί είναι κοινές (απόδειξη οι διαφορετικές απόψεις και συναισθήματα των μετεχόντων), εντούτοις η μέχρι τώρα αόριστη και νεολογισμική έννοια του Ολυμπισμού είναι δυνατόν να αποκτήσει για κάποιον νόημα μόνο, αν καταφέρει να ταυτίσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες με τον αυθεντικό τους ορισμό, ο οποίος εύστοχα αποδόθηκε κατά την άποψή μας στην εισήγηση του Θωμά Γιαννάκη. «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν μια προσευχή στο Θείο». Η αναζήτηση του Θείου μέσω της προσευχής είναι στοιχείο όλων των πολιτισμών. Το μόνο που απομένει είναι η εναρμόνισή του με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Ολυμπιακές εμπειρίες

Του Γιώργου Λεοντίου

Ολυμπισμός είναι μια αρμονία ιδεών και ιδεωδών που επιβεβαιώνουν τις αξίες του Ολυμπιακού αθλητισμού, προάγοντας και αναπτύσσοντας τις υγιείς φυσικές και ηθικές ιδιότητες των ατόμων.

Συμβάλλει στη δημιουργία ενός καλύτερου και πιο ειρηνικού κόσμου, επιτρέποντας στους εκπροσώπους των εθνών να συναντηθούν σε μια ατμόσφαιρα αμοιβαίου σεβασμού και διεθνούς φιλίας και αποδοχής.

Σε μια τέτοια συνάθροιση βρεθήκαμε κι εμείς και είχαμε την ευκαιρία να ζήσουμε στιγμές μοναδικές και εμπειρίες ανεπανάληπτες.

Το βίωμά μας αυτό καθώς επίσης τα συμπεράσματα και τις επισημάνσεις μας θα προσπαθήσω να σας μεταφέρω.

Η συμμετοχή μας στις διάφορες αθλητικές δραστηριότητες της συνόδου μάς έδωσε αφορμή για ορισμένες σημαντικές διαπιστώσεις. Η συμμετοχή όλων μας έγινε μέσο για την επίτευξη αξιών όπως η φιλία, ο σεβασμός, η ανοχή και αλληλοκατανόηση.

Με αφοσίωση στην ιδέα της ατομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και όχι στην επιδίωξη οποιασδήποτε επιβράβευσης, η αθλητική πρακτική είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθούν οι διαπροσωπικές και κοινωνικές εντάσεις που

προκαλούν τη βία και οδηγούν σε κοινωνικές εθνολογικές και ιδεολογικές διαφορές.

Καθολική ήταν η διαπίστωση πως η αθλητική πρακτική είναι ένα μέσο για την επίτευξη αξιών και στόχων που προάγει το Ολυμπιακό Κίνημα.

Στην Ολυμπία όλοι αισθανθήκαμε τη χαρά που προσφέρει η συμμετοχή στον αθλητισμό.

Τα γήπεδα ήταν γεμάτα με νέους ανθρώπους από κάθε γωνιά της γης και έγιναν χώροι ειρηνικής συνύπαρξης και ανάπτυξης φιλικών σχέσεων. Η εικόνα αυτή δέσποζε καθημερινά και ήταν πραγματικά υπέροχη.

Μέσα από το καλλιτεχνικό πλαίσιο της Συνόδου λειτούργησε το εργαστήρι καλών τεχνών που περιλάμβανε τη γλυπτική, ποίηση, ζωγραφική και φωτογραφία.

Σε μια εποχή που παρατηρείται ασύμμετρη ανάπτυξη του τεχνολογικού πολιτισμού σε βάρος της πνευματικής καλλιέργειας, η ανάγκη για επιστροφή στις πνευματικές ρίζες του ανθρώπου ίσως να μας οδηγήσει στα εργαστήρια αυτά, που σε συνδυασμό με το υποβλητικό τοπίο και τη θετική μας προδιάθεση, μας έδωσαν την ευκαιρία για έντεχνη έκφραση και την εντύπωση πως η ανάπτυξη των μέσων έκφρασης του ανθρώπου θα δώσει μια καλύτερη διάσταση του αθλητισμού στη κουλτούρα και τον πολιτισμό.

Σ' αυτό το πλαίσιο ήταν ενταγμένες και οι καλλιτεχνικές βραδιές, πολιτιστικές παρουσιάσεις των συμμετεχόντων χωρών που περιλάμβαναν παραδοσιακά τραγούδια, χορούς, παιχνίδια, ήθη και έθιμα.

Ήταν οι καλλιτεχνικές αυτές βραδιές ακόμη μια γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των συνέδρων και ένας ακόμη τρόπος για ανταλλαγή πληροφοριών σχετικές με το κράτος που ο καθένας αντιπροσώπευε.

Σε μια από αυτές τις όμορφες από κάθε άποψη βραδιές προσπαθήσαμε και εμείς να δώσουμε δείγματα από την πλούσια πολιτιστική παράδοση του τόπου μας.

Από τις διάφορες τελετές της συνόδου σημειώσαμε την τελετή έναρξης που έγινε στο λόφο της Πνύκας. Ήταν καθόλα επιβλητική και ελληνοπρεπής. Το έντονο ελληνικό στοιχείο προκάλεσε αντιδράσεις και αρνητικά σχόλια από μια μερίδα ξένων συνέδρων.

Είχαμε ακόμη και την τελετή εγκαινίων του νέου συνεδριακού κέντρου της Ολυμπίας καθώς επίσης και το άνοιγμα της έκθεσης Δημητρίου Βικέλλα που αποτελεί μια αξιόπαινη προσπάθεια και ένα μνημειώδες έργο.

Οι επισκέψεις μας σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία όπως η Ακρόπολη, το Καλλιμάρμαρο Στάδιο, ο χώρος της αρχαίας Άλτις, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ολυμπίας υποχρέωσε όλους εχθρούς και φίλους σε βαθιά υπόκλιση μπρος στο ελληνικό μεγαλείο και κάλλος και έδωσε αδιάσειστες μαρτυρίες περί της μεγάλης ολυμπιακής κληρονομιάς που η Ελλάδα πρόσφερε στην ανθρωπότητα.

Στις ομάδες συζητήσεων το ενδιαφέρον έφτανε στο απόγειο, τα θέματα μεστά και η αναζήτηση απαντήσεων μας οδηγούσαν άλλοτε σε μακρές συζητήσεις και άλλοτε στην άρτια οργανωμένη και πλήρως εξοπλισμένη βιβλιοθήκη της Ακαδημίας.

Οι διαλέξεις από τους εκλεκτούς ομιλητές έριξαν άπλετο φως και φωτίσαν γνωστές και άγνωστες πτυχές του Ολυμπιακού γίγνεσθαι.

Η κάλυψη του θέματος ήταν πολύπλευρη και σφαιρική και έδωσε την αφορμή για γόνιμες συζητήσεις. Το Ακαδημαϊκό βήμα ήταν ελεύθερο και δημοκρατικό και χρησιμοποιήθηκε από τους συνέδρους αφειδώς.

Οι ομιλητές κατάφεραν να αναπτύξουν πραγματικό διάλογο με τους συμμετέχοντες τόσο κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων όσο και μετά. Η αλληλεπίδραση αυτή αποτέλεσε κίνητρο για μάθηση και έδωσε εξαιρετο υλικό για σκέψη, προβληματισμό και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Η τελετή λήξης της Συνόδου ήταν η τελευταία πράξη που, εκτός από τα έντονα συναισθήματα που μας προκάλεσε το τελετουργικό, λειτούργησε και σαν πηγή έντονου προβληματισμού.

Η Ολυμπία μάς βοήθησε να ωριμάσουμε και μας πρόσφερε μια νέα αντίληψη του πνεύματος της συντροφικότητας και της αμοιβαίας κατανόησης. Σε μια ατμόσφαιρα ειρήνης, φιλίας και καλής θέλησης πιάσαμε σφιχτά τα χέρια φιλίας που μας δώσανε.

Δημιουργήθηκαν ισχυροί δεσμοί μεταξύ μας, δεσμοί που ελπίζουμε να μας κρατήσουν ενωμένους στο πνεύμα. Εκεί μαζί με νέους απ' όλο τον κόσμο, ανταλλάξαμε ιδέες, σκέψεις και προβληματισμούς, οράματα και προσδοκίες. Υψώσαμε ψηλά τις γροθιές μας, υποσχόμενοι να δώσουμε άπασες τις δυνάμεις μας για να βοηθήσουμε στη δημιουργία ενός κόσμου ανθρώπινου και ειρηνικού.

Το Ολυμπιακό Κίνημα πρέπει να καταστεί φορέας κοινωνικής και εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Και αν είναι ήδη οικουμενικό, όσον αφορά τις χώρες

Από τις εκδηλώσεις στην 34η Σύνοδο της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας στην Αρχαία Ολυμπία. Η Κυπριακή αποστολή παρουσίασε Κυπριακούς παραδοσιακούς χορούς.

που συμμετέχουν, πρέπει να γίνει οικουμενικό όσον αφορά τους ανθρώπους και τη συμμετοχή. Οι νικητές θα κερδίζουν και θα προβάλλονται πάντα. Το ερώτημα είναι στον 21ο αιώνα ο αθλητισμός και οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα ανήκουν σε πολλούς ή σε λίγους; Θα προωθούν τη συμμετοχή και την ένταξη ή την παθητική παρακολούθηση και τον αποκλεισμό; Ο αθλητισμός θα παραμείνει μια δραστηριότητα που ασκείται σε ένα πραγματικό κοινωνικό πλαίσιο ή θα αφομοιωθεί και θα ανασυσταθεί από τη βιομηχανία της ψυχαγωγίας;

Αναντίρρητα, μέσα απ' αυτή τη μυσταγωγία αναπήδησαν διαχρονικές αξίες που ένωσαν τις ψυχές Ελλήνων και Τούρκων, ομοθρήσκων και ετεροθρήσκων, ομογλώσσων και ετερογλώσσων.

Ο σύγχρονος φάρος της ειρήνης και του Ολυμπισμού κατάφερε να ανταλλάξει στις ψυχές όλων μας την ζωοδότρα δύναμη τροφοδότησης της οικουμένης με το πνεύμα του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού.

Αναντίλεκτα σήμερα ανακύπτει επιτακτική η ανάγκη, το συνοθύλευμα λαών και φυλών που συγκεντρώνεται κάθε χρόνο στον ιερό χώρο της Ολυμπίας να φυλάξει ως κόρην οφθαλμού το Ολυμπιακό πνεύμα και να λειτουργήσουμε όλοι μας ως άοκνοι πρεσβευτές παντοτινοί κοινωνοί, ενσάρκωτες και μεταλαμπαδευτές των ιδανικών που αντιστρατεύονται τη βία, τις συρράξεις, την κραιπάλη, το μηδενισμό και την αποτελμάτωση αρχών και αξιών.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΝΤΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Η έννοια του τίμιου και δίκαιου παιχνιδιού

Ενας από τους βασικούς στόχους του Αθλητικού Κινήματος, αλλά και της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, είναι η διασφάλιση στον αθλητισμό του αθλητικού πνεύματος και του τίμιου και δίκαιου παιχνιδιού ή όπως είναι γνωστό του *"FAIR PLAY"*. Αυτός ο αντικειμενικός σκοπός τέθηκε στο 11ο Ολυμπιακό Κογκρέσσο που έγινε στο Μπάντεν-Μπάντεν το Σεπτέμβριο του 1981 όπου στην τελική διακήρυξή του αναφέρεται ότι *«πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να αναβιώσει πνεύμα τίμιου παιχνιδιού και αθλητοπρέπειας. Αυτή η αναφορά στην τελική διακήρυξη του Κογκρέσσου και όλα τα άλλα που ακολούθησαν σχετικά με το "FAIR PLAY", εξυπακούουν ότι ο τομέας αυτός έχει πρόβλημα με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν αμφιβολίες.*

Το ερώτημα που σήμερα τίθεται, κάτω από το πρίσμα της σημερινής διάστασης του αθλητισμού, είναι αν έχει οποιαδήποτε σημασία να προσπαθούμε να διατηρήσουμε μια αντίληψη που διαμορφώθηκε τον περασμένο αιώνα από αριστοκράτες και άλλα εύπορα άτομα που ασχολούνταν με τον αθλητισμό, απλά για την ευχαρίστησή τους, αφού τώρα, ο αθλητισμός έχει καταστεί ένας από τους πιο σημαντικούς τρόπους κοινωνικής ανόδου και που οποιοδήποτε αθλητικό γεγονός συνεπάγεται ένα σεβαστό ποσό χρημάτων και ενδιαφέρον από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Μήπως θα πρέπει να καταλήξουμε ότι η επικράτηση του *FAIR PLAY* είναι ματαιοπονία και μήπως είναι μια ψευδαίσθηση αυτή

η ιδέα του τίμιου παιχνιδιού; Θα ήταν νομίζω χρήσιμο να εξετάσουμε αυτό το θέμα στη λεπτομέρειά του, με την ελπίδα ότι θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ανεξάρτητα από το πόσο άπιαστη μπορεί να είναι η ιδανική μορφή του τίμιου παιχνιδιού είναι το μόνο ιδανικό που μπορεί να δώσει ζωή στο αθλητικό κίνημα και στην προσπάθεια για φιλία και συναδέλφωση.

Η «τοπικιστική» αντίληψη για το τίμιο παιχνίδι

Αντίθετα με ό,τι μπορεί να νομίσουν οι σκεπτικιστές, η αντίληψη για το τίμιο παιχνίδι δεν αποτελεί αποκλειστικά προνόμιο των Βρετανών αριστοκρατών του τέλους του 19ου αιώνα. Στην πραγματικότητα είναι παγκόσμιο από πολλές απόψεις. Ασφαλώς η έκφραση "*fair play*" δύσκολα μεταφράζεται σε άλλες γλώσσες, αλλά το ίδιο ισχύει και για τη λέξη "*games*" (παιχνίδι, αγώνας). Ο Ολλανδός ιστορικός *Γ. Χουϊζινκα* (1872-1945) στο αξιόλογο του έργο για την ανθρωπολογία του παιχνιδιού με τίτλο "*Homo Ludens*" αναφέρει ότι μόνο σε λίγες χώρες και σχετικά πρόσφατα εμφανίστηκε ως αφηρημένη έννοια η λέξη «παιχνίδι, αγώνας», που χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τόσο ένα συγκεκριμένο αγώνα, όσο και τους αγώνες γενικά. Όμως μικρή αμφιβολία υπάρχει ότι από την αρχή σχεδόν της ιστορίας του, το ανθρώπινο γένος έπαιξε διάφορα είδη παιχνιδιών και ότι δεν θα μπορούσε να το κάνει αν δε σεβόταν το πνεύμα του παιχνιδιού. Ανεξάρτητα από το είδος παιχνιδιού, ή τον τρόπο, πάντοτε υπάρχει η ανάγκη για απόλυτο σεβασμό των κανόνων, τουλάχιστον επιφανειακά. Κάποιοι πρέπει να μπορεί να σώσει τα προσχήματα, να κάμει το καλύτερο δυνατό εν όψει των συνθηκών, να ξεπεράσει τη νίκη ή την ήττα του. Ανεξάρτητα πάλι, αν υπάρχει σχέση μεταξύ των ατόμων, τα παιχνίδια δίνουν την ευκαιρία για νίκες, ή ήττες οι οποίες από μόνες τους είναι ατομικές. Ο νικητής και ο ηττημένος είναι δεμένοι μεταξύ τους και απαραίτητοι ο ένας στον άλλο. Στην πραγματικότητα, δεν θα υπήρχε παιχνίδι αν ο νικητής δεν καθιστούσε σαφές, ότι ο ηττημένος θα μπορούσε να ήταν ή θα μπορεί να είναι στο μέλλον, με τη σειρά του ο νικητής. Αυτό δεν είναι μια χωρίς σημασία φιλοφρόνηση. Αν ο ηττημένος δεν ήταν ικανός να νικήσει, ο νικητής θα αγωνιζόταν με ένα ανάξιο αντίπαλο και η νίκη από μόνη της θα ήταν χωρίς σημασία. Σ' έναν αγώνα ο σεβασμός που δείχνει ο ηττημένος δίνει την αξία στη νίκη. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές σε περιπτώσεις στις οποίες ο αγώνας γίνεται μεταξύ των δύο πρωταγωνιστών μόνο, χωρίς μάρτυρες. Είναι μόνο η συμφωνία μεταξύ των δύο αντιπάλων

που καθιστά δυνατό το παιχνίδι. Σ' έναν αγώνα τένις χωρίς διαιτητή, θα ήταν αδύνατη η διεξαγωγή του παιχνιδιού, αν ένας από τους δύο παίκτες συνεχώς επέμενε ότι οι μπαλιές του άλλου ήταν έξω από το γήπεδο.

Μπορεί όμως να διερωτηθεί κάποιος μήπως συγχύζουμε το τίμιο παιχνίδι με το να μην «κλέβουμε» στο παιχνίδι; Δεν είναι μήπως δυνατό να σεβόμαστε αυστηρά τους κανόνες του παιχνιδιού και όμως να μην παίζουμε τίμια; Αυτή τη διάκριση κατέστησε σαφή, με πολύ έξυπνο τρόπο, ο βραβευμένος με το Νόμπελ του 1968 συγγραφέας *Γιασουνάρι Καβανπάτα* στο έργο του "*The Master, or the Game of Go*" (Ο Δάσκαλος ή το Παιχνίδι Γκο). Στο βιβλίο αυτό περιγράφει τη συνάντηση ενός ανίκητου μέχρι τώρα ηλικιωμένου αριστοτέχνη παίχτη-δασκάλου και του νεαρού διεκδικητή του τίτλου. Ο δεύτερος είναι απόλυτα ευγενής και ευπρεπής. Βέβαια η «κλοπή» στο παιχνίδι είναι εκτός συζήτησης. Όμως ο Καβαμπάτα υποβάλλει ότι ο ηλικιωμένος δάσκαλος θα νικηθεί, όταν βρεθεί αντιμέτωπος με μια ψυχολογική κατάσταση στην οποία δεν αναγνωρίζει πια τον εαυτό του. Η πτώση του δεν επέρχεται αποκλειστικά ή κυρίως από το γεγονός ότι οικονομικά συμφέροντα κατευθύνουν τον διεκδικητή του τίτλου. Το γεγονός είναι ότι ο διεκδικητής δεν παίζει πια το ίδιο παιχνίδι. Οι επίσημοι κανόνες τυγχάνουν σεβασμού, όμως όχι και οι ουσιαστικοί κανόνες, εκείνοι δηλαδή που επιτρέπουν στο πνεύμα του παιχνιδιού να ζήσει. Ο διεκδικητής δεν «κλέβει» αλλά, τουλάχιστον στα μάτια του δασκάλου, το παιχνίδι παίζεται ενάντια στο πνεύμα του παιχνιδιού.

Έτσι η έννοια του τίμιου παιχνιδιού σταδιακά καθίσταται σαφέστερη. Είναι δύσκολο να την καθορίσει κάποιος ξεκάθαρα σε άλλη γλώσσα εκτός από την αγγλική γιατί η λέξη "*fair*" εξυπονοεί τόσο τις ιδέες της δικαιοσύνης και της ισότητας από τη μια, όσο και την ευχαρίστηση και την ομορφιά από την άλλη. Στη Γαλλία ένας παίχτης θα εθεωρείτο ότι έπαιζε "*fair play*" αν έπαιζε καλά, με κομπόχη, χάρη και ενδιαφέρον να αγωνιστεί τίμια και δίκαια.

Δεν αμφισβητεί τη νίκη του αντιπάλου του, και θέτει τη χαρά που νιώθει για τη συμμετοχή του στον αγώνα και την ομορφιά του πάνω από το αν θα κερδίσει τον αγώνα. Αν ορισθεί με έναν τέτοιο τρόπο η αθλητοπρέπεια τόσο στα παιχνίδια όσο και στον αθλητισμό, είναι αναγκαίο να δώσεις, να δοθείς απόλυτα, παραγνωρίζοντας την προσωπική φιλοδοξία και την επιθυμία για τη νίκη άσχετα κόστους. Η έλλειψη αθλητοπρέπειας είναι ένα

είδος εξαπάτησης και κλεψιάς, όχι σε βάρος των κανόνων του παιχνιδιού, αλλά σε βάρος του πνεύματος του παιχνιδιού. Και αυτή η έλλειψη αποτελεί το αντικείμενο βαθιάς περιφρόνησης και καταδίκης, τουλάχιστο σε χώρες και άτομα που διέπονται από έναν κώδικα τιμής.

Σχετικά με την κατάσταση στη Μεσαιωνική Κίνα και την Ελλάδα ο Γ. Χουιζίνγκα γράφει ότι «δεν υπάρχει θέμα νίκης εκτός αν... η τιμή του νικητή εξυψώνεται από τον ίδιο τον αγώνα». Με άλλα λόγια, εκτός αν η νίκη εξασφαλίζεται κάτω από έντιμες συνθήκες ενός τίμιου αγώνα, και, εκτός αν, τονίζει ο Χουιζίνγκα, ο νικητής επιδεικνύει μετριοπάθεια.

Έτσι το ιδεώδες του τίμιου παιχνιδιού δεν είναι με κανένα τρόπο μια σύγχρονη εφεύρεση. Μπορεί να βρούμε ότι είχε διατυπωθεί και εφαρμοζόταν σ' όλες τις εποχές, αν όχι σ' όλες τις χώρες. Παντού οι αγωνιζόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να παίζουν με καλούς τρόπους, να είναι καλοί ευγενικοί παίκτες, καλοί νικητές που να ξέρουν πώς να συμπεριφερθούν όταν νικήσουν, αλλά και όταν χάσουν να μπορούν να αναγνωρίσουν την ήττα τους.

Πρέπει όμως να είμαστε προσεκτικοί ώστε να μην εξιδανικεύουμε το παρελθόν και να μην βγάζουμε βιαστικά συμπεράσματα από τις πρώτες παρατηρήσεις μας. Κάποια συγκεκριμένα γεγονότα μάς κάνουν να μετριάσουμε τον ενθουσιασμό μας και να διατυπώνουμε επιφυλάξεις για την παγκοσμιότητα και το φάσμα του τίμιου παιχνιδιού. Από τη μια πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οπουδήποτε εμφανίζεται, η απαίτηση για "fair play" είναι μια αριστοκρατική απαίτηση. Ισχύει μόνο, γράφει ο Χουιζίνγκα για «ένα στενό κύκλο μελών της ίδιας φυλής ή μεταξύ ίσων». Η τιμή για την οποία πρέπει κάποιος να φανεί αντάξιος μετρά μόνο για τους ίσους με αυτόν». Και αυτοί είναι λίγοι. Και είναι μόνο αναφορικά με αυτούς που ισχύει η επιθυμία για κάποια μετριοπάθεια στη νίκη. Μόλις όμως εφαρμοστεί σε σχέση με τους αντιπάλους έξω από τον κύκλο των εκλεκτών και αναγνωριζομένων ως ίσων, η βία δε γνωρίζει όρια. Με λίγα λόγια, το τίμιο παιχνίδι υφίσταται σε αρχαίες και παραδοσιακές κοινωνίες, αλλά μόνο στην εξειδικευμένη του μορφή. Επιπρόσθετα, αν εξετάσει κάποιος το θέμα πιο βαθιά, γρήγορα καταλαβαίνει ότι το τίμιο παιχνίδι δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μια ομοιογενή και μοναδική νοοτροπία, ώστε, υπό το φως ποικίλων και κάποτε αντίθετων κινήτρων, βρίσκεται κάτω από τη συνεχή απειλή να καταρρεύσει.

Η αναζήτηση του τίμιου παιχνιδιού

Στην πράξη, οι στόχοι να είναι κάποιος καλός και ευγενικός παίκτης, ικανός ν' αποδεχτεί ήρεμα την ήττα και να δίνει προτεραιότητα στην ευχαρίστηση του παιχνιδιού και τη διεξαγωγή του με καλούς τρόπους αντί στη νίκη, δεν συνδυάζονται εύκολα. Δεν είναι εύκολο να υπάρξει ισορροπία ανάμεσα στα δύο άκρα, τα οποία αν και φαίνονται αλληλοπρεπή, βρίσκονται σε έντονη αντιπαράθεση με το πνεύμα του τίμιου παιχνιδιού: Από τη μια, την αναγνώριση της ήττας τόσο γρήγορα ώστε να μοιάζει με απόλυτη αδιαφορία για τον αγώνα που μόλις τέλειωσε, και από την άλλη το παραφόρτωμα με φιλοφρονήσεις ώστε να φαίνεται ως προσπάθεια να κερδηθεί το παιχνίδι από την πίσω πόρτα, σε ένα αγώνα επίδειξης σεμνότητας. Σε πολλούς πολιτισμούς, ιδιαίτερα στον κινέζικο και τον αραβικό, από αμνημονεύτων χρόνων εφαρμόζεται μια τελετουργική πρακτική παράδοσης άμιλλας, η οποία παίρνει μια μορφή που μπορεί να ονομαστεί «επιδειχτική σεμνότητα».

«Στην Κίνα» γράφει ο Χουιζίνγκα, «ο συναγωνισμός για την τιμή, επιπρόσθετα προς όλες τις άλλες δυνατές εκδηλώσεις της, προσλαμβάνει την ειδική μορφή του συναγωνισμού για το ποιος θα είναι ο πιο ευγενικός, που εκφράζεται με τη λέξη "jang" και σημαίνει «υποχωρώ ενώπιον του άλλου». Κάποιος αναδεικνύεται ανώτερος χάρη στην ευγένεια των τρόπων του, με την ταπεινοφροσύνη και με το να υποχωρεί».

Αλλά με ένα πολύ πιο βαθύ τρόπο, το ουσιαστικό πρόβλημα σ' ό,τι αφορά το τίμιο παιχνίδι είναι το πώς μπορεί να καθοριστεί για ποιο λόγο ένας τρόπος συναγωνισμού κρίνεται τίμιος και δίκαιος και ένας άλλος απεχθής, και πρέπει να απαγορευθεί.

Υπάρχουν αναρίθμητες περιπτώσεις στις οποίες δεν είμαστε βέβαιοι αν θα πρέπει να εκφράσουμε το θαυμασμό ή την αποδοκιμασία μας. Μια ομάδα ποδοσφαίρου υποδεέστερη από την άλλη, σκοράρει με ένα όχι και τόσο τίμιο τρόπο, με το να κτυπήσει ένα «φάουλ» πολύ γρήγορα, πριν η αντίπαλη ομάδα, πάρει θέση. Ο διαιτητής διστάζει, αλλά επειδή δεν σφύριξε έγκαιρα και επειδή δεν μπορεί να ανατρέψει την απόφασή του, επιτρέπει το αμφισβητούμενο τέρμα. Ένας ποδοσφαιριστής που τυχαίνει να βρίσκεται στο κατάλληλο σημείο ανακόπτει μια λανθασμένη πάσσα ενός μπак στον τερματοφύλακα. Μια από τις μεγάλες ομάδες παίζει για να κερδίσει χρόνο, κλωτσά την μπάλα στα τυφλά προς το μέρος του τερματοφύλακα.

Μια από τις μεγάλες ομάδες παίζει για να κερδίσει χρόνο, κλωσά την μπάλα στα τυφλά προς το μέρος του τερματοφύλακά της και προσποιείται πολυάριθμους τραυματισμούς. Ένας παίχτης του τζούντο συνεχώς αρνείται να επιτεθεί, και το τελευταίο λεπτό εφαρμόζει σε βάρος του εξοργισμένου αντιπάλου του το βρόμικο κόλπο να πέσει χάρω για να σηκώσει τα πόδια του αντιπάλου του πάνω από το έδαφος. Δεν υπάρχει καμιά τιμή σ' όλα αυτά. Όμως αποτελούν μέρος του παιχνιδιού.

Η πονηριά και εξυπνάδα αποτελούν ουσιαστικό συστατικό κάθε αγώνα. Και είναι ακόμη πιο πολύτιμες όταν οι αντίπαλοι έχουν άνισες δυνάμεις. Κανένας δεν καταλόγισε ευθύνες σε βάρος του Δαυϊδ το ότι χρησιμοποίησε τέχνασμα κατά του Γολιάθ. Όταν στους τελικούς του Γαλλικού Ανοιχτού Τουρνουά Τέννις ο νεαρός και μικρόσωμος Τσάνγκ άρχισε να χρησιμοποιεί ένα αμφισβητούμενο σερβίρισμα, ένα σερβίρισμα αρχαίων, όλοι έμειναν εκστατικοί, γιατί ο Τσανγκ είχε απέναντί του το «δράκο» Ιβάν Λέντλ. Αμέσως τα αισθητικά και ηθικά κριτήρια αρχίζουν να θολώνουν. Ποιο είναι πιο όμορφο; Το τέλειο παιχνίδι, αψεγάδιστο από κάθε άποψη, του πρωταθλητή με τις όλο αυτοπεποίθηση ενέργειες και τεχνική, σε τέλεια φυσική κατάσταση; Ή η μυστηριώδης ικανότητα να νικήσει ένας παίχτης που είναι σ' όλα υποδεέστερος, αντίθετα προς κάθε αντικειμενική λογική και αντίθετα με όλες τις προβλέψεις; Ο Αμερικανός τενίστας Μπρατ Γκίλπερτ είναι διάσημος γιατί θεωρείται από όλους τους μεγάλους πρωταθλητές ως ένας κακός παίχτης, και διότι τους έχει όλους νικήσει τουλάχιστο μια φορά! Πώς μπορούμε να τον μεμφθούμε αφού παίζει με αντιπάλους ανώτερης κατηγορίας; Δεν αποτελεί αυτό σημάδι εξαιρετικής εξυπνάδας και χαρακτήρα, που αξίζει τον ίδιο σεβασμό, όπως η ευκολία και η λάμψη των πρωταθλητών; Και για να συνεχίσουμε με το τέννις, πρέπει να αναφερθούμε και στα άλυτα προβλήματα που θέτει για το ιδεώδες του *"fair play"* ένας παίχτης όπως ο Τζων Μάκενροε, ο οποίος οδηγεί σε σημείο ρήξης την αντίφαση ανάμεσα στα διαφορετικά συστατικά στοιχεία του ιδανικού. Από τη μια ο Μάκενροε ενσαρκώνει την αγάπη για ένα τίμιο παιχνίδι, μέχρι του σημείου της τελειότητας. Από την άλλη εξυπηρετεί αυτό το ιδανικό επιδεικνύοντας έναν αγενή και ανυπόφορο χαρακτήρα. Σαν να ήταν εντελώς απαραίτητο γι' αυτόν να είναι ένας «κακός αθλητής» για να είναι ένας πολύ καλός παίχτης.

Αν επιτρέψουμε στους πιο αδύνατους παίχτες το ηθικό δικαίωμα να καταφύγουν σε πονηριές, για

να αποφύγουν, όσο το δυνατό περισσότερο και χωρίς κακία τις απευθείας αντιπαραθέσεις που θα τους κάμουν να χάσουν, είναι ψευδαισθηση να φανταζόμαστε ότι μπορούμε να σώσουμε το απλό και παραδοσιακό ιδανικό του τίμιου παιχνιδιού στην κλασική εικόνα των περιπτώσεων όπου οι αντίπαλοι είχαν τα ίδια μέσα. Γιατί ποτέ δεν τα έχουν. Και διότι αν τα είχαν δε θα υπήρχε λόγος να παίζουν και να συναγωνίζονται. Παρ' όλα αυτά, τα κριτήρια για το τίμιο παιχνίδι είναι και μεταβλητά και κάπως ύποπτα. Υποπτα γιατί στην πράξη είναι πολύ λεπτή η διάκριση ανάμεσα στο τι είναι όμορφο και τι είναι θεαματικό. Εκείνο που είναι θεαματικό και επομένως «τίμιο και δίκαιο» στα μάτια ενός μέτρια πληροφορημένου κοινού, μπορεί εξίσου καλά να κριθεί άγονο, φανταχτερό και χωρίς ενδιαφέρον από τους ειδικούς.

Στις αρχές του 20ού αιώνα όλοι οι «επιθετικοί» παίχτες άρχισαν να υποχωρούν μπροστά στους φανατικά αμυντικούς παίχτες, που έπαιζαν υπέρ-μοντέρνα παιχνίδια. Ένας από τους βασικούς υπέρμαχούς τους, ο Νίμζοβιτς, που του δόθηκε το παρατσούκλι Ντεφεντάροβ (Αμυντικίδης) απέδειξε την αποκλειστικότητα του αρνητικού παιχνιδιού: «*Να ματαιώνεις τις προσπάθειες του αντιπάλου σου πριν σκεφτείς να επιτεθείς*». Το σύνθημά του ήταν: Περιορίσε, μπλόκαρε και ύστερα κατάστρεψε. Έτσι φτάνουμε κοντά στο αντι-παιχνίδι. Όμως, μόλις ο τρόπος αυτός του παιχνιδιού κάνει την εμφάνισή του και αποδείξει την αποτελεσματικότητά του, το «τίμιο και δίκαιο» παιχνίδι του παρελθόντος χάνει την ομορφιά του και φαίνεται σχεδόν αφελές. Πόσο έξοχοι είναι, σκέφτεται κάποιος που βλέπει «τους καλλιτέχνες των σπορ», όμως, προσθέτει αμέσως, δε θα μπορούν να αναμετρηθούν με τους σοβαρούς παίχτες. Δέστε την ορμητικότητα των Βραζιλιάνων ποδοσφαιριστών, που έπαιζαν το λεγόμενο «ποδόσφαιρο σαμπάνιας» και με το παράτολμο παιχνίδι τους δυσκολεύονταν να αντιμετωπίσουν το συμπαγές ιταλικό κατενάτσιο. Στο τέλος, δεν είναι το ρεαλιστικό και αποτελεσματικό παιχνίδι που δίνει το μέτρο του πραγματικά «τίμιου» παιχνιδιού πέραν από τα παραπλανητικά φαινόμενα;

Πιο γρήγορα, πιο ψηλά, πιο δυνατά

Δεν μπορούμε να κρυβόμαστε πίσω από τις ψευδαισθήσεις μας. Δυστυχώς, το τέλος, είναι συνυφασμένο με τη λογική του παιχνιδιού το ότι επισπεύδει την εξαφάνισή του. Όσο περισσότερο οι παίχτες επιδιώκουν την τελειότητα, τόσο περισσότερο, με μια έννοια καθιστούν το παιχνίδι αδύνατο. Ο Λίε Τσέου, ο Ταοιστής συγγραφέας

του έργου "Vrai classique du vide parfait" διηγείται με πιο τρόπο ένας νεαρός πρωταθλητής τοξοβόλος αναζητούσε να βρει το δάσκαλο των δασκάλων.

Στο τέλος τον βρήκε, για να διαπιστώσει ότι ο δάσκαλος των δασκάλων ήταν τόσο καλός, τόσο ανώτερος από τους άλλους, ώστε δε χρειαζόταν καν να κάμει οποιαδήποτε τοξοβολία.

Αν όλοι οι αντισφαιριστές ήταν υπερβολικά εκπαιδευμένοι, κάνοντας σέρβις με ταχύτητα 200 χιλιομέτρων την ώρα, το παιχνίδι δεν θα είχε ενδιαφέρον.

Το ομηρικό ιδεώδες, που διατυπώνεται ξεκάθαρα στην Ιλιάδα, είναι το «Αιέν Αριστεύειν» το οποίο συνοψίζει τέλεια τη λογική του αγώνα, της αντιπαλότητας και τους λόγους για τους οποίους αναπόφευκτα θα εκφυλιστεί.

Όπως είναι φυσικό όλοι θέλουν να είναι οι καλύτεροι, αλλά αυτό εγείρει ένα πολύ σοβαρό, λογικό, ψυχολογικό και κοινωνιολογικό πρόβλημα, το οποίο φαίνεται να επιδέχεται μόνο τρεις λύσεις. Η πρώτη είναι ότι ο ένας από τους αντιπάλους γίνεται ισχυρότερος από τους άλλους και το παιχνίδι σταματά. Η δεύτερη λύση είναι ότι οι διαφορετικές δυνάμεις φτάνουν σε ισοζύγιο και κάθε ένας από τους αντιπάλους περίπου με τη σειρά επικρατεί των άλλων. Αυτό είναι το ιδανικό της αριστοκρατικής άμιλλας που δίδεται από την ηθική του τίμιου παιχνιδιού. Ένα τέτοιο ιδανικό εξυπονεί την αρχή της μετριοφροσύνης στο συναγωνισμό. Ο συναγωνισμός δεν πρέπει να είναι το μόνο πράγμα στο μυαλό των συμμετεχόντων. Οι συναντήσεις πρέπει να είναι σποραδικές, και οι νίκες πρέπει πάντα να έχουν τη σφραγίδα της μοναδικότητας, και να μην έρχονται η μια μετά την άλλη με συντριπτικό και αντικειμενικό τρόπο. Αυτό είναι το ιδεώδες που η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή προσπάθησε να διατηρήσει για όσο χρόνο ήταν δυνατό και δικαιολογημένα εξακολουθεί να προσπαθεί να αναβιώσει. Σαν θέμα αρχής οι κατατάξεις στους Ολυμπιακούς Αγώνες γίνονται πάντοτε με τακτικά και όχι απόλυτα αριθμητικά κριτήρια. Εκείνο που έχει σημασία είναι να νικήσεις τους άλλους παίχτες σαν άτομα με τους οποίους αγωνίζεσαι, να αναμετρήσεις με αυτούς και όχι με μια αντικειμενική και αφηρημένη μέτρηση. Είναι τα άτομα που συναγωνίζονται και που κερδίζουν ή χάνουν σε σχέση με άλλα άτομα και όχι έθνη που έχουν την τάση να προσθέτουν τους βαθμούς και τα μετάλλια.

Όμως αυτό το ιδεώδες είναι σχεδόν αδύνατο να διατηρηθεί, και πρέπει να δώσει τη θέση του σε

μια τρίτη λύση. Μόλις οι πρωταθλητές δεν περιοριστούν σε περιστασιακές συναντήσεις με άλλους πρωταθλητές, αλλά βρεθούν σε μόνιμο ανταγωνισμό με πρωταθλητές απ' όλο τον κόσμο, στην παρουσία ενός παγκόσμιου κοινού, ακόμη και όπου δεν είναι νομικά επαγγελματίες, ασφαλώς δεν είναι πια ερασιτέχνες. Σ' όλους τους αθλητικούς κλάδους αρχίζει να επιβάλλεται η κυριαρχία του απόλυτου μέτρου. Οι αθλητές δε συναγωνίζονται πια τόσο εναντίον άλλων αθλητών όσο εναντίον των εκατοστομέτρων και των δεκάτων του δευτερόλεπτου. Η άμιλλα έχει αλλάξει, και από τακτική και ατομική που ήταν έγινε απόλυτη και παγκόσμια. Αδυσώπητα λοιπόν, ο ίδιος ο αγώνας και το στοιχείο της ευχαρίστησης υποχωρούν μπροστά σ' ένα πνεύμα σοβαρότητας, αγάπης της νίκης για χάρη της νίκης και την αφηρημένη λατρεία της υψηλότερης επίδοσης.

Πριν όμως θρηνήσουμε για την απώλεια της αθλητοπρέπειας, πρέπει να αναγνωρίσουμε πως ό,τι συμβαίνει σήμερα είναι το λογικό αποτέλεσμα της επιθυμίας να είμαστε οι καλύτεροι. Citius, Altius, Fortius. Πιο Γρήγορα, πιο Ψηλά, πιο Δυνατά. Αν αυτός είναι ο αντικειμενικός σκοπός, δεν προκαλεί έκπληξη το ότι οι σοβαροί πρωταθλητές διακυβεύουν τα πάντα για να τον φτάσουν, με το ενδεχόμενο να θέσουν σε κίνδυνο την ηθική του τίμιου παιχνιδιού και της αποτελεσματικής ισότητας μεταξύ των πρωταθλητών. Και δεν αναφερόμαστε στην κατάχρηση φαρμάκων και άλλων λίγο-πολύ νόμιμων ιατρικών θεραπειών. Στο σκάκι (που αποτελεί καλό παράδειγμα για τα περισσότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος των αθλητών) δεν είναι αναγκαστικά ο καλύτερος παίχτης που αναδεικνύεται νικητής. Συνήθως η νίκη πηγαίνει σε εκείνον που περιβάλλεται από μια μεγάλη ομάδα ιατρών, προπονητών και κάθε είδους συμβούλων. Δεν είναι μήπως αναγκαίο για τη νίκη να αναλυθεί κάθε πτυχή των πιθανών αντιπάλων; Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να το κάνει ένας άνθρωπος μονος του; Τηρουμένων των αναλογιών, το ίδιο ισχύει και για όλους τους κλάδους του Ολυμπισμού. Αν προσθέσουμε στην εικόνα το εντεινόμενο ρεύμα εθνικισμού, κάποιος μπορεί να διερωτηθεί τι μένει, και στην πραγματικότητα τι μπορεί να μείνει από τη λογική του «τίμιου παιχνιδιού». Μερικές χειραμίες για τους τύπους, η υποχρέωση να είμαστε λίγο-πολύ ευγενικοί, να αποφεύγουμε να αμφισβητούμε πολύ συχνά τις αποφάσεις των κριτών και πίσω απ' όλα αυτά οι τεράστιοι γραφειοκρατικοί οργανισμοί που κινούνται από μια και μόνη επιθυμία: να

νικήσουν με κάθε τρόπο. Αναμφίβολα αυτή η ζοφερή εικόνα δεν είναι μακριά από την πραγματικότητα.

Όμως, παρόλα τα αντίθετα επιχειρήματα που δώσαμε, πιστεύουμε ότι πρέπει να υποστηρίξουμε σθεναρά το εκ πρώτης όψεως ξεπερασμένο ιδανικό του "fair play".

Για μια παγκόσμια αντίληψη του τίμιου παιχνιδιού

Το τίμιο παιχνίδι, όπως αναφέραμε προηγουμένως, εξαφανίζεται λόγω τριών αντιφάσεων: (1) Το γεγονός ότι η επιθυμία να είναι κάποιος ο καλύτερος καταστρέφει την ηθική του ερασιτεχνισμού και της ευχαριστήσης, (2) το ότι το τίμιο και δίκαιο παιχνίδι δεν είναι αναγκαστικά το πιο θεαματικό και ελκυστικό κατά τη γνώμη τού μη ειδικού και (3) ότι το αριστοκρατικό "Fair play" μπορεί να είναι «τοπικιστικό» και να απευθύνεται σ' ένα μικρό αριθμό ίσων. Δεν υπάρχει καμιά φανερή θεραπεία για την πρώτη αντίφαση.

Είναι και νόμιμο και αναγκαίο να αγωνιζόμαστε για να διασώσουμε ό,τι μένει από τον ερασιτεχνισμό, για να παρεμποδίσουμε τη μονοπώληση της τελειότητας και υπεροχής από τους επαγγελματίες. Αλλά είναι σαφές ότι μόλις το άθλημα γίνει αρκετά θεαματικό και δημοφιλές για να προσελκύει αρκετούς πόρους από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και sponsors, οι ερασιτέχνες δεν μπορούν να συναγωνίζονται τους επαγγελματίες. Η Ντρημ Τημ (Ομάδα Όνειρο) το απέδειξε με θεαματικό τρόπο στους τελευταίους Ολυμπιακούς στη Βαρκελώνη. Αυτό είναι επίσης φανερό στην αντισφαίριση και το ποδόσφαιρο. Αν όλα τα αθλήματα μετατρέπονται σε επαγγελματικά με αυτό τον τρόπο, οι καθαρά ερασιτεχνικοί Ολυμπιακοί Αγώνες θα χάσουν πολύ μεγάλο μέρος από το ενδιαφέρον τους. Όμως οι άλλες δύο αντιθέσεις δεν είναι τόσο ανυπερβλητές όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως.

Αν και είναι δύσκολο να διατυπωθούν και προσδιοριστούν τα κριτήρια για το τίμιο παιχνίδι, όλοι νιώθουν ότι υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά ανάμεσα στη νόμιμη χρήση πονηρίας και την τακτική υπεκφυγής και παραποίησης από τη μια, και πρακτικές που σκοτώνουν το παιχνίδι από την άλλη. Ένα επιθετικό παιχνίδι θεωρείται, παραδοσιακά, ως το πιο ωραίο είδος παιχνιδιού. Αντιστοιχεί στο αριστοκρατικό ιδεώδες της ανάληψης κινδύνων και της άρνησης για υποχώρηση. Οι προθέσεις του είναι ειλικρινείς και ευδιάκριτες, ενώ η μορφιά του αμυντικού

παιγνιδιού από τη φύση της είναι πιο λεπτή. Πρέπει ν' αναφέρουμε ότι η επικράτηση αμυντικής ή επιθετικής μορφής παιχνιδιών γίνεται σε κύκλους. Στο σκάκι, η άμυνα με κάθε τρόπο στο στυλ του Νίζμοβιτς ή του Πετροσιάν και το Κατενάτσιο των Ιταλών στο Ποδόσφαιρο μπορεί να φαίνονται ικανά να κερδίζουν για πάντα. Η άνοδος του Μποργκ και των Σουηδών στην αντισφαίριση για κάποιο χρόνο φαινόταν ακατανίκητη. Στο ποδόσφαιρο οι ρεαλιστικές, αθλητικές, αμυντικές ομάδες κατάφεραν να νικήσουν. Όμως η συστηματική άμυνα μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά σε βάρος της χοντροκομμένης και αφελούς επίθεσης. Πριν λίγο καιρό ήταν οι επιθετικοί παίκτες, που είχαν προηγουμένως σφυρηλατήσει τη δεξιότητά τους παίζοντας εναντίον ομάδων με άκαμπη άμυνα, κερδίζοντας τους αγώνες. Και στο προηγούμενο παγκόσμιο κύπελλο της Ιταλίας ήταν οι μικρές ομάδες της Κόστα Ρίκα και του Καμερούν με λιγοστούς πόρους, αλλά γεμάτες ζωή, αλληλεγγύη και έξοχη εκτέλεση, που παρουσίασαν το καλύτερο θέαμα και που έμειναν στη μνήμη μας.

Όπως ακριβώς η γενναιοδωρία στο παιχνίδι και η αγάπη για το τίμιο και δίκαιο παιχνίδι είναι ευδιάκριτες και συγκρίνουν τους θεατές σ' ολόκληρο τον κόσμο, έτσι και οι πρακτικές εκείνες που ξεπερνούν τη νόμιμη άμυνα και ανήκουν στη σφαίρα του αντισπαιγνιδιού είναι εξίσου εύκολο να διαπιστωθούν. Ένας καλός διαιτητής είναι εκείνος που επιτρέπει στο παιχνίδι να συνεχισθεί. Αντί να θέσει σε κίνδυνο το ρυθμό του παιχνιδιού, τιμωρώντας λάθη που διαπράττονται επανειλημμένα από την κυρίαρχη ομάδα, διακόπτοντας το παιχνίδι, εφαρμόζει τον «κανόνα του πλεονεκτήματος», δηλαδή δεν προσηλώνεται τόσο στο γράμμα του Κανονισμού όσο στο πνεύμα του παιχνιδιού. Πρακτικές οι οποίες επιτρέπονται από τους κανονισμούς μπορούν να είναι αντίθετες με τη λογική του παιχνιδιού, όπως βλέπουμε από το γεγονός ότι κάποτε εισάγονται νέοι κανονισμοί για να τις απαγορεύσουν. Έτσι βλέπουμε τιμωρίες στο τζούντο για παθητικότητα, ή ότι απαγορεύεται στους παίκτες της καλαθόσφαιρας να κρατούν τη μπάλα για περισσότερο από 30 δευτερόλεπτα χωρίς να κάνουν βολή. Από αυτές τις παρατηρήσεις, μπαίνουμε στον πειρασμό να βγάλουμε το συμπέρασμα και τον εμπειρικό κανόνα για τον καθορισμό του τίμιου και δίκαιου παιχνιδιού: Πρακτικές που είναι αντίθετες προς το τίμιο παιχνίδι είναι εκείνες που πιθανότατα θ' απαγορευθούν μ' έναν νέο κανόνα.

Αυτό το κριτήριο μεταφράζεται από το δημόσιο αίσθημα ότι ορισμένες συμπεριφορές «δεν πρέπει να επιτρέπονται». Αλλά αυτό δε λύνει το πρόβλημα. Δεν μπορούμε να απαγορεύσουμε σ' ένα αντισφαιριστή να κάνει ένα πάρα πολύ καλό σέρβις ή να απαγορεύσουμε σε μια ποδοσφαιρική ομάδα να μπλοκάρει την πρόσβαση στο τέρμα της. Όμως, αν το παιχνίδι χάσει πάρα πολύ από την πρακτική αυτή, τίποτε δεν πρόκειται να εμποδίσει την τροποποίηση των κανονισμών, ώστε να διατηρηθεί το πνεύμα του αγώνα. Γι' αυτό προβλέπεται στο τέννις ότι θα επιτρέπεται μόνο ένα σέρβις αντί δύο.

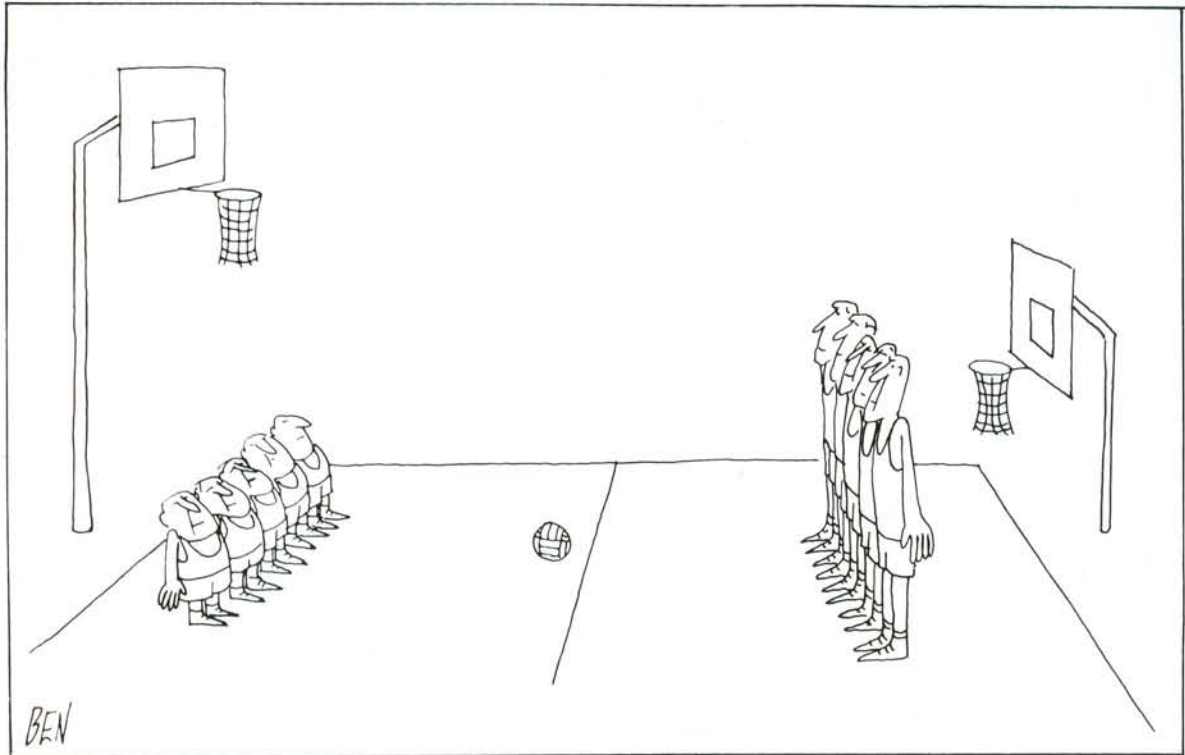
Αυτά τα παραδείγματα φανερώνουν ότι, αντίθετα με ό,τι μπορεί να πιστεύει κάποιος, η εξαφάνιση του τίμιου παιχνιδιού δεν είναι αναπόφευκτη. Έξυπνες τροποποιήσεις στους κανόνες πρέπει να επιτρέπουν τη διατήρηση των ουσιαστικών στοιχείων του παιχνιδιού.

Υπάρχουν, όμως, και άλλοι ισχυροί λόγοι για τους οποίους πρέπει να πιστεύουμε ότι οι αξίες που συνδέονται με την ηθική του τίμιου παιχνιδιού δεν έχουν πεθάνει. Ας ρωτήσουμε τους εαυτούς μας ποιες πτυχές των σπορ είναι εκείνες που μας δημιουργούν τα πιο έντονα συναισθήματα και μέσω της τηλεόρασης μας δίνουν τις μεγαλύτερες στιγμές στην αθλητική ιστορία και που τώρα αποτελούν κληρονομιά ολόκληρης της ανθρωπότητας. Ασφαλώς, η ομορφιά της κίνησης και του ανθρώπινου σώματος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, όπως και η τεχνική επιδεξιότητα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στο καλλιτεχνικό πατινάζ ή τη γυμναστική. Η Νάντια Κομανέτσι θα μείνει στην ιστορία σαν το πρώτο ανθρώπινο πλάσμα που προσέγγισε την τελειότητα. Όταν πρὶν ἢ μετὰ το γεγονός, κάποιος αρχίζει να ενδιαφέρεται για την προσωπικότητα και τα βιογραφικά στοιχεία των πρωταθλητών, αρχίζει να κατανοεί τα προβλήματα της οικογένειας και τα κοινωνικά προβλήματα που είχαν να ξεπεράσουν για να φθάσουν εκεί που βρίσκονται τώρα και την προσπάθεια που κατέβαλαν για να μπορέσουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους με ένα μετάλλιο.

Η σκληρή δουλειά, η αφοσίωση, η ευθύνη, η αντοχή, ο πατριωτισμός, αυτές είναι οι αξίες του σύγχρονου κόσμου. Αλλά δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί ότι το πιο συγκινητικό θέαμα είναι εκείνο στο οποίο δύο αθλητές, δύο αντιπάλοι, ή δύο ομάδες – οι οποίες αφού έδωσαν στο παιχνίδι ό,τι είχαν, αφού ο αγώνας παρέμεινε αμφίρροπος μέχρι το τέλος και καμιά πλευρά δε φαινόταν ικανή να επικρατήσει εκτός με την τύχη – πέφτουν στην αγκαλιά ο ένας του άλλου δακρυσμένοι, αγνοώντας προς στιγμή τους οπαδούς τους, τη χώρα τους και τους εαυτούς τους και σκέφτονται μόνο πώς θα δείξουν την ευγνωμοσύνη ο ένας προς τον άλλο, νικητής και ηττημένος, «κοινωνώντας» σε μια υπερβατή αγάπη για το παιχνίδι που ξεπερνά τους ίδιους. Αυτές οι αξίες είναι αιώνιες.

Όταν τέτοιες σκηνές προβάλλονται στις οθόνες για να τις δούμε όλοι, όταν ο συναγωνισμός είναι ιδιαίτερα έντονος, όταν ολόκληρος ο πλανήτης νιώθει και συμμερίζεται το ίδιο συναισθημα, είναι φανερό ότι το σύγχρονο "fair play" έχει ξεπεράσει τον αριστοκρατικό, ελιτικό και εξατομικευμένο παλιό χαρακτήρα του. Δεν είναι πια οι προσεκτικά επιλεγμένοι λίγοι και εκλεκτοί που πρέπει να προσπαθήσουν να συνδυάσουν τον ενθουσιασμό για την προσπάθεια και τη μετριοπάθεια για τη νίκη ή την ήττα, αλλά όλοι μας. Το "fair play" έχει γίνει παγκόσμιο.

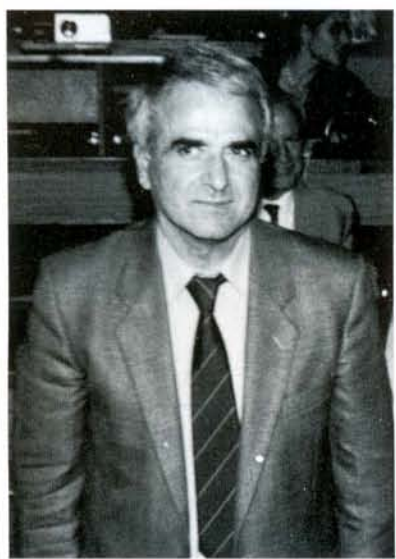
Οι Έλληνες γνώριζαν πώς να θέσουν τον αγώνα και την άμιλλα στην υπηρεσία της ειρήνης. Ο Ελληνικός κόσμος κατάφερε να επινοήσει μια λογική για ειρήνευση, την οποία δεν επέβαλλε μια υπερβατική θρησκεία ή η υπέρτερη δύναμη μιας αυτοκρατορίας, αλλά η ομοφωνία πάνω σε κοινές αρχές. Σήμερα μπορούμε να διερωτηθούμε αν το ελαφρά τρελό όνειρο του Βαρώνου Ντε Κουμπερτέν δε βρίσκεται στα πρόθυρα να γίνει αληθινό και αν, ανεξάρτητα από το πόσο δεινοπαθεί από τις επιταγές του επαγγελματισμού, του χρηματικού κέρδους και του σύγχρονου κόσμου το ιδεώδες του τίμιου παιχνιδιού, δεν αποτελεί την πρωταρχική βάση μιας συγκεκριμένης παγκόσμιας ηθικής!

Gabor Benedek

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Δρ ΘΩΜΑ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Το Ολυμπιακό κίνημα στην Ελλάδα

«**Ο**λος ο πολιτισμένος κόσμος έχει μια κοινή γιαγιά, την αρχαία Ολυμπία, την Ελλάδα»¹. Τα λόγια αυτά ανήκουν στον Β. Ουγκώ, 1802-1885, το διάσημο συγγραφέα και δηλώνουν την παγκόσμια επίδραση και αποδοχή του Ολυμπισμού και του Ελληνικού πολιτισμού. Η αγάπη για το ωραίο και την ελευθερία είναι τα θεμελιώδη γνωρίσματα της Ελληνικής φυλής και του διπλού αυτού έρωτα ένας ο κραταιός παραστάτης ο Αγώνας, ο Ολυμπιακός Αγώνας, η πολυπλευρικότητα του Ολυμπιακού Αγώνα. Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες αφού υπηρέτησαν ηθικά και πολιτισμικά τον άνθρωπο για 1169 ιστορικά χρόνια καταργούνται το 393 μ.Χ.², αν και συνεχίζονται να τελούνται στην Αντιόχεια με την επωνυμία «Ολύμπια», μέχρι το 521 μ.Χ.³. Παράλληλα το Ελληνικό Πνεύμα μεταφέρεται στο Βυζάντιο το προπύργιο του Ελληνισμού, όπου τελούνται αγώνες σ' όλη τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Κατά τις Χριστιανικές γιορτές, μετά το τέλος της θείας λειτουργίας στα προαύλια ή στα περίγυρα των εκκλησιών⁴ δηλωτικό της ιερότητας και κατάλοιπο στοιχείο των αρχαίων Ελλήνων ιερών αγώνων. Επισημαίνει ο Φ. Κουκουλές:⁵ «και έπρεπε να είναι ισχυρά η αρχαία Ελληνική Γυμναστική παράδοσις ίνα αντίσχη επί αιώνας εις τον κατ' αυτής επίμονον και συστηματικόν πόλεμον της εκκλησίας». Οι αγώνες συνεχίζονται να τελούνται «ως λαϊκόν δρώμενον» μέχρι το 1453, που το Βυζάντιο υποτάσσεται στους Οθωμανούς⁶. Αλλά και κατά τους χαλεπούς εκείνους

χρόνους της δουλείας της Τουρκοκρατίας, οι αγώνες, περιορισμένης δράσης, δεν έπαψαν να τελούνται και από τους αρματωλούς και κλέφτες αλλά, κυρίως το Πάσχα, την ημέρα του Αγίου Γεωργίου καθώς και στη μνήμη πολιούχων αγίων της Ορθοδοξίας⁷. Δεν αποκαλούνταν, βέβαια Ολυμπιακοί αγώνες γιατί ήταν συνυφασμένοι με τη γυμνότητα, που για τα θέσφατα της εκκλησίας ήταν κολάσιμο αμάρτημα. Την προέλευση και την ιερότητα του λαϊκού αυτού αθλητικού δρώμενου ανεπιφύλακτα μας την αποδεικνύουν οι φράσεις των προσκυνητών και αθλητών που λέγονταν αμέσως μετά τους αγώνες όπως «για χάρη του αγίου, προς τιμή του Αγίου, να είμαστε καλά να έλθουμε στη χάρη Του και του χρόνου»⁸.

Η περιληπτική μας αναφορά σκοπεύει να επισημάνει και να τονίσει ότι το Ολυμπιακό πνεύμα, το Ολυμπιακό Κίνημα η δραστηριότητα για την προβολή των Ολυμπιακών αγώνων, παρά τις διαχρονικές αντιξοές πολιτικο-οικονομικές συνθήκες που αντιμετώπισε, παρέμεινε στην Ελληνική διαχρονικότητα, δηλωτικό της σταθερής συνέχειας της ελληνικής φυλής και αποτελεί αποστομωτική απάντηση στην απορριφθείσα προ πολλού θεωρία του Φαλμεράιερ (19ος).

Αναλυτικότερα η αναγέννηση στη Δύση (16-18ος αιώνας), η στροφή προς τα κλασικά γράμματα, θα επηρεαστεί από το Αρχαίο Ολυμπιακό φαινόμενο και ο Ολυμπισμός θα περάσει στις χώρες της Εσπερίας⁹, ως παιδαγωγικό και ανθρωπιστικό μέσο. Ολυμπισμός: Ο μηχανισμός της προβολής των ηθικών αξιών και των πνευματικών εννοιών μέσα από την Οργάνωση, τέλεση, και από τον απόηχο των Ολυμπιακών Αγώνων.

Περί το 18ο αιώνα ο Ευγένιος Βούλγαρης (1716-1806) ο οποίος κατάγεται και επηρεάζεται από το πνεύμα των Επανησίων μεταφράζει το Γυμναστικό έργο του Ιερώνυμου Μερκουριάλη (1530-1606) «*DE ARTE GYMNASTIKA*»¹⁰.

Η Ολυμπιακή κληρονομιά ήταν Πανελλήνια και άσβηστη σκέψη, πόθος και η οργάνωση αγώνων διάσπαρτη στον Ελληνικό χώρο¹¹. Συγκεκριμένα ο ιερομόναχος Γρηγόριος Παλιουρίτης από τα Γιάννενα γράφει:

«... τούτου του αγώνος (του Ολυμπιακού) ίχνη μένουσιν εν τη Ελλάδι και μάλιστα άχρι της σήμερον. Εις τους 1794 έτυχον εις εν χωρίον της Πατρίδος μου ενώ πανηγύριζον μεγαλοπρεπώς την μνήμην του Αγίου Γεωργίου. Όθεν μετά το γεύμα ευγήκαν όλοι οι χωριάται εις εν επίπεδον να τρέξουν το στάδιον... πάλην...»¹².

Όσον και αν μας φαίνεται αυθόρμητο το αγωνιστικό αυτό κοινωνικό φαινόμενο, εμπεριέχει αρχαία Ολυμπιακά δρώμενα. Διαπιστώνουμε ιερότητα στον αγώνα «του Αγίου Γεωργίου» και Ολυμπιακή Ορολογία των αγωνισμάτων «*στάδιον, πάλη...*». Κατά το τέλος του 18ου αιώνα και συγκεκριμένα το 1797 οι Κεφαλλήνες απελευθερώθηκαν από το Βενετικό αριστοκρατικό καθεστώς, με τη βοήθεια των Γάλλων και ίδρυσαν το Σύλλογο των Ιακωβίνων, οι οποίοι εμφορούντο από επαναστατικές ιδέες. Αυτοί λοιπόν οι Έλληνες-Ιακωβίνοι μεταξύ των άλλων πρότειναν την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων «και την κατάργηση της Χριστιανικής Θρησκείας... και την επαναφορά του δωδέκατου θεού».

Συγκεκριμένα γράφει ο Γ. Μαυρογιάννης:

«... επειδή δε η Χριστιανική θρησκεία εφάνετο ανάρμοστος προς τας νέας πολιτικές αρχάς, είχε προταθεί εν τω Συλλόγω εκείνω (Ιακωβίνων) η κατάργησις αυτής και η ανασύστασις των Ολυμπιακών Αγώνων και η επάνοδος της αρχαίας θρησκείας...»¹³.

Το 1807-1814 οι Επανησίοι προκηρύσσουν αγώνες με την επωνυμία (*PRIX OLYMPIA DIGUES*) Ολυμπιακά βραβεία σε πνευματικούς τομείς, οι οποίοι αποτελούσαν το κέντρο του ενδιαφέροντος της Ιονικής Ακαδημίας που οι ίδιοι οι Γάλλοι είχαν ιδρύσει...»¹⁴. Αυτή η ωραία σκέψη ποτέ δεν υλοποιήθηκε γιατί πολύ γρήγορα η κατάσταση περιήλθε στα χέρια των Γάλλων.

Το 1829 στο στρατόπεδο των Μεγάρων τελούνται αθλητικοί αγώνες στη σκοποβολή, στο δρόμο και το πήδημα¹⁵. Έξι χρόνια αργότερα διεξάγονται (21-23 Μαΐου 1835) επίσημα αγώνες στην Αθήνα «... εις τας ερχομένας ημέρας θέλουσιν γίνει αγώνες, την 21ην δρόμος, την 22αν πήδημα και την 23ην η Ιπποδρομία. Οι νικηταί θέλουν λάβει βραβεία...»¹⁶. Το ίδιο έτος, 1829, ο Γρηγ. Καλλιρόης στην Ιταλία εκδίδει ιατρικο-γυμναστικό σύγγραμμα¹⁷.

Άλλοι ουσιαστικοί εμπνευστές και οραματιστές για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν ο Παναγιώτης Σούτσος¹⁸, γνωστός λόγιος και δημοσιογράφος, ο οποίος με επανειλημμένες προτάσεις προς την τότε Κυβέρνηση ζητούσε τη θεσμοθέτηση της 25ης Μαρτίου ως Εθνικής Εορτής και την ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων: Το 1833 επιπλήττει τη Νέα Κυβέρνηση: «*Πού οι εικόνες και οι ανδριάντες, πού οι ωραίοι Ολυμπιακοί αγώνες;*» Το 1835 προτείνει στην Κυβέρνηση την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Η ακηδία της Κυβέρνησης τον

υποχρεώνει να την επαναλάβει και το 1842: «ας ξαναζωντανέψουν στην Αθήνα οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες»¹⁹.

Ο Υπουργός Κωλέττης συμπαρίσταται στο αίτημα του Κ. Π. Σούτσου το 1834 για την τέλεση των αγώνων «κατά μίμησιν των παλαιών»²⁰ έτσι «... αποφασίστηκε να πανηγυρίζουν οι Έλληνες κατά 4ετίαν πότε μεν εν Ύδρα ή εν Ναυπλίω, άλλοτε δε εν Αθήναις ή εν Κορίνθω...»²¹

Αυτή την ωραία πρόταση ο τότε πρόεδρος της Κυβέρνησης²² και υπουργός των Εξωτερικών Ιγνάτιος φον RUDHART, φίλος του Όθωνα και Γενικός Γραμματέας της Επικρατείας της Βαυαρίας: «... εκπλαγείς υπό του σχεδίου τούτου, την μαγευτικήν ζωγραφιάν, διέταξε τον τυποκτόνον Πολυζωΐδην – Υπουργό Εσωτερικών και Εκκλησιαστικής και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως (2/4/1837-29/11/1837) να αναγνωρίσει μόνον την Εθνικήν Εορτήν...»²³ και να τελείται την ημέρα του Ευαγγελισμού (1837).

Το 1837 έχουμε τις σημαντικότερες δραστηριότητες και εκδίδεται το πρώτο Γυμναστικό Βιβλίο στην Ελλάδα από το Γεώργιο Παγώντα «Περύληψη Γυμναστικής»²⁴.

Το ίδιο έτος, 1837, με Β.Δ. του Βασιλιά Όθωνα «Περί συστάσεως 12μελούς Επιτροπής επί της Εμψυχώσεως της Εθνικής Βιομηχανίας Γεωργίας και Κτηνοτροφίας»²⁵ παρουσιάζεται για πρώτη φορά και το ενδιαφέρον ως προς τη φυσική αγωγή: «... Διά να δώσωμεν εις την εορτήν ταύτην χαρακτήρα πανηγυρικών και εθνικώτερον, διατάττομεν την των Εσωτερικών γραμματεϊάν να λαμβάνη, συνεννοούμενη μετά της Επιτροπής, τα αναγκαία μέτρα, ώστε εις το εφ' εξής τρεις ημέρας και μάλιστα μετά το τέλος της άνω εκθέσεως και δοκιμασίας να λαμβάνουν χώραν εις το αυτό μέρος ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ονομαστί η ιπποδρομία, η πάλη, ο δρόμος, ο δίσκος, τα πηδήματα, τα ακοντίσματα, οι εθνικοί χοροί και άλλα γυμνάσματα, τα οποία θέλουν εκτελείσθαι κατά την τάξιν της μουσικής»²⁶.

Το 1837 ο δήμος των Λετρίνων της Ολυμπίας, για να εμψυχώσει το Εθνικό φρόνημα και για να προβληματούσει ως προς τη βαριά Ολυμπιακή κληρονομιά, παίρνει μια ιστορική απόφαση: «και λαβών αφορμήν την καθιέρωσιν της 25ης Μαρτίου ως Εθνικής εορτής απεφάσισεν το επόμενον έτος 1838 ν' ανασυστήσιν τους Ολυμπιακούς Αγώνας και να τελή τούτους εις τον Πύργον...».

Αλλά αυτός που ευαισθητοποίησε και συνεκλόνησε τους ταγούς της Ελληνικής

Κυβέρνησης αναμφίβολα ήταν ο Ευαγγέλης Ζάππας (1800-1865) που πήρε την απόφαση να σταθεί παραστάτης ηθικά και οικονομικά στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων²⁷.

Η πρόταση του Ζάππα υποβάλλεται προς την Κυβέρνηση το Μάρτιο του 1856²⁸, προς τον υπουργό εξωτερικών Ραγκαβή: «...Ου πολύ χρόνον αφ' ου εγκαταστήθην εις το Υπουργείον, έλαβον παρά του εν Βουκουρεστίω Γενικού Προξένου κ. Σπύρου Σκούφου επιστολήν περιέχουσαν άλλην διά πολλών σφραγίδων... Ην δε η επιστολή του Ευαγγέλη Ζάππα Ηπειρώτου... ανέφερε προς τον Βασιλέα ότι ανελάμβανεν αυτών των Ολυμπίων...»²⁹.

Η πρόταση του Ζάππα σχολιάστηκε από τον Ραγκαβή αρνητικά και ειρωνικά στην υπόθεση των Ολυμπιακών αγώνων: «... ότι εν τω παρόντι αιώνι ουχι οι αγώνες της πυγμής ή της πάλης, αλλά οι διανοητικοί, οι της Βιομηχανικής και Κοινωνικής αναπτύξεως»³⁰.

Γεγονός είναι ότι γίνεται προσπάθεια από τον Ραγκαβή για την προβολή της Βιομηχανικής Ανάπτυξης και έμμεσα η διοργάνωση «εις αγώνας γυμνικούς... λέγει ο Ραγκαβής. Δια της πρώτης μου απαντήσεως παρεδέχετο ενθουσιωδώς το σχέδιον, το οποίον τω το εξέθηκα...»³¹. Ο Ε. Ζάππας συμβιβάζεται με το πνεύμα της Κυβέρνησης, αλλά επιμένει, «των Ολυμπιακών Αγώνων να ενεργηθώσι τα πάντα ταχέως ώστε ο πρώτος αγών ν' αρχίση ει δυνατόν την 25η Μαρτίου του 1857 ότε έλθει παραστή και ο ίδιος»³². Παρά τη διακαή επιθυμία του Ζάππα η Α' Ολυμπιάς ή Ζάππεια Ολυμπιάδα δεν έγινε το 1857 γιατί οικονομικοί και πολιτικοί λόγοι συνετέλεσαν να γίνουν το Νοέμβριο του 1859 στην Πλατεία Λουδοβίκου. Η δεύτερη και τρίτη το 1870, 1875 στο Παναθηναϊκό Στάδιο και η τέταρτη το 1889 στο Κεντρικό ή Δημόσιο Γυμναστήριο, σημερινό Φωκιανός.

Η σχέση της Γυμναστικής με την Πολιτεία: Η σωματική αγωγή κατά το 19ο αιώνα (1870) στην Ελληνική Εκπαίδευση δεν έχει πάρει τη πρέπουσά της θέση: «... ατυχώς ουδεμία, ουδέποτε έδωκεν προσοχήν εις τας σωματικές ασκήσεις, αίτινες έπρεπε να επιβληθώσιν εις άπαντα τα δημόσια και ιδιωτικά εκπαιδευτήρια ως υποχρεωτικά. Εντεύθεν δε, βλέπομεν τα ασθενή και καχεκτικά σώματα των νοερώς ενασχολουμένων νέων μη αντέχοντα εις ενδελεχήν μελέτην, αλλά κυριευόμενα από ραθυμίαν και οκνηρίαν, ένεκα της ελλείψεως της αναγκαίας σκληραγωγίας...» Και αυτό συμβαίνει γιατί δεν επέβαλλαν τη γυμναστική «ως αναγκαίον και απαραίτητον

προσόν καλής αγωγής»³³. Παράλληλα ο ιστορικός χρονογράφος της εποχής επισημαίνει το πρόβλημα και εφιστά την προσοχή των αρμοδίων για τον κίνδυνο που διατρέχει η Ελληνική φυλή και ιδιαίτερα η νεολαία από την αγυμνασία και συμβουλεύει: «να μιμηθώσιν τουλάχιστον τας γερμανικὰς κυβερνήσεις αίτινες εφάρμοσαν το αρχαίον Ελληνικόν σύστημα και ανέδειξαν πολίτην και στρατιώτην άριστον και εξέπληξαν τον κόσμον...»³⁴.

Σκοπός των Ζαππειών Ολυμπιάδων: *Η καθιέρωση με το όνομα Ολυμπιακοί αγώνες, ο μεγάλος χορηγός και ιδρυτής των Ολυμπίων Ε. Ζάππας: «... ζητεί την αναγέννησιν της αρχαίας Ελλάδος... ουχί λοιπόν την πρόοδον των βιομηχανημάτων σκοπόν είχαν τα Ολύμπια των αρχαίων.... τον αυτόν σκοπόν έχουν και τα Ολύμπια παρά του Ζάππα συσταθέντα...»³⁵. Κατά τα εγκαίνια του Ζαππειού Μεγάρου, 20 Οκτωβρίου 1888, τονίστηκε από τον ξάδελφό του, Κων/νο Ζάππα και κύριο διαχειριστή της Διαθήκης, ότι: «... ο αρχηγέτης της οικογενείας μου αοίδιμος Ευαγγέλης Ζάππας απεφάσισεν εξ εμπνεύσεως κλασικής να επαναφέρει εις την Ελλάδα τους αρχαίους χρόνους Ολυμπιακών Αγώνων υπό τους όρους και τας συνθήκας της νεώτερης ζωής»³⁶.*

Ο πόθος και το όραμα του Ζάππα ήταν η αναβίωση και η διεθνοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων, και δια των Ο.Α. η ενοποίηση των λαών της Ευρώπης, προφητικά τα λόγια και οι σκέψεις ως ασφαλιστική δικλείδα Ειρήνης, προόδου και ευημερίας της Ελλάδας αλλά και των λαών. *Ο Ε. Ζάππας προφητικά έθεσε τις θεμελιώδεις βάσεις του σύγχρονου Ολυμπισμού.*

Οι Ζαππειες Ολυμπιάδες έχουν δρασκελίσει τα ελληνικά σύνορα και έχουν γνωστοποιηθεί στην Ευρώπη. Ο ίδιος ο COUBERTIN το ομολογεί³⁷. Ο Άγγλος ιατρός και φιλόσοφος Μπρουκς δηλώνει ότι ο Κουμπερτέν γνώριζε και επηρεάστηκε από τις Ζαππειες Ολυμπιάδες. Είναι γεγονός ότι από το 1896 και μέχρι σήμερα είχαμε γαλουχηθεί ιστορικά και θεωρούσαμε ότι ο Γάλλος ευπατρίδης και παιδαγωγός COUBERTIN και μόνον αυτός, ήταν ο πρωτεργάτης της ανασύστασης των Ολυμπιακών αγώνων. Το όνομα και η προσφορά του Ευαγγέλη Ζάππα και των Ελλήνων περιπλανιόταν μέσα στην αφάνεια και στην ιστορική σιωπή. Είναι αποδεκτό ότι ο Κουμπερτέν υποστήριξε τον υγιή Ολυμπισμό, γεννήθηκε το 1863, προσέφερε αρκετά στο Ολυμπιακό Κίνημα. Αλλά κάπου στηρίχτηκε. Αυτά τα ιστορικά ερείσματα προσπαθούμε να φέρουμε

στην επιφάνεια και να τα ανασύρουμε από την άγνοια.

Σκοπός μας δέν είναι να υποβαθμίσουμε την προσωπικότητα και το έργο του COUBERTIN, αλλά να αποκαταστήσουμε την ιστορική αλήθεια και να δικαιώσουμε το τεράστιο Εθνικό και Παγκόσμιο έργο του Ε. Ζάππα³⁸ και των Ελλήνων στο σύγχρονο Ολυμπισμό, γιατί οι Ολυμπιάδες, που καθόρισε ο Ζάππας προετοίμασαν την ανασύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1896³⁹. Δε γνωρίζουμε την τύχη του σύγχρονου Ολυμπιακού κινήματος και του Ολυμπισμού εάν οι Έλληνες δεν προέβαιναν στην υλοποίηση της Διαθήκης και του πόθου του Ζάππα.

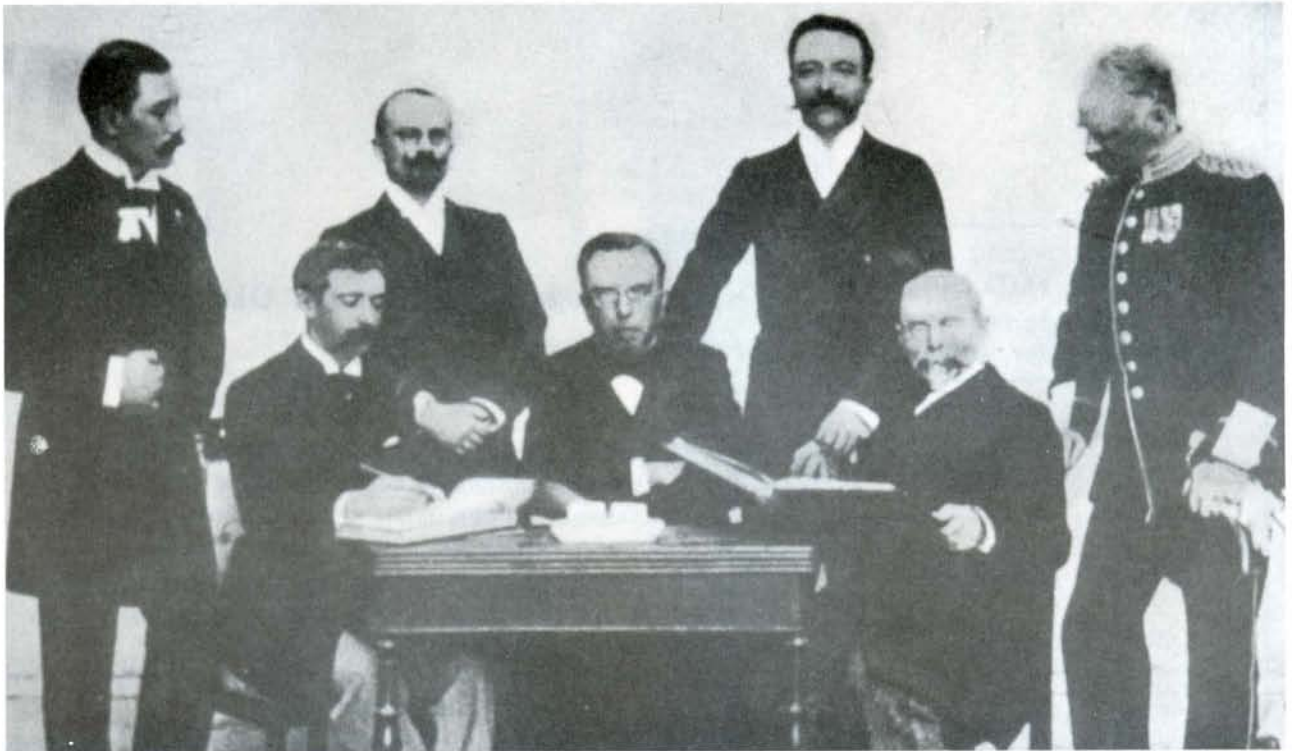
Θα τολμήσουμε να αναθεωρήσουμε λέξεις και φράσεις μας και να τονίσουμε ότι:

Εμπνευστές-αναβιωτές των Ολυμπιακών αγώνων στη νεότερη Ελλάδα και στον κόσμο δεν υπάρχουν γιατί το Ολυμπιακό Κίνημα στην Ελλάδα δεν έπαψε ποτέ: «τούτου του αγώνος ίχνη μένουσιν εν τη Ελλάδι και μάλιστα άχρι της σήμερον». Ο Έλληνας ζούσε με το όραμα της Κλασικής Ελλάδας, με τα δρώμενα του κάλλιστου τόπου, της Ολυμπιάς της Ελλάδας⁴⁰. Στη διαχρονικότητα υπήρξαν ανήσυχα, φωτεινά, χαρισματικά, ανιδιοτελή και σπινθηροβόλα πνεύματα τα οποία με την προσωπικότητά τους θέλησαν να αναβιώσουν το μεγαλείο της Ολυμπιάς, όπως είναι ο Ζάππας, ο Σούτσος, ο Βικέλας, ο Φωκιανός (πατέρας της Γυμναστικής) κ.ά.

Ως ιστορικοί έχουμε την τύχη αλλά και την ευθύνη να πορευθούμε στους πνευματικούς δρόμους της Ολυμπιάς. Πρέπει να γίνουμε κυνηγοί-κατακτητές του οράματος του Ολυμπισμού. Πρέπει να προβάλλομεν τον Ελληνικό Πολιτισμό. Το μέλλον της ανθρωπότητας εξαρτάται από την υλοποίηση των ηθικών αξιών και των πνευματικών εννοιών της Ολυμπιακής Αρετής.

1. Δ. Βικέλα «Οι Διεθνείς Ολυμπιακοί αγώνες 1895, σελ. 147.
2. Κενδρινό Ι. 6, 573: CORPUS SCRIPTORUM HISTORIAE BYZANTIAE: όπου δηλώνεται η βαθμιαία πώση των Ολυμπιακών Αγώνων βλ. INTERNATIONAL OLYMPIC ACADEMY, έκδ. Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή ATHENS 1991 ρ. 37.
3. «Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός» τόμος Γ' 1949 σελ. 87.
4. Φ. Κουκουλέ «Βυζαντινός Βίος και Πολιτισμός» τόμος Γ' Αθήνα 1949 σ. 8-147.
5. Φ. Κουλουές τόμος Γ' σελ. 81.

6. Βαλαμών 13ος Κανών Μ. Βασιλείου, Πατρολογία MIGNE 48, 1041 86, 360 51, 125, Γρηγόριο Παλιουρίτη «Ελληνική Αρχαιολογία» β' τόμος Βενετία 1851 σ. 175, Ε. Παυλίνη «Ιστορία Γυμναστικής» Αθήνα 1927 σελ. 401, 411. Φαίδων Κουκουλές «Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός» τόμος Γ' Αθήνα 1949 σ. 8-147, βλ. L. LANGE «DANCE STUDIES» VOL 17 JERSEY 1993 p. 9-47 άρθρο του Θωμά Γιαννάκη, Σ. Γιάτση «Η ζωή στο Βυζάντιο», Αθήνα 1989 σ. 451-462.
7. Ν. Πολίτη «Δημοτικά Τραγούδια» εκδ. Πάπυρος, Αθήνα σελ. 227, PASSOW «Τραγούδια Ρωμαίικα LIPSIAE 1860, Θ. Γιαννάκη Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός από το 393 μ.Χ. Αθήνα 1981, σελ 17-30.
8. Θωμά Γιαννάκη «Παραδοσιακή Φυσική Αγωγή», Αθήνα 1991, σελ. 9-21.
9. Μ. LAMMER "Οι Ολυμπιακοί Αγώνες και η Ολυμπιακή ιδέα ανάμεσα στις Εθνικότητες και τη παγκοσμιότητα» άρθρο του στο 5ο Δελτίο της Πανελλήνιας Ένωσης Πτυχιούχων Φυσικής Αγωγής, Αθήνα 1993, σελ. 12.
10. Ιερώνυμος Μερκουριάλη «DE ARTE GYMNASTIKA».
11. Ν. Γ. Πολίτου «Λαογραφία» 3, 171 βλ. Μ. Σαράντη «Πανηγύρια Θράκης» (Θρακικά 8, 418, 236) Φ. Κουκουλές «Βυζαντινών βίος και πολιτισμός», τόμος Γ' Αθήνα 1949, σελ. 96.
12. Γρηγ. Παλιουρίτη «Ελληνική Αρχαιολογία», β' τόμος, Βενετία 1815, σ. 169-173, βλ. Θ. Γιαννάκη «Λαογραφία Γυμναστικής», Αθήνα 1991, σελ. 96.
13. Μαυρογιάννη Γ. «Ιστορία των Ιονίων Νήσων αρχομένη το 1797 και λήγουσα το 1815» τόμος Β' σελ. 92.
14. Δήμητρα Πικραμένου-Βάρφη «Το πνεύμα και το σώμα» έκδοση Υπουργ. Πολιτισμού, Αθήνα 1989 σελ. 20.
15. «Γενική Εφημερίς» 19/10/1829.
16. Εφημερίς «Εθνική Ελληνογαλλική» 20/5/1835, βλ. Εφημερίς «Σωτήρ» 26/5/1835 Αθήναι 1835: Πρόγραμμα, αγώνες, νικητές.
17. «Παραγγελίαι περί Υγείας» Βενετία 1829 σελ. 244-286.
18. «Το Πνεύμα και το Σώμα» όπου παρ. σελ. 20.
19. Εφημ. ΗΛΙΟΣ, 4/7/1833, Ναύπλιο, αριθ. φύλ. 2,3,4, Αλ. και Π. Σούτσος «Ποιήσεις Νέαι», Ναύπλιον 1833, σελ. 23, 27, 35: «...που της Παλαιστρας αι Φωναί... και είδα την Ζωγραφικήν εις ζωντανάς εικόνας του Μπότσαρη να παριστά τους ιερούς αγώνας... και ως μόνους σας αγώνας/ τους Εθνικούς σας έχετε, καθ' ους ελαίας κλάδος/ εκάλει εις τα Ολύμπια τα τέκνα της Ελλάδος / παλαιούς αιώνας...//..... βαδίζουσα στα ίχνη σου τα πρώτα», βλ. Π. Σούτσου «Ποιήσεις», τόμος Α', Ναύπλιο, βλ. ανακοίνωση D. YOUNG στην Ολυμπία, Ιούλιο 1992.
20. Απόσπασμα από το Διάταγμα του Π. Σούτσου και Ι. Κωλέττη (Δεκέμβριος 1834 - Ιανουάριος 1835).
21. DOUGLAS DAKIN «Η Ενοποίηση της Ελλάδος 1770-1923», Μ.Ι.Ε.Τ. Αθήνα 1984, σελ. 414.
22. Π. Παπαγεωργίου «Το Ελληνικό Κράτος 1821-1909» Εκ. Παπαζήση Αθήνα 1988 σελ. 138, 182.
23. DOULAS DAKIN σελ. 414 & RUDHARD I.E.E τόμος ΙΓ' Αθήνα 1977 σελ. 77-78, βλ. Παρασκευά Σαμαρά «Η αναβίωση...» Αθήνα 1992, σ. 17.
24. Γ. Παγών «Περίληψις Γυμναστικής», εκδ. Βασιλικών Τυπογραφείων Αθήναι 1837.
25. Αρ. φύλ. 5, 9, Φεβρουαρίου 1837, σ. 17-20, βλ. Β. Γιαννάκη «Ζάππειες και Σύγχρονες Ολυμπιάδες», Αθήνα 1992, σελ. 23.
26. Οργανισμός της επί των Ολυμπίων και των Κληροδοτ. Επιτροπής, Αθήναι 1892, σελ. 9-10, Β.Δ. 25/1/1837, αρ. 4, Ι. Χρυσάφη, «Σύγχρονοι Δ.Ο.Α.» Αθήναι 1930, σελ. 16-17, 29-30.
27. Πικραμένου-Βάρφη απ. αν. σελ. 20, βλ. Θωμά Γιαννάκη «Ζάππειες και σύγχρονες Ολυμπιάδες» Αθήνα 1991 σελ. 43-62.
28. Αρχείο Πικραμένου-Βάρφη Α.Υ.Ε. Προξενείου Βουκουρεστίου, έγγραφα 2649 (18/7/1856), έγγραφοι υπ' αριθμ. 2585 Α.Υ.Ε. έγγραφο. 1854 1/7/1856 και έγγραφο Ε. Ζάππα προς Όθωνα 2/2/1857, βλ. Π. Σαμαρά σπ. παρ.σελ. 21.
29. Α.Ρ. Ραγκαβή «Απομνημονεύματα» Β' τόμος Αθήναι 1895 σελ. 377.
30. Εφημερίς «ΕΣΤΙΑ» έτος ΙΓ' τόμος ΚΕ' αριθ. 628, Επιστολή 10/1/1888, «Περί του Ζαππειού Ιδρύματος».
31. ΕΣΤΙΑ όπ. παρ. Ι. Χρυσάφης 1930 σελ. 46, Ραγκαβή «Απομνημονεύματα» όπ. παρ. σελ. 379.
32. Π. Σαμαρά όπ. παρ. σελ. 25.
33. Εφημ. «ΑΣΤΗΡ», έτος Α', 18 Νοεμβρίου 1870, αρ. 34, σελ. 2. Η αναφορά αυτή της εφημ. ΑΣΤΕΡΑΣ δηλώνει την επίδραση του Ελληνικού Πολιτισμού δια μέσου της Αναγεν. στη Γερμανία.
34. Όπ. παρ. σελ. 1-2.
35. Εφημ. ΗΛΙΟΣ έτος Ε' 29 Αυγούστου 1859 αριθ. 227 σελ.2
36. «Ζάππειον...» σελ. 26.
37. «Ολυμπ. Αγώνες 776 π.Χ.-1896» Έκδ. Κάρολος Μπεκ, Αθήναι 1896, σελ. 4, β' μέρος, βλ. Θωμά Γιαννάκη «Ζάππειες Ολυμπιάδες» Αθήνα 1993 σελ. 515.
38. Νόμος ΤΟ', 30.11.1869 «ανακήρυξιν εις μέγαλον ευεργέτην», Π.Ε. Γιαννόπουλον «Ολυμπίων Περίοδος Γ' 1875», Αθήναι 1875, σελ. 2.
39. «Ζάππειον...» όπ. παρ. σελ. 29, βλ. ανακοίνωση στα πρακτικά του 1ου Βαλκανικού Συνεδρίου 29-4/10 του διακεκριμένου καθηγητή WOLTGAN DECKER-ANAST. ΚΙΥΡΟΓΛΟΥ: «Ο Ε. Ζάππας και η Ίδρυση των Εθνικών Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα στο φως καινούργιων πηγών». βλ. σχετικό «Λεύκωμα» Αθήνα 1992, σελ. 29-41.
40. Λυσία «Ολυμπιακός» 2-3.

Η πρώτη Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή με το Δημήτρη Βικέλα στο κέντρο (καθήμενος).

1η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΤΣΩΝΗΣ
Γραμματεία:
ΜΑΡΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Αντζουλής Ανδρέας
2. Κινέζος Χρίστος
3. Γρηγορίου Νίκος
4. Παναγίδης Σωτήρης
5. Αποστολίδης Απόστολος
6. Παναγίδης Κώστας
7. Παναγίδου Έλενα
8. Βάγια Μαρία
9. Παπαθεοδώρου Άννα
10. Νεοφύτου Σάββας
11. Ιωάννου Χρίστος
12. Σταύρου-Ιωάννου Μαρία
13. Παπαευσταθίου Λένια
14. Γρηγορίου Στέλλα
15. Αφαντίτη Μαρία
16. Χαλοφτή Μαρία
17. Γρηγορίου Σταύρος
18. Γιάλλουρος Επαμεινώνδας

ΘΕΜΑ:

«Αποτελέσματα 100 Χρόνων Ολυμπιακής Κίνησης»

Η πρώτη ομάδα ασχολήθηκε με το θέμα 100 Χρόνια Ολυμπιακής Κίνησης και προσπάθησε μέσα από μια καθαρά ελεύθερη συζήτηση να διαπιστώσει τις θετικές και αρνητικές πτυχές αυτής της εκατονταετίας.

Μια διαπίστωσή μας ήταν και ότι μέσα από τον Ολυμπισμό οι άνθρωποι πλησίασαν περισσότερο ο ένας τον άλλο, πράγμα που θεωρήσαμε ότι είναι σημαντικό στοιχείο της συναδέλφωσης μεταξύ των ανθρώπων που εμπεριέχεται στην ουσία του πνεύματος του Ολυμπισμού.

Είδαμε στη συνέχεια και εξετάσαμε τις θετικές και αρνητικές πτυχές, αναλυτικά, και καταλήξαμε σε ορισμένες διαπιστώσεις χωρίς βέβαια να εξαντλήσουμε ολόκληρο το φάσμα των πτυχών που συνθέτουν την εκατονταετία.

Στα θετικά στοιχεία καταγράψαμε:

1. Τη διοργάνωση κάθε 4 χρόνια σε διαφορετική χώρα και πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων. Από το γεγονός αυτό διαπιστώσαμε ότι πηγάζουν άλλα θετικά στοιχεία όπως η αύξηση των κινήτρων για συμμετοχή στους Ολυμπιακούς Αγώνες, τα κίνητρα δημιουργίας αθλητικής υποδομής, η προβολή του Ολυμπιακού ιδεώδους μέσα από τους αγώνες.
2. Η εκμοντερνοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων παρά το γεγονός ότι ξέφυγαν από την αρχική τους μορφή.
3. Η δυνατότητα παρακολούθησης των Ολυμπιακών Αγώνων σ' όλο τον κόσμο μέσα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Στα αρνητικά στοιχεία καταγράψαμε:

1. Την αύξηση του αριθμού των χωρών και αθλητών χωρίς αντίστοιχη άνοδο του επιπέδου γνώσεως του Ολυμπισμού.
2. Την εμπορευματοποίηση των αγώνων.
3. Την απόκτηση για ψηλές επιδόσεις μέσα από το ντομπάρισμα των αθλητών.
4. Την προσπάθεια εξασφάλισης κέρδους με αποτέλεσμα την ισοπέδωση των αξιών.
5. Τη μη ικανοποιητική πληροφόρηση του κόσμου για τις ουσιαστικές αξίες του ολυμπισμού από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.
6. Τη μη επίτευξη του στόχου επιβεβαίωσης της αρχής ότι οι αθλητές-νικητές είναι πράγματι νικητές και στον αγώνα της ζωής.

Τέλος κάναμε και μερικές γενικότερες διαπιστώσεις χωρίς βέβαια να είναι και οι μόνες και που αφορούν, τόσο τον Ολυμπισμό και τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Παγκόσμιο χώρο, όσο και στα στενά γεωγραφικά πλαίσια του νησιού μας.

Επισημαίνουμε ως περίοδο άνθησης του αγνού Ολυμπισμού την περίοδο μέχρι τη δεκαετία του

1960 και ως ξεχασμένου ή επαγγελματικού Ολυμπισμού την μετέπειτα και μέχρι σήμερα περίοδο.

Άλλη διαπίστωση ήταν ότι θεωρούμε πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν πρέπει να μένουν σε στατικό πλαίσιο αλλά να συμβαδίζουν με τις συνθήκες της ζωής χωρίς όμως να αλλοιώνεται το πνεύμα της Ολυμπιακής Ιδέας, το πνεύμα του Ολυμπισμού.

Επίσης διαπιστώσαμε ότι, ενώ στην αρχαιότητα η αμοιβή των αθλητών με δώρα και οι τιμές γίνονταν μετά την εξασφάλιση της νίκης, τα τελευταία χρόνια τίθεται ως προϋπόθεση το πριμ, και χρησιμοποιείται ως εκβιαστικό στοιχείο για συμμετοχή στους ίδιους τους αγώνες.

Τέλος διαπιστώσαμε ότι ενώ οι ηγήτορες της Δ.Ο.Ε. γνωρίζουν τι είναι καλό και τι είναι κακό στον Ολυμπισμό και στο Ολυμπιακό Κίνημα, εν τούτοις παρουσιάζονται πολλές φορές να εθελουφλούν και να κωφεύουν σε ουσιαστικά θέματα ή να προσαρμόζουν τις αποφάσεις τους ανάλογα με συμφέροντα έξω από τα Ολυμπιακά πλαίσια.

2η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΥΛΟΥ
Γραμματεία:
ΜΟΙΡΑ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Αυγουστή Μιχαήλ
2. Ζαννεττή Ιάκωβος
3. Ιεροδιακόνου Ρολάνδος
4. Ελευθεριάδης Ανδρέας
5. Ιεροδιακόνου Ελένη
6. Γεωργίου Ευαγγελία
7. Βαλέρκος Χρίστος
8. Κουνναμά Μαρία
9. Γαβριηλίδου Χριστιάνα
10. Καλαποδά Ντίνα
11. Κοκκινέλης Παναγιώτης
12. Χ" Στεφάνου Ελευθερία
13. Ηλιάδου Δωρίτα

ΘΕΜΑ:

«Το 'FAIR PLAY' στην Κύπρο»

Το "Fair Play" είναι τρόπος ζωής και δεν αφορά μόνο τον αθλητισμό αλλά όλους τους τομείς της ζωής π.χ. εκπαίδευση, κοινωνικός τομέας, αγωνιστικός τομέας.

Το "Fair Play" είναι η θεραπευτική των ανθρωπίνων συγκρούσεων που προέρχονται από συναγωνισμό στην προσπάθεια για επιδίωξη της επιτυχίας.

Οι παράγοντες που μπορούν να προάξουν το "Fair Play" είναι εκείνοι που επιμέρους συνιστούν την κοινωνία. Σαν τέτοιοι αναφέρονται:

- α) η οικογένεια (το στενό οικογενειακό περιβάλλον)
- β) το σχολείο (σχολικό περιβάλλον, δομή, διοίκηση, εκπαιδευτικοί).
- γ) σύλλογοι-σωματεία (ιθύνοντες, χορηγοί, αθλητές)
- δ) αθλητικές ομοσπονδίες
- ε) συντεχνίες
- στ) μέσα μαζικής ενημέρωσης

Η ομάδα εξέτασε το "Fair Play" στις ακόλουθες πτυχές προώθησής του:

- α) Αγωνιστικός τομέας
- β) Κοινωνικός τομέας
- γ) Επαγγελματικός τομέας

Στον αγωνιστικό τομέα επισημάνθηκε ότι μπορεί να προωθηθεί και εφαρμοστεί, αν οι διαγωνιζόμενοι, οι ιθύνοντες και οι θεατές:

- ι) Γνωρίζουν όσο γίνεται πληρέστερα τους κανόνες του παιχνιδιού.

- ii) Τους σέβονται και τους εφαρμόζουν κατά τρόπο που είναι αποδεκτός απ' όλους.

Τα πιο πάνω ισχύουν εξίσου για τον κοινωνικό και επαγγελματικό τομέα.

Στον κοινωνικό τομέα επισημάνθηκε η ανάγκη κατάργησης της ευνοιοκρατίας.

Στον επαγγελματικό τομέα επισημάνθηκε η ανάγκη εφαρμογής της αξιοκρατίας.

Η ομάδα ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την προώθηση του "Fair Play" μέσα από την εκπαίδευση ΚΑΙ στην εκπαίδευση.

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- * Το "FAIR PLAY" μπορεί να εφαρμοστεί μέσα στη διδασκαλία όλων ανεξαιρέτα των μαθημάτων. Έτσι θα γίνει τρόπος ζωής των μαθητών.
- * Να δημιουργηθούν προγράμματα επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών ώστε να *μπορούν* να εφαρμόσουν μέσα από τη διδασκαλία και το παράδειγμά τους το "FAIR PLAY".

- * Να διαμορφωθεί η εκπαίδευση και προετοιμασία των εκπαιδευτικών κατά τρόπο ώστε το "FAIR PLAY" να αποτελεί μέρος της ζωής τους.

Η ομάδα επεσήμανε ότι τα οικονομικά συμφέροντα επηρεάζουν αρνητικά την εφαρμογή του "FAIR PLAY" σε όλους τους τομείς της ζωής. Αυτό φαίνεται πιο έντονα στον αθλητικό τομέα.

Γίνεται εισήγηση να καταβληθεί προσπάθεια για μείωση της σημασίας του οικονομικού παράγοντα, τουλάχιστο στον αθλητισμό.

Επισημαίνεται επίσης ότι το "FAIR PLAY" στον αγωνιστικό τομέα μπορεί να προωθηθεί μέσω της καλλιέργειας θετικών διαπροσωπικών ιθυνόντων στους διάφορους τομείς.

Η ομάδα τέλος επεσήμανε ότι το "FAIR PLAY" άπτεται της όλης ηθικής διαπαιδαγώγησης του ανθρώπου και η προώθηση και εφαρμογή του θα έχει σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση της κοινωνίας, αφού οδηγεί στην ηθική εξύψωση των μελών της.

3η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστές:
ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΑΛΑΝΤΙΝΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΕΓΚΑΣ
Γραμματεία:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΝΗΝΤΑΞ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Καντζηλάρη Όλγα
2. Γιωργαλλή Χριστίνα
3. Χαραλαμπίδου Στέλλα
4. Βαλέρκου Ανδρούλα
5. Μαρκέττου-Δημητρίου
Ελευθερία
6. Θεοδώρου Ανδρέας
7. Παπακυριακού Λευτέρης
8. Αραούζος Δημήτρης
9. Ζαχαρίου Ιουλία
10. Ιορδάνου Νεόφυτος
11. Μιχαηλίδου Τασούλα
12. Ιακωβίδου Λίτσα

ΘΕΜΑ:

«Αποτελέσματα 100 Χρόνων Ολυμπιακού Κινήματος»

Μέσα στα 100 χρόνια που πέρασαν το Κίνημα έχει να παρουσιάσει και θετικά και αρνητικά στοιχεία:

Τα θετικά στοιχεία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

1. Περισσότερος κόσμος ασχολείται σήμερα με τον Αθλητισμό.
2. Η μεγάλη προβολή αθλητικών γεγονότων από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας συμβάλλει στη διάδοση του αθλητισμού.
3. Η διοργάνωση των ειδικών Ολυμπιακών Αγώνων δίνει την ευκαιρία σε άτομα λιγότερο προικισμένα να αγωνιστούν μέσα στο πνεύμα του Ολυμπισμού.
4. Η αύξηση του αριθμού αγωνισμάτων δίνει την ευκαιρία για περισσότερες συμμετοχές.
5. Η δημιουργία Ολυμπιακών Ακαδημιών βοηθά στην επιμόρφωση των αθλητικών φορέων σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.
6. Υπάρχει μια θετική αλληλεπίδραση κινήματος και κοινωνίας, αλλά όχι στο ρυθμό που θα έπρεπε, και που οφείλεται σε διάφορους παράγοντες όπως: θρησκεία, πολιτική κλπ.

Τα αρνητικά στοιχεία συνοψίζονται ως εξής:

1. Μέσα στα 100 χρόνια που πέρασαν δεν έχουν αναπτυχθεί τα ιδεώδη του Ολυμπισμού στο βαθμό που θα έπρεπε. Σε πολύ λίγους ανθρώπους φτάνει το μήνυμα του Ολυμπισμού.

2. Η χρήση αθέμιτων μέσων στην επίδιωξη υψηλών στόχων βρίσκεται σε έξαρση τόσο ατομικά από αθλητές όσο και ομαδικά από οργανισμούς ή κράτη (π.χ. χρήση αναβολικών, εμπορευματοποίηση κλπ.).
3. Αύξηση του φανατισμού και της βίας μέσα στους αθλητικούς χώρους.
4. Η ανάμιξη της πολιτικής αντιστρατεύεται τη διακήρυξη της συναδέλφωσης μεταξύ των λαών.
5. Οι πόλεμοι συνεχίζονται και δεν έχουμε κανένα παράδειγμα εκκεχειρίας στα τελευταία 100 χρόνια.
6. Υπήρξαν πολλά παραδείγματα άρνησης συμμετοχής ή αποκλεισμού κρατών από αθλητικές διοργανώσεις για πολιτικούς λόγους.
7. Η αύξηση του αριθμού των αγωνισμάτων συμβάλλει στην κατακερματισμό του αθλητισμού και στο γιγαντισμό των αγώνων.
8. Ο τρόπος λειτουργίας της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και ο τρόπος μεταξύ των μελών της παρουσιάζει κάποια τρωτά.

4η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστές:
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΣΙΑ
ΚΥΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
Γραμματεία:
ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΗ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Πελαβάς Νίκος
2. Πελαβά Ευτυχία
3. Κωνσταντίνου Σκεύη
4. Γεωργίου Γιωργούλλα
5. Χριστοδούλου Χριστιάνα
6. Ιεροδιακόνου Οράτιος
7. Πιερή Κορνηλία
8. Λεοντίου Γεώργιος
9. Μαυρογένους Ζωή
10. Μιτσιδής Μίκης
11. Γεωργίου Γεωργία
12. Μιτσιδίου Ηρώ

ΘΕΜΑ:

«Το 'FAIR PLAY' στην Κύπρο» (Σκέψεις για εφαρμογή του)

Σε μια προσπάθειά μας να ορίσουμε το "FAIR PLAY" καταλήξαμε στο ότι η ουσία του "FAIR PLAY" είναι τρόπος ζωής που προσαρμόζεται ανάλογα με την κουλτούρα της κάθε κοινωνίας.

Το "FAIR PLAY" ως ορολογία πηγάζει απ' τον αθλητισμό και ως εκ τούτου είναι ένα πολιτισμικό εργαλείο, το οποίο αφού χρησιμοποιηθεί σωστά μέσω του αθλητισμού μπορεί να γίνει βίωμα σε όλες τις πτυχές της ζωής μας.

Στοιχεία που διέπουν το "Fair Play" είναι:

1. Σεβασμός
2. Αλληλοβοήθεια
3. Μετριοφροσύνη
4. Ανιδιοτέλεια
5. Ταπεινοφροσύνη

Χαρακτηριστικά τού ευ αγωνίζεσθαι είναι:

1. Επηρεάζεται από τη θρησκεία
2. Είναι άμεσα συνδεδεμένο με την παιδεία
3. Είναι αγώνας με κάποιους κανόνες
4. Δεν είναι μόνο θέμα εκπαίδευσης

Το "Fair Play" φαίνεται να τηρείται περισσότερο στην Κύπρο στις εφηβικές αθλητικές ομάδες σ' αντίθεση με τις ομάδες ενηλίκων. Αυτό μάλλον οφείλεται στο γεγονός ότι οι ομάδες ενηλίκων «κυνηγούν» τη νίκη χρησιμοποιώντας κάθε μέσο, χωρίς να τους απασχολεί κατά πόσο αυτό είναι έντιμο ή

ανέντιμο. Το κυνήγι της νίκης είναι φυσικό επακόλουθο των οικονομικών συμφερόντων που προκύπτουν.

Σκέψεις για εφαρμογή του “FAIR PLAY” στην Κύπρο

1. Προώθηση του “FAIR PLAY” σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης με πρωτοβουλία της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής (γελοιογραφίες, αφίσες, βιντεοταινίες).
2. Καθιέρωση και βράβευση μαθητή-ήθους.
3. Αύξηση κινήτρων για τις ομάδες ήθους στον αθλητισμό γενικά (που αναδεικνύονται κάθε χρόνο).
4. Αύξηση, τήρηση και εφαρμογή των ποινών.
5. Εφαρμογή του θεσμού του αθλητικού δικαστή.
6. Σεμινάρια για το “FAIR PLAY” σε συλλόγους (Αθλητές, παράγοντες, φιλάθλους, χορηγούς).
7. Εντατικότερη ενημέρωση στους κανονισμούς των αθλημάτων (έντυπα).
8. Οργανικές θέσεις περιοδεύοντων γυμναστών σε όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης.
9. Αύξηση ωρών της διδασκαλίας του μαθήματος της φυσικής αγωγής.
10. Αυστηρότερος έλεγχος στη χορήγηση και χρήση αναβολικών.
11. Διορισμός γυμναστών / ειδικών δασκάλων για τη βελτίωση της διδασκαλίας του μαθήματος της φυσικής αγωγής.

5η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΤΟΥΡΗΣ
Γραμματεία:
ΘΕΜΟΥΛΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Κωνσταντινίδου Ειρήνη
2. Αϊβαλιώτου Νίκη
3. Χαραλάμπους Πάμπος
4. Μιτέλλα Κλαίλια
5. Παπαπέτρου Ανδρέας
6. Λοϊζίδης Σίμος
7. Γιαγκουλλή Άννα
8. Γιωργαλλάς Βασίλης
9. Χ" Δημητρίου Μαργαρίτα
10. Χριστοφίδης Χρίστος

ΘΕΜΑ:

«Αποτελέσματα 100 Χρόνων Ολυμπιακού Κινήματος»

Το Ολυμπιακό Κίνημα από την αρχή της ίδρυσής του, 100 χρόνια πριν, είχε σαν απώτερο σκοπό την προαγωγή των αρχών του Ολυμπισμού.

Στην 100χρονη πορεία του κατάφερε να πετύχει αρκετούς από τους αρχικούς του στόχους. Τέτοιοι είναι:

- α) Η διεθνοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων και η προαγωγή τους σ' ένα παγκόσμιο φαινόμενο που αγκαλιάζει όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως έθνους, φυλής, θρησκείας.
- β) Η επαφή νέων απ' όλο τον κόσμο και η μύησή τους στα ιδεώδη του Ολυμπισμού που επιτεύχθηκε μέσα από την ίδρυση της Δ.Ο.Α.
- γ) Η μετάδοση της Ολυμπιακής Ιδέας σ' ένα ευρύτερο φάσμα ανθρώπων μέσω των Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών που δημιουργήθηκαν σ' αρκετές χώρες τα τελευταία 100 χρόνια.

Τα αποτελέσματα όμως της δράσης του Ολυμπιακού Κινήματος δεν είναι τα αναμενόμενα γιατί:

- α) Λανθασμένα έχει ταυτιστεί η έννοια του Ολυμπισμού με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και η έμφαση δόθηκε μόνο στο κορυφαίο αυτό γεγονός, πράγμα που οδήγησε στην εμπορευματοποίηση, στο ντόπιγκ και στον άκρατο αγώνα για επίτευξη ρεκόρ.
- β) Η εκμετάλλευση της οικουμενικότητας των αγώνων από επιτήδειους πολιτικούς μετέτρεψε τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε παλαίστρα επίλυσης των εθνικών διαφορών και σε μέσο προβολής πολιτικών ιδεολογιών. Χαρακτηριστικό

παράδειγμα είναι το μποϊκοτάρισμα των Ολυμπιακών Αγώνων της Μόσχας το 1980 από τους Αμερικανούς και το αντίστοιχο στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λος Άντζελες το 1984 από τους Ανατολικούς.

- γ) Η παιδεία δεν αξιοποιήθηκε όσο έπρεπε από το Ολυμπιακό Κίνημα με αποτέλεσμα τα ιδεώδη του Ολυμπισμού να αποτελούν κτήμα μόνο μερικών στελεχών των Ολυμπιακών Ακαδημιών, εκπαιδευτικών, αθλητών κλπ.

Έχοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω συνειδητοποιούμε την τεράστια απόσταση που μας χωρίζει από τους αρχικούς αντικειμενικούς στόχους του Ολυμπιακού Κινήματος.

Γι' αυτό εισηγούμαστε:

- 1) Συμπερίληψη στους Ολυμπιακούς Αγώνες και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που θα στηρίζονται στο τρίπτυχο Γυμναστική-Φιλοσοφία-Μουσική, όπως γινόταν στην Αρχαία Ελλάδα.

- 2) Η Δ.Ο.Ε. να προσφέρει κάθε δυνατή βοήθεια στην Δ.Ο.Α. και σ' όλες τις Εθνικές Ολυμπιακές Ακαδημίες για να μπορέσουν να προωθήσουν τους σκοπούς του Ολυμπισμού.
- 3) Η οργανωμένη εμπλοκή και αξιοποίηση της Παιδείας στη μετάδοση των αρχών του Ολυμπισμού.

Όσον αφορά την κυπριακή πραγματικότητα εισηγούμαστε:

- 1) Τη δημιουργία παρόμοιων συνόδων με αυτή και σε άλλες πόλεις με τη συμμετοχή ανθρώπων απ' όλο το φάσμα του λαού, ακόμα και μ' εμπλοκή για παράδειγμα, συνδικαλιστικών οργανώσεων.
- 2) Μόνιμη δημιουργία Ολυμπιακών Κατασκηνώσεων για νέους και παιδιά.
- 3) Καθιέρωση εβδομάδας Ολυμπισμού σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η μετάδοση της Ολυμπιακής Ιδέας θα περιορίζεται, ειδικά, σ' αυτή την εβδομάδα, αλλά για όλη τη διάρκεια του χρόνου.

6η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΡΕΑ ΜΑΔΕΛΛΑ-ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
Γραμματεία:
ΕΛΕΝΑ ΛΥΜΠΟΥΡΗ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Ξιναρή Μαρία
2. Ευθυμίου Ειρήνη
3. Χρυσοστόμου Γιωργούλλα
4. Μπούκη Πολυξένη
5. Ιωάννου Ιφιγένεια
6. Χ" Κυριάκου Γεωργία
7. Ζήνωνος Ανδρέας
8. Σάββα Γεώργιος Λ.
9. Μπιγλικούδη Μαρία
10. Κυριακίδης Λουκιανός
11. Λοιζίδου Μαρία
12. Ονουφρίου Μαρία
13. Παναγιωτίδου Σούλα
14. Νικολάου Ανδρέας Σ.
15. Στυλιανού Μιχάλης

ΘΕΜΑ:

«ΤΟ 'FAIR PLAY' στην Κύπρο» (Σκέψεις για εφαρμογή του)

- 1) "FAIR PLAY" (τίμιο παιχνίδι) είναι η διασφάλιση του αθλητικού πνεύματος δηλαδή η αμοιβαία κατανόηση και σεβασμός μεταξύ των αθλουμένων και των άλλων παραγόντων που εμπλέκονται στο παιχνίδι.
- 2) Η ομάδα μας ομόφωνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι στην Κύπρο υπάρχει διαδεδομένα το μη δίκαιο παιχνίδι. Παράγοντες που συντελούν στο φαινόμενο αυτό είναι τα οικονομικά και ατομικά συμφέροντα και γενικά οι συνθήκες που διέπουν το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
- 3) Μετά τη διαπίστωση ότι στην Κύπρο δεν υπάρχει συμμόρφωση στο πνεύμα του "FAIR PLAY" η ομάδα μας εισηγείται τα εξής προς βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης:
  - α) Να εμφυτευθεί σε όλους το αίσθημα της τιμιότητάς τους και της αθλητοπρέπειας μέσα από την παιδεία.
  - β) Η παιδεία μας δε θα πρέπει να δίνει έμφαση μόνο στις γνώσεις και δεξιότητες αλλά και στην συναισθηματική

- αγωγή, την καλλιέργεια αξιών (δημοκρατία, δικαιοσύνη, ηθική).
- γ) Η στάση όλων των ενδιαφερομένων (αθλητικών παραγόντων και εκπαιδευτικών) θα πρέπει να αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση.
- δ) Σεμινάρια επιμόρφωσης για την καλύτερη κατάρτιση των εκπαιδευτικών στις αξίες του Ολυμπισμού.
- ε) Δεν πρέπει να εξιδανικεύουμε τον άνθρωπο αλλά να τον δεχόμαστε όπως είναι και να προσπαθήσουμε να τον προστατεύουμε με αυστηρή διαπαιδαγώγηση και ανατροφή (οικογένεια-σχολείο).
- στ) Να εντοπιστούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στο μη δίκαιο παιχνίδι.
- ζ) Παραδειγματική η τιμωρία αυτών που δε συμμορφώνονται και επιβράβευση και προβολή αυτών που αγωνίζονται δίκαια.
- η) Να δίνεται η ευκαιρία σε όσο το δυνατό περισσότερους νέους να έρχονται σε επικοινωνία με τους άλλους νέους για την εμπέδωση του πνεύματος του αθλητισμού-Ολυμπισμού.
- θ) Να δίνεται περισσότερη έμφαση στα λογοτεχνικά κείμενα που διδάσκονται στα σχολεία μας και έχουν σχέση με την ιδέα του Ολυμπισμού όπως π.χ. το ταξιδιωτικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη «Αγγλία».

Και σαν επίλογο, η ομάδα εύχεται να εμφυτευθεί και να γίνει βίωμα στις ψυχές όλων ότι το «ευ αγωνίζεσθαι» είναι πιο ψηλά από όλες τις πρωτιές και τα χρυσά μετάλλια.

7η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΝΙΚΟΣ ΚΑΛΑΠΟΔΑΣ
Γραμματεία:
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Ιακωβίδης Αλέκος
2. Παπαγαβριήλ Άκης
3. Μαυρογένης Γιώργος
4. Νεοκλέους Σωτήρης
5. Χαραλάμπους Μάριος
6. Ιωάννου Γιαννούλα
7. Κυριάκου Χριστίνα
8. Μούσιση Λουίζα
9. Λάρδου Γιαννούλα
10. Κατσιολούδης Κούμμεττος
11. Χριστοδούλου Κάτια
12. Ορφανίδου Μαρία
13. Κατσιουλή Μαρία

ΘΕΜΑ:

«Αποτελέσματα 100 Χρόνων Ολυμπιακού Κινήματος»

Ως ομάδα αποφασίσαμε, για να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε όσο πιο ορθά γίνεται το θέμα μας, να καθορίσουμε σε συντομία τους στόχους της Ολυμπιακής Κίνησης έτσι που να καταλήξουμε στις σωστές εκτιμήσεις.

Ως βασικούς στόχους επιλεκτικά θεωρήσαμε τους πιο κάτω:

- 1) Η παγκοσμιότητα
- 2) Η αλληλοκατανόηση
- 3) Η συναδέλφωση
- 4) Η εμπέδωση της ειρήνης
- 5) Η εγκαθίδρυση της αξιοκρατίας
- 6) Η ανάπτυξη των ατομικών και ομαδικών επιδόσεων
- 7) Η συνεργασία μεταξύ των λαών
- 8) Η κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων
- 9) Η εξάπλωση της Ολυμπιακής Ιδέας

Στη συνέχεια εξετάσαμε τους πιο πάνω στόχους και καταλήξαμε στα πιο κάτω συμπεράσματα και εισηγήσεις.

Μέσα σε αυτά το 100 χρόνια βλέπουμε ότι η παγκοσμιότητα έχει επιτευχθεί σε ύψιστο βαθμό. Βλέπουμε ότι όλες σχεδόν οι χώρες του κόσμου συμμετέχουν στην Ολυμπιακή πρακτική που καθορίζει η Ολυμπιακή Κίνηση.

Σε μεγάλο βαθμό επιτεύχθηκε η συναδέλφωση των λαών μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων. Βλέπουμε ανθρώπους από διάφορες φυλές και τάξεις να αγωνίζονται μαζί και να δημιουργούν σχέσεις οι οποίες να συνεχίζονται και στο μέλλον.

Το μήνυμα αυτό της συναδέλφωσης περνά σ' όλο τον κόσμο με τα μέσα ενημέρωσης. Αυτό βοηθά στη συναδέλφωση όλων των ανθρώπων που δυστυχώς δεν έχει επιτευχθεί πλήρως γιατί επεμβαίνουν τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.

Δυστυχώς ο στόχος της ειρήνης ακόμη δεν έχει επιτευχθεί παγκόσμια. Και γι' αυτό βλέπουμε συγκρούσεις μεταξύ των λαών, με κίνδυνο ένα νέο παγκόσμιο πόλεμο.

Η προσπάθεια του ανθρώπου για βελτίωση των επιδόσεών του σ' όλους τους τομείς είναι σήμερα γεγονός. Όμως παρατηρούνται και κρούσματα ντόπιγκ (αναβολικών) και άλλων αθέμιτων μέσων σε μικρή κλίμακα.

Η αξιοκρατία στον τομέα του Αθλητισμού είναι γεγονός. Όμως στην καθημερινή ζωή παρατηρούνται κρούσματα ευνοιοκρατίας. Η προσπάθεια όμως για την εγκαθίδρυση της αξιοκρατίας συνεχίζεται.

Ένας άλλος τομέας που έχει σημειώσει μεγάλες επιτυχίες το Ολυμπιακό Κίνημα είναι στο τομέα της συνεργασίας μεταξύ κρατών και λαών. Αυτό φαίνεται από τις φιλικές σχέσεις μεταξύ των λαών και από τις διάφορες διακρατικές συμφωνίες γύρω από πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, εμπορικές και αθλητικές ανταλλαγές.

Όσον αφορά την εξάπλωση της Ολυμπιακής Ιδέας έχει διαπιστωθεί ότι έχουν ιδρυθεί σε μεγάλο αριθμό χωρών Ολυμπιακές Ακαδημίες που εργάζονται με επιτυχία για την επίτευξη των στόχων τους, που δεν είναι άλλο από τη δημιουργία του «καλού καγαθού» ανθρώπου.

Η ομάδα πιστεύει ότι πολλά από τα προβλήματα του σύγχρονου ελληνοισμού μπορούν να επιλυθούν μέσω της καθιέρωσης διοργανώσεων αθλητικών, καλλιτεχνικών και επιστημονικών συναντήσεων μεταξύ των Ελλήνων όλου του κόσμου στην Αρχαία Ολυμπία.

8η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΛΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
Γραμματεία:
ΓΙΩΤΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Στυλιανού Παναγιώτης
2. Ιακωβίδου Δανάη
3. Μακρίδου Νίκη
4. Πάντζιαρου Σοφία
5. Παρπέρη Αρίστη
6. Καμπάνη Φρόσω
7. Φρίξου Δώρος
8. Κίτα Νίκη
9. Κατσελλή Δώρα
10. Μούζουρου Έφη
11. Παναγίδης Φοίβος

ΘΕΜΑ:

«Το 'FAIR PLAY' στην Κύπρο» (Σκέψεις για εφαρμογή του)

Ο όρος "FAIR PLAY" μπορεί να αποδοθεί ως τίμιο παιχνίδι ή «ευ αγωνίζεσθαι». Είναι το παιχνίδι που παίζεται σύμφωνα με τους κανονισμούς που το διέπουν, σε συνδυασμό με την ολυμπιακή ιδεολογία. Το "FAIR PLAY" είναι στάση ζωής, που προϋποθέτει σεβασμό στο συνάνθρωπο και εκτείνεται σε όλους τους τομείς και όχι μόνο στους αγωνιστικούς χώρους.

Οι άμεσοι παράγοντες που επηρεάζουν το "FAIR PLAY" είναι: Οι αθλητές, οι κριτές, προπονητές, παράγοντες, αστυνομία, μέσα ενημέρωσης, κανονισμοί και οι κοινωνικοί παράγοντες όπως τα οικονομικά συμφέροντα, η προσωπική προβολή, η ανεργία, η πολιτικοποίηση.

Στην κυπριακή πραγματικότητα το "FAIR PLAY" βρίσκεται δυσκολίες στην εφαρμογή του. Αυτό οφείλεται στην ελλειπή καλλιέργεια του ολυμπιακού ιδεώδους μέσα στην οικογένεια και στην εκπαίδευση, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια. Στην άγνοια κανονισμών από τους αθλητές, παράγοντες, φιλάθλους και αθλητικογράφους. Επίσης σημαντικός παράγοντας είναι και τα μέσα ενημέρωσης που με την προβολή αντιαθλητικών

φάσεων δημιουργούν αρνητικά πρότυπα. Η διστακτικότητα της αστυνομίας στην εκτέλεση των καθηκόντων της.

Η ομάδα εισηγείται:

- 1) Να τοποθετηθούν εξειδικευμένα άτομα γνώστες της ολυμπιακής ιδεολογίας και των κανονισμών για να τις μεταδώσουν στη νεολαία.
- 2) Να επιμορφωθούν όλοι όσοι έρχονται σε επαφή με τον αθλητισμό σχετικά με το "FAIR PLAY", φροντίζοντας να είναι οι ίδιοι παράδειγμα για μίμηση.
- 3) Να γίνει αυστηρότερη νομοθετική ρύθμιση για παραδειγματική τιμωρία των παραβατών.
- 4) Η Ολυμπιακή Ακαδημία να φροντίσει ώστε η ολυμπιακή ιδεολογία να γίνει γνωστή σε όλα τα στρώματα της κυπριακής κοινωνίας.
- 5) Να καθοριστεί κώδικας δεοντολογίας για τους αθλητικογράφους και να εφαρμόζεται αυστηρά, και
- 6) Να επιβραβεύονται οι αθλητές, σωματεία, διαιτητές, παράγοντες, εκπαιδευτικοί που διακρίνονται για την προώθηση του «ευ αγωνίζεσθαι».

9η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
ΒΑΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Γραμματεία:
ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΠΑΠΕΤΤΑΣ
ΣΤΕΛΛΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Παναούρα Ρίτα
2. Μενελάου Μαρία
3. Λουκαΐδου Άντρη
4. Πέτρου Άντρη
5. Παναγιώτου Μαρία
6. Κωνσταντίνου Κυριάκος
7. Πετρίδης Δημήτρης
8. Χρήστου Μαρία
9. Κωνσταντίνου Πόπη

ΘΕΜΑ:

«Αποτελέσματα 100 Χρόνων Ολυμπιακού Κινήματος»

- 1ο: Επίδραση του Ολυμπιακού Κινήματος στην εκπαίδευση.
- 2ο: Επίδραση του κινήματος στις σχέσεις των λαών.
- 3ο: Κοινωνικός ρόλος του κινήματος.
- 4ο: Επίδραση του Ολυμπιακού Κινήματος στην ειρήνη.
- 5ο: Ανάπτυξη των πολιτιστικών αξιών μέσω του Ολυμπιακού Κινήματος.
- 6ο: Σχέση Ολυμπιακού Κινήματος με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- 7ο: Επίδραση του Ολυμπιακού Κινήματος στις σχέσεις των δύο φύλων.
- 8ο: Αποδοχή του Ολυμπιακού Κινήματος στον κόσμο.
1. Σαν τρόπος ζωής είναι αξία που ενυπάρχει σε όλα τα μαθήματα του Αναλυτικού προγράμματος και σαν τέτοιος πρέπει να διαποτίζει τη σχολική ζωή σε όλες της τις εκφάνσεις.

- α) Να μη διδάσκεται σαν μάθημα ξεχωριστό.
β) Να μην υπάρχει μάθημα ξεχωριστό που να διδάσκει τον Ολυμπισμό.
- 2) Το Ολυμπιακό Ιδεώδες βοηθά στην ανάπτυξη της Ειρήνης, στην συμφιλίωση και επικοινωνία μεταξύ των λαών π.χ. Επαφή Samaganch στη Γιουγκοσλαβία (εκεχειρία). Φυσικά απέχουμε πολύ από το ιδεατό.
- 3) Αναπτύσσεται η κοινωνικοποίηση του ατόμου μέσα από το Ολυμπιακό Ιδεώδες. Ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων, αλληλοσεβασμού, αλληλοκατανόησης κλπ. και σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο.
- 4) Ιδιαίτερος είναι ο ρόλος του κινήματος στην εδραίωση της παγκόσμιας ειρήνης, στην καταστολή της βίας καθώς και στον περιορισμό τοπικών και διεθνών διενέξεων.
- 5) Από μόνος του ο Ολυμπισμός είναι αξία και σαν τέτοιος επηρεάζει τον πολιτισμό του κάθε λαού που ενστερνίζεται τις αρχές του. Στα πλαίσια των Ολυμπιακών αγώνων, συνόδων και άλλων αθλητικών δραστηριοτήτων

αναπτύσσονται από τους λαούς διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες και υποβοηθείται έτσι η μεταξύ τους κατανόηση.

- 6) Οι Ολυμπιακοί αγώνες αποτελούν την έμπρακτη εφαρμογή του κινήματος. Φυσικά η ιδέα του Ολυμπισμού πλήττεται καιρία από την έμπορευματοποίηση, το γιγαντισμό κλπ.
- 7) Η εξέλιξη των αγώνων είχε σαν αποτέλεσμα την καλύτερευση των σχέσεων και των δύο φύλων και γενικά την αναβάθμιση του ρόλου της γυναίκας.
- 8) Στην πλειονότητά τους, τα έθνη ενστερνίζονται τις αρχές του κινήματος. Τα κράτη έχουν δημιουργήσει Εθνικές Ολυμπιακές Ακαδημίες (92 χώρες) και φροντίζουν για την πραγμάτωση και διάδοση των Ολυμπιακών Ιδεωδών.

Στην εξέλιξη του Ολυμπιακού Κινήματος ορισμένες αρχές που παλαιότερα εθεωρούντο μίαισμα – όπως ο επαγγελματισμός – σήμερα έχουν γίνει αποδεκτές.

10η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονιστής:
Δρ. ΙΩΣΗΦ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ
Γραμματεία:
ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΑΓΙΔΗ

ΜΕΛΗ ΟΜΑΔΑΣ

1. Φιλιππίδης Ιωάννης
2. Πέτρου Σωτηρούλα
3. Μάμα-Γιωργαλλά Θέμις
4. Παντελίδου Ευτυχία
5. Μεσαρίτου Σπυρούλα
6. Μιχαήλ Μιχάλης
7. Τελεβάντος Ανδρέας
8. Τσιαρτάζη Χρύσω
9. Χρήστου Φοίβος
10. Καραολής Μιχάλης
11. Σοφοκλέους Λένα

ΘΕΜΑ:

«ΤΟ 'FAIR PLAY' στην Κύπρο» (Σκέψεις για εφαρμογή του)

A. Ορισμός-Πλαίσιο

- 1) Το «ευ αγωνίζεσθαι» ("FAIR PLAY") εξυπακούει τις αρχές της τιμότητας, της δικαιοσύνης, του αυτοσεβασμού, της αξιοπρέπειας και της ευγενούς άμιλλας.
- 2) Στο ευ αγωνίζεσθαι υπάρχει η ομορφιά και η ευχαρίστηση για το παιχνίδι, το ανταγωνιστικό στοιχείο και η έντιμη προσπάθεια για νίκη.
- 3) Η μετριοπάθεια και η αθλητοπρέπεια είναι έκφραση του ευ αγωνίζεσθαι.
- 4) Το ευ αγωνίζεσθαι είναι τρόπος ζωής και έκφραση του Ολυμπιακού ιδεώδους.

B. Γιατί πρέπει να κατοχυρωθεί / να προστατευθεί το ευ αγωνίζεσθαι

Διότι:

1. Είναι το κάλλος του αθλητισμού.
2. Καθιερώνει τη δικαιοσύνη και το ωραίο στην κοινωνία και στα αθλήματα.
3. Είναι ένα ιδανικό που μπορεί να δώσει ζωή στο αθλητικό κίνημα και να το προστατεύσει.
4. Δίνει την ευκαιρία στον άνθρωπο να απολαύσει τη ζωή μέσα από ένα δίκαιο και τίμιο αγώνα.
5. Αναπτύσσει τον αυτοσεβασμό και τον αλληλοσεβασμό, τη δικαιοσύνη, και συμβάλλει στην παγκόσμια ειρήνη.

Γ. Τι καταστρέφει σήμερα το ευ αγωνίζεσθαι

1. Υπάρχουν κενά στους κανονισμούς και άλλοι που δεν τηρούνται (υπάρχουν συνθήκες και «πονηρίες» που εμποδίζουν το ευ αγωνίζεσθαι).
2. Η γνώμη γίνεται αυτοσκοπός με ανέντιμα μέσα.
3. Ο φανατισμός, ο γιγαντισμός, η κερδοσκοπία, η βία, ο ρατσισμός, το ντόπιγκ, ο παραγοντισμός, η εξυπηρέτηση συμφερόντων περιορίζουν τη δυνατότητα επιτυχίας του «FAIR PLAY».
4. Η αδυναμία εφαρμογής αρχών δικαίου στην κοινωνία έχει άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο ευ αγωνίζεσθαι.
5. Η φθορά του ερασιτεχνισμού (ευχαρίστηση, ψυχαγωγία, αλληλοκατανόηση, συμφιλίωση) έχει αρνητικές επιπτώσεις στο ευ αγωνίζεσθαι.
6. Η υλιστική νοοτροπία της επιβράβευσης και η παράλληλη υποβάθμιση της ηθικής επιβράβευσης (κότινος Αρχαίας Ολυμπίας κλπ) έχουν οδηγήσει σε αντίθετη πορεία από τις αρχές τού ευ αγωνίζεσθαι.
7. Η προβολή από τα Μέσα Ενημέρωσης σκηνών εγκληματικότητας και βίας.
8. Η απουσία ικανοποιητικού αριθμού ικανών ανθρώπων (δικαστών, διοικητικών στελεχών, προπονητών κλπ.) που να μπορούν να υπηρετήσουν σωστά το ιδεώδες αυτό.
9. Η εμπορευματοποίηση και η βιομηχανοποίηση των οργάνων του αθλητή με «πονηρές» τεχνολογικές επινοήσεις (χρήση, anti-power λαστίχων στην επιτραπέζια αντισφαίριση κλπ).
10. Η απουσία επιμόρφωσης γύρω από το ευ αγωνίζεσθαι σ' όσους έχουν σχέση με τη δραστηριότητα του αθλητή.
11. Η απουσία προγραμμάτων αγωγής πάνω σε θέματα του ευ αγωνίζεσθαι από τα μέσα ενημέρωσης.

Η ομάδα διαπίστωσε ότι υπάρχουν ελπιδοφόρες «εστίες» εφαρμογής του ευ αγωνίζεσθαι στην κυπριακή αθλητική δραστηριότητα, αλλά πολύ λίγες για την ώρα.

Δ. Εισηγήσεις

1. Σωστή επιλογή νομοθετών και δικαστών που να κατοχυρώσουν το ευ αγωνίζεσθαι.

2. Η καθιέρωση του θεσμού της ανεξαρτημένης αθλητικής δικαιοσύνης.
3. Η διεύρυνση του ρόλου του ΚΟΑ και της ΚΟΕ ώστε με μια ομάδα δίκαιων ειδικών – που να τους ενδιαφέρει να υπηρετούν με ανιδιοτέλεια τον αθλητισμό – να καθορίσουν κριτήρια και κανονισμούς και συνάμα την αποτελεσματική και δίκαιη εφαρμογή τους για τους σκοπούς του ευ αγωνίζεσθαι.
4. Σύγκριση με τα ευρωπαϊκά και διεθνή κριτήρια του ευ αγωνίζεσθαι αλλά και του ευρωπαϊκού χάρτη, και εναρμόνιση των αντίστοιχων κυπριακών.
5. Συμπλήρωση υφιστάμενων ελλειπών κανονισμών. Αναθεώρηση εξυπαρχής.
6. Προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, ποινές, βιντεογράφιση του αγώνα για δικαστικούς σκοπούς, εξουσίες αλητάρχη, μέτρα για το ντόπιγκ κλπ.).
7. Συστηματική επιμόρφωση γονέων, αθλητικών στελεχών, αθλητών, προπονητών πάνω στις αρχές του ευ αγωνίζεσθαι.
8. Η αθλητική εξουσία να δίδεται με ξεκάθαρο κριτήριο να μπορεί να υπηρετήσει τις αρχές του ευ αγωνίζεσθαι ανεξαρτημένα.
9. Ειδικές διαλέξεις σε σχολεία, κολλέγια, πανεπιστήμια, με ιδιαίτερη έμφαση στην παιδική ηλικία.
10. Ειδική αγωγή στους αθλητές και στους αθλητικογράφους.
11. Πλατύτερη αγωγή στο ευρύ κοινό μέσα από άρθρα, μελέτες, τηλεοπτικά-ραδιοφωνικά προγράμματα.
12. Βίωση του ευ αγωνίζεσθαι μέσα από πραγματικά γεγονότα και καταστάσεις.
13. Συμβολή καθιερωμένων αθλητών-ινδαλμάτων σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συνεντεύξεις που να προβάλλουν την αξία του ευ αγωνίζεσθαι στην καριέρα τους και στη ζωή όλων μας.
14. Διδακτικά βιβλία και ειδικές εκδόσεις από ΚΟΑ και ΚΟΕ για ευρύτερη διαφώτιση.
15. Καθιέρωση ετήσιας ηθικής βράβευσης (πλακέτες κλπ) από ΚΟΑ και ΚΟΕ σε αθλητές, παράγοντες ή και συμβούλια που συμβάλλουν στην προστασία και προαγωγή του ευ αγωνίζεσθαι.

Χαιρετισμός εκ μέρους των συνέδρων

Δεν ξέρω αν θα το μπορέσω, αλλά θα προσπαθήσω να εκφράσω τα συναισθήματα και τις σκέψεις που με διακατέχουν μετά το πέρας των εργασιών της 8ης Συνόδου της Εθνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας Κύπρου. Εύχομαι αυτά που θα αναφέρω να αντιπροσωπεύουν και όλους εσάς τους Συνέδρους.

Αρχικά οφείλω να ευχαριστήσω όλους τους ομιλητές που με τις ομιλίες τους φώτισαν ένα σκοτεινό μέρος της γνώσης της Ιστορίας των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων. Ως Έλληνες εραστές της Ολυμπιακής Ιδέας και μέλη του Ολυμπιακού Κινήματος νιώθουμε ικανοποίηση σήμερα γιατί ξεθάφτηκε πια από τη λήθη αλλά και την άγνοια η προσφορά εξέχοντων Ελλήνων στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Η συμβολή τους στη δημιουργία του σύγχρονου Ολυμπιακού Κινήματος μας κάνει περήφανους αλλά και μας φορτώνει με μεγάλες ευθύνες για να συνεχίσουμε να είμαστε ενεργά μέλη στο σύγχρονο Ολυμπιακό Κίνημα.

Στο ευρύτερο της πλαίσιο τώρα η Σύνοδος σίγουρα μας πρόσφερε πολλά. Άνθρωποι με κοινή την πίστη στο Ολυμπιακό Ιδεώδες βρεθήκαμε και πάλι μαζί με τούτες τις δύο μέρες. Ενισχύσαμε τους φιλικούς μας δεσμούς και σίγουρα φεύγουμε πιο ενδυναμωμένοι για να κάνουμε πράξη το πιστεύω μας, ο καθένας στον τομέα του.

Να μου επιτρέψουν όμως ο Πρόεδρος της ΚΟΕ και ο Κοσμήτορας της Ακαδημίας να πω ότι είναι αναπόφευκτη η σύγκριση της φετινής διοργάνωσης από την περσινή. Η συμβίωση που τόσο εύστοχα ο φίλος Κύπρος Αλεξάνδρου ανέφερε ότι επιτεύχθηκε στη Σύνοδο της Διεθνούς και βιώσαμε όλοι πέρσι στην Ολυμπία δεν ήταν από τα κέρδη μας.

Εισήγηση είναι όπως αν δεν είναι δυνατή η επανάληψη της περσινής διοργάνωσης, να επιδιωχθεί κάτι παρόμοιο στην Κύπρο. Πιστεύω ότι με τούτο τον τρόπο θα επιτευχθούν σε πιο μεγάλο βαθμό οι στόχοι της Συνόδου.

Ζητώντας την άδεια από τον Καθηγητή Γιαννάκη να επικαλεστώ τα λόγια του ότι «ο Έλληνας ζούσε πάντοτε με το όραμα της Κλασικής Ελλάδας», δίνουμε την υπόσχεση ότι εμείς οι σύνεδροι θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατό το όραμα αυτό να το κάνουμε πράξη και τρόπο ζωής.

Καλή αντάμωση στην 9η Σύνοδο!

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

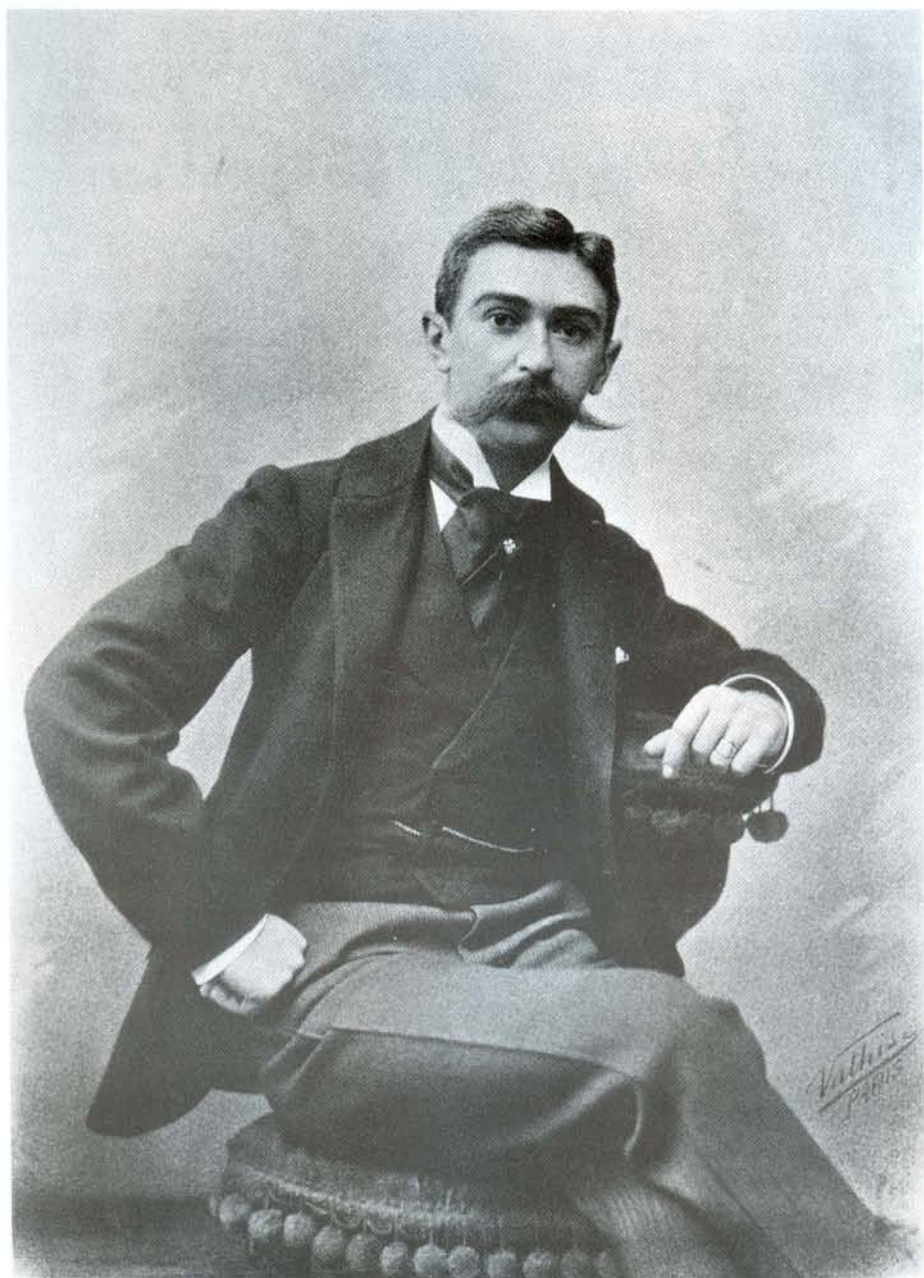

100
Χρόνια
Ολυμπισμού
1894-1994

---

*«... Στο σύγχρονο αυτό κόσμο
ο Ολυμπισμός μπορεί να καταστεί
Σχολείο ευγένειας και ηθικής
αγνότητας καθώς και φυσικής
ενεργητικότητας και αντοχής.
Αλλά, μόνο εφ' όση υψώνεται
συνεχώς η αντίληψη της τιμής...»*

ΠΙΕΡ ΝΤΕ ΚΟΥΜΠΙΕΡΤΕΝ

Ο Πιέρ Ντε Κουμπερτέν

Η είσοδος
στο στάδιο, στην
Αρχαία Ολυμπία.

**Το πρόγραμμα
των εκδηλώσεων
για τα
100 χρόνια
του Ολυμπισμού**

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των 100 χρόνων του Ολυμπισμού, η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή γιόρτασε το σημαντικό αυτό γεγονός με μια ωραία εκδήλωση που έγινε στις 25 Οκτωβρίου 1994 στο Συνεδριακό Κέντρο της Λευκωσίας στις 7.30 μ.μ. Η όλη εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Γλαύκου Κληρίδη.

Το πρόγραμμα άρχισε με τον Ολυμπιακό Ύμνο και περιλάμβανε τα εξής:

- «Φως της Ολυμπίας», ποίημα Τάκη Δόξα. Το ποίημα απέδωσαν οι ηθοποιοί Γιώργος Μουαϊμης και Δέσποινα Μπεμπεδέλη.
- Χαιρετισμό από τον πρόεδρο της ΚΟΕ κ. Κίκη Ν. Λαζαρίδη.
- Χαιρετισμό από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών, κ. Jacques Rogge.
- Απονομή βραβείων για τους διαγωνισμούς έκθεσης και Ζωγραφικής που διοργάνωσε η ΚΟΕ.
- Απονομή τιμητικών Διακρίσεων στους Γυμναστικούς Συλλόγους ΓΣΠ και ΓΣΟ.
- Ομιλία από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Δρ. Θωμά Γιαννάκη με θέμα «Η Αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων».
- Καλλιτεχνικό πρόγραμμα, αφιερωμένο στα 100 χρόνια του Ολυμπισμού.

Έλαβαν μέρος το φωνητικό σύνολο και η ομάδα Χορού του Πολιτιστικού Ομίλου «Διάσταση» και οι δύο χορωδίες της Λαϊκής Τράπεζας.

Η μουσική ήταν του *Δώρου Γεωργιάδη* και οι σίχοι των τραγουδιών του *Σταύρου Σιδερά*. Η απόδοση των ποιημάτων ήταν του Φώτου Φωτιάδη.

Κατάμεστη η αίθουσα στο Συνεδριακό Κέντρο της Λευκωσίας, όπου στις 25 Οκτωβρίου 1994, η ΚΟΕ γιόρτασε τα 100 χρόνια του Ολυμπισμού.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΚΙΚΗΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

**Ο λόγος
ύπαρξης της
Διεθνούς
Ολυμπιακής
Κίνησης είναι,
ουσιαστικά,
η συνεχής
μέριμνα για τη
βελτίωση
του ανθρώπινου
γένους**

Είναι γενικά παραδεκτό πως ο 19ος αιώνας είναι πολύ σημαντικός στην πορεία του ανθρώπινου γένους και για τις ποικίλες πολιτικές ανακατατάξεις, αλλά και για τις σημαντικές κατακτήσεις στο χώρο του πολιτισμού που σημειώθηκαν κατά τη διάρκειά του. Ο αιώνας αυτός είναι κατάστικτος από δημιουργικά κινήματα και επιτεύγματα στους τομείς των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών, τα οποία – όπως ήταν, άλλωστε φυσικό – επηρέασαν τις εξελίξεις του 20ού αιώνα.

Ανάμεσα σ' αυτά τα επιτεύγματα αξιόλογη θέση κατέχει η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων και η τέλεση των πρώτων Ολυμπιακών στην Αθήνα το 1896. Και τούτο γιατί η σύλληψη και υλοποίηση της ιδέας αυτής υιοθετεί, προβάλλει και εφαρμόζει στην πράξη αρχές και ιδεώδη της αρχαιότητας που εξανθρωπίζουν τον άνθρωπο διαιώνια, γιατί έχουν αξία διαχρονική.

Στο γεγονός αυτό, αλλά και στη σημασία του για την ανθρωπότητα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών με τη συνεργασία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής αφιέρωσε το 1994. Αυτή την επέτειο τιμούμε σήμερα.

Η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή, ένας κρίκος στην αλυσίδα του αθλητικού κινήματος, μετέχει ενεργά σε όλες τις εκδηλώσεις και ενώνει τη φωνή της με όλους τους άλλους που πιστεύουν στις αξίες του Ολυμπισμού. Και αυτό γιατί πιστεύω μας είναι ότι ο Ολυμπισμός και η Ολυμπιακή Κίνηση μπορεί γνήσια και απλά να αντισταθεί στο σύγχρονο κόσμο, όπου βασιλεύει η έπαρση της δύναμης, το αίσθημα της υπεροχής, της ισχύος, τα συμφέροντα, οι εθνικές και άλλες διαφορές, οι αλληλοκατηγορίες των πολιτικών συνασπισμών και οι τοπικές συγκρούσεις. Εμείς που υπηρετούμε το Ολυμπιακό Κίνημα πιστεύουμε ότι αυτός ο κόσμος που κλυδωνίζεται από τα πάθη και τις διαφορές, έχει ανάγκη, αν θέλει να επιζήσει, αποφεύγοντας την ολοκληρωτική καταστροφή, να εναποθέσει τις προσδοκίες του όχι σ' ό,τι χωρίζει, αλλά σ' ό,τι ενώνει τους λαούς. Μέσα σ' αυτή τη σύγχυση και τον κλυδωνισμό η Ολυμπιακή Κίνηση είναι δυνατό να προσφέρει εχέγγυα σταθερότητας, συναδέλφωσης και επομένως επιβίωσης, ειρήνης και προκοπής.

Και είναι ακριβώς αυτό που ονειρεύτηκε ο Βαρώνος Πιέρ Ντε Κουπερτέν, όταν εισηγήειτο την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων - το πνεύμα της εκχειρίδας και συμφιλίωσης των λαών.

Η ευγενική άμιλλα αντί του βίαιου ανταγωνισμού, η ειρήνη και η συνεννόηση αντί του πολέμου, η ισότιμη αξία της πνευματικής και σωματικής αγωγής, η χαρά της ζωής και η φιλοτιμία για τον κόσμο είναι αρχές και ιδεώδη που ενσαρκώνει ο Ολυμπισμός και ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων. Αποτελούν ακόμη, σίγουρα, πολιτιστικές κατακτήσεις της ανθρωπότητας που έδωσαν σ' αυτό το θεσμό την άφθαρτη αξία και την παγκοσμιότητά του.

Αυτές οι αξίες κράτησαν ζωντανή τη μνήμη του Ολυμπισμού μέχρι το 19ο αιώνα, οπότε ο μεγάλος οραματιστής, ανθρωπιστής και παιδαγωγός Κουπερτέν εμπνέεται από το θαυμασμό του για το Ολυμπιακό Ιδεώδες και τη βαθιά του πίστη για τις αξίες και αναγκαιότητά του στο σύγχρονο κόσμο. Συνδυάζοντας τον οραματισμό αυτό με ένα σπάνιο ρεαλισμό και εύστοχη κρίση, κατόρθωσε με τη συμβολή και μερικών άλλων, με προεξέχοντα τον Έλληνα λόγιο Δημήτρη Βικέλα (πρώτο Πρόεδρο της Δ.Ο.Ε.), ύστερα από 15 αιώνες να αναβιώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες στις διαστάσεις της σύγχρονης οικουμένης.

Έκτοτε θεμελιώδεις σκοποί της Ολυμπιακής Κίνησης είναι:

1. Να προάγει την ανάπτυξη των φυσικών και ηθικών ιδιοτήτων που αποτελούν τη βάση του Αθλητισμού.
2. Να αναπτύξει μέσα από τον Αθλητισμό την αλληλοκατανόηση και φιλία.
3. Να διασώσει τις αρχές του Ολυμπισμού σε ολόκληρο τον κόσμο, αναπτύσσοντας τις διεθνείς σχέσεις, και
4. Να συγκεντρώνει, κάθε τέσσερα χρόνια, όλους μαζί τους καλύτερους αθλητές του κόσμου στους Ολυμπιακούς σε ευγενική άμιλλα.

Με βάση αυτά τα δεδομένα καταλήγουμε στο αβίαστο συμπέρασμα ότι ο λόγος ύπαρξης της Διεθνούς Ολυμπιακής Κίνησης είναι, ουσιαστικά, η συνεχής μέριμνα για τη βελτίωση του ανθρώπινου γένους.

Σ' αυτή την πανανθρώπινη προσπάθεια η Κύπρος δεν ήταν δυνατό να παραμείνει αμέτοχη. Χώρος Ελληνικός από τη χαραυγή της ιστορίας της υπήρξε σταθερά προσηλωμένη στο πνεύμα της Ολυμπίας. Αυτό μαρτυρούν οι συμμετοχές αλλά και διακρίσεις τέκνων της στο χώρο της Αρχαίας

Άλτσεως, τα στάδια και γυμνάσια, οι επιγραφές, τα γλυπτά, οι παραστάσεις στα αγγεία της αρχαιότητας και οι αναφορές συγγραφέων.

Αλλά και στα νεότερα χρόνια, παρά τα τόσα προβλήματα που αντιμετωπίζει, δίνει το παρόν της, εστερνιζόμενη τις αρχές του Ολυμπισμού, και αντιτάσσει στη βία που αντιμετωπίζει ο κάθε άνθρωπος, αν θέλει να είναι άξιος του ονόματός του. Δηλαδή στο δίκαιο και έντιμο αγώνα, την αλληλοκατανόηση, τον αλληλοσεβασμό, την υπέρβαση των πολιτικών, θρησκευτικών και άλλων διαφορών που χωρίζουν τους λαούς, και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Κύπρος, παραδοσιακά αθλητική χώρα και προσηλωμένη σε αρχές και ιδανικά, δεν έμεινε μακριά από την προσπάθεια αναβίωσης των αγώνων. Μπορεί να μην είχε πρακτική συμμετοχή, όμως ηθικά συμμετείχε. Χαρακτηριστικά διαβάζω απόσπασμα άρθρου του Μενέλαου Φραγκοΐδη από την εφημερίδα «ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ», ημερομηνίας 19 Αυγούστου 1895, που καλεί τους Κύπριους να συμμετάσχουν στους Ολυμπιακούς Αγώνες:

«Η Επιτροπή των 'Ολυμπίων' επήρθε την υποχρέωση από την Κεντρική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων να παρασκευάσει αγωνιστάδες για τους μεγάλους αγώνες, κι η Επιτροπή εδέχθη την υποχρέωση γιατί συλλογιόταν Εσένα, εδέχτηκε γιατί είχε και έχει τις ελπίδες της στην παλληκαριά Σου, στη Σβελτοσύνη Σου. Άρα γε είχε άδικο; Εχάθηκε άρα γε από την Κύπρο η γρηγοράδα, η δύναμη; Και δεν είναι ντροπή μέσα από 150.000 - 160.000 Κυπριώτες Έλληνες να μην βρεθή ούτε ένας στο μεγάλο πανηγύρι που θα μαζέψει το Μάρτιο του '96 στη δοξασμένη Αθήνα την παλληκαριά του Κόσμου; Δεν θα δείξουμε' αν δεν πάμε πως είμαστε ακόμα ραγιάδες, πως δεν μπορήσαμε να ψηλώσουμε ακόμα τη ράχη σκυμμένη απ' τες αγγαριές του Τούρκου; Ε, ντροπή, ντροπή νέοι της Κύπρου! Εμπρός! Αφήστε τα καφενεΐα και τες ταβέρνες που σας δηλητηριάζουν κι' έξω στα χωράφια, στους κάμπους. Γυμναστήτε! Γενήτε πέτρα, γενήτε σίδηρο! Όχι κάλλια γενήτε Έλληνες αρχαίοι! Γρήγορα όμως, ο καιρός περνάει κι οι Άγγλοι, κι οι Αμερικάνοι κατεβαίνουν να μας πάρουν να μας κλέψουν την νίκη».

Αυτό το κάλεσμα που έγινε πριν από ένα αιώνα επαναλαμβάνουμε σήμερα.

Η Ολυμπιακή Κίνηση είναι εδώ. Οι ηθικές αξίες υπάρχουν. Τα ιδεώδη ζουν, παράλληλα με τα άτυχα κελεύσματα του σύγχρονου κόσμου.

Η επιλογή είναι δική μας.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΖΙΑΚ ΡΟΚΕ

**Ο Ολυμπισμός
στην Κύπρο
είναι ένα πολύ
δυνατό ιδεώδες**

Γορτάζουμε σήμερα μια διπλή επέτειο. Η Κυπριακή Ολυμπιακή Επιτροπή ιδρύθηκε πριν από 20 χρόνια, το 1974. Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ιδρύθηκε πριν 100 χρόνια στο Παρίσι. Ο Ολυμπισμός εδώ στην Κύπρο, σε μια χώρα που ευνοείται από την Ελληνική κουλτούρα, είναι ένα πολύ δυνατό ιδεώδες.

Η ΚΟΕ χαίρει μεγάλης εκτίμησης στο Ολυμπιακό κίνημα. Έχετε οργανώσει μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Η Κύπρος διοργάνωσε με επιτυχία τους Αγώνες Μικρών Κρατών της Ευρώπης το 1989. Έχετε πολύ καλούς αθλητές. Η συμμετοχή σας σε διεθνείς διοργανώσεις έχει κερδίσει το σεβασμό μεγαλύτερων χωρών.

Έχετε αθλητικούς ηγέτες οι οποίοι χαίρουν εκτίμησης. Ο Πρόεδρος της ΚΟΕ κ. Κίκης Λαζαρίδης έχει εκλεγεί με μεγάλη πλειοψηφία στην Εκτελεστική Επιτροπή της Ένωσης Ευρωπαϊκών Ολυμπιακών Επιτροπών, από τις 48 Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές τις οποίες έχω σήμερα την τιμή να εκπροσωπώ μαζί με τους δυο Ρώσους συνάδελφους μου: Τον *Βίκτορ Σμιρνόρ*, Αντιπρόεδρο της ΔΟΕ και Πρόεδρο της Ολυμπιακής Επιτροπής της Ρωσίας, και τον *Σ. Ταρπίσκεφ*, μέλος της ΔΟΕ και Υπουργό Αθλητισμού της Ρωσίας.

Αυτές οι γιορταστικές εκδηλώσεις και η διπλή επέτειος μου δίνουν την ευκαιρία να αναφερθώ στο ρόλο της ΔΟΕ σήμερα. Ο ιστορικός ρόλος ο οποίος αποφασίστηκε πριν από 100 χρόνια από τον *Πιέρ Ντε Κουμπερντέν* ήταν να στέλλεται μια

ομάδα στους Ολυμπιακούς Αγώνες κάθε 4 χρόνια και να προάγει την Ολυμπιακή φιλοσοφία η οποία βασίζεται στην έκφραση της τελειότητας μέσα σ' ένα πνεύμα φιλίας και αθλητοπρέπειας. Αυτή εξακολουθεί να είναι η βασική δραστηριότητα των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών. Τώρα όμως κι ένας νέος ρόλος καθιερώνεται για τις Ολυμπιακές Επιτροπές. Μέσα από συνεργασίες με αθλητικές συνομοσπονδίες και, ως εκ τούτου, έχοντας σαν μέλη Ολυμπιακές και μη Επιτροπές, μέσω συμφωνιών με αθλητικές συνομοσπονδίες ή με Υπουργεία Αθλητισμού ή απλά μέσω οικονομικών ή άλλων σχέσεων, οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές στην Ευρώπη διαδραματίζουν ολοέν και περισσότερο έναν ηγετικό ρόλο στον αθλητισμό υψηλού επιπέδου στη χώρα τους.

Αποτελούμενες από αθλητικές Ομοσπονδίες, την αυτονομία και ανεξαρτησία των οποίων σέβονται, τους προσφέρουν μια επιπρόσθετη αξία μέσα από ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών και υποστήριξης. Εξασφαλίζουν στους αθλητές των Ομοσπονδιών αυτών συμμετοχή σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Όχι μόνο στους Ολυμπιακούς αγώνες, αλλά όπως συμβαίνει στη δική σας περίπτωση στους Αγώνες Μικρών Κρατών της Ευρώπης, στις Ευρωπαϊκές Ολυμπιακές Ημέρες

Νέων, στους Μεσογειακούς και Κοινοπολιτειακούς Αγώνες.

Υπήρξε κάποια περίοδος κατά την οποία οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές εξασφάλιζαν την εγκυρότητά τους στην αναγνώρισή τους από την ΔΟΕ. Τώρα όμως εξασφαλίζουν την εγκυρότητα αλλά και τη δύναμή τους από μια καθαρά δική τους βάση. Τις Εθνικές Ομοσπονδίες και τους αθλητές τους. Εδώ ακριβώς βρίσκεται ο νέος ρόλος των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών. Να εξασφαλίζουν συνεχώς υποστήριξη και βοήθεια σε αθλητές υψηλού επιπέδου όλων των Ομοσπονδιών. Κι εδώ βρίσκεται η μελλοντική δύναμη της ΔΟΕ. Μέσω των 196 Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών η ΔΟΕ έχει το ισχυρότερο δίκτυο για να προωθήσει τα Ολυμπιακά Ιδεώδη. Μέσω αυτού του δικτύου έχει πρόσβαση στις Κυβερνήσεις σ' όλο τον κόσμο. Αυτό επιβεβαιώθηκε από την έγκριση ψηφίσματος από τα Ηνωμένα Έθνη για το Ολυμπιακό Έτος, το οποίο έχει εξασφαλισθεί γιατί όλες οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές κινητοποίησαν τις Κυβερνήσεις τους. Οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές έχουν ανάγκη μιας δυνατής ΔΟΕ αλλά και αντίστροφα. Η δική σας Ολυμπιακή Επιτροπή είναι ένα πολύ δυνατό στοιχείο στη ΔΟΕ. Θέλω να σας συγχαρώ ολόθερμα για την συνεισφορά σας προς το Ολυμπιακό Κίνημα.

ΟΜΙΛΙΑ

Δρ ΘΩΜΑ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1996 και ο Ολυμπισμός

Στο λυκόφως του 19ου αιώνα και στο λυκαυγές του 20ού, ένα κορυφαίο ελληνικό γεγονός, πρώτου μεγέθους, θα συγκλονίσει την οικουμένη: η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 1896 στο Παναθηναϊκό Στάδιο.

Η βαριά Ολυμπιακή κληρονομιά, η προβολή της Ελλάδας στον έξω κόσμο, η γαλουχία από την αστείρευτη μάνα ηθικών και πνευματικών αξιών, θα καταστήσουν το όνειρο πραγματικότητα στο Καλλιμάρμαρο Στάδιο.

Παράλληλα, η παγκόσμια μέριμνα, να δημιουργηθούν κίνητρα για το όρθωμα των ηθικών αξιών, έκανε αναγκαία την προσοχή στην ανασύσταση του Ολυμπιακού φαινομένου. Ενός φαινομένου που ποτέ δεν έπαψε να υπάρχει και να λειτουργεί στην Ελλάδα ως λαϊκό δρώμενο και να εκδηλώνεται μετά το τέλος της θείας λειτουργίας στα προαύλια ή στον περίγυρο των εκκλησιών κατά τις μνήμες των Αγίων: «... τούτου του αγώνος (του Ολυμπιακού) ίχνη μένουσι άχρι τη σήμερον» μας τονίζει ο ιερομόναχος Γ. Παλιουρίτης το 1794. Χάρης στην Ορθοδοξία και στο ελληνικό αγωνιστικό πνεύμα η Ελληνική ψυχή διατηρήθηκε σταθερή και συνεχής, μέσα στο χρόνο.

Τι υποστήριξαν οι διεθνείς προσωπικότητες για τη σκοπιμότητα των Ολυμπιακών αγώνων της Αθήνας:

— Ο ALFRED CROISSET: «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες επιδιώκουν να εμπνεύσωσιν το αίσθημα της Ευρωπαϊκής ενότητος· η

σημερινή Ελλάδα δύναται να καυχηθεί ότι εβάδισεν επί τα ίχνη τής ποτε Ελλάδος».

Τα προφητικά αυτά λόγια και ο πόθος, δια των Ο.Α. η ενοποίηση των κρατών της Ευρώπης, ανήκουν από το 1845 στο Ε. ΖΑΠΠΑ.

— Ο G. CLEMENSEAK: «...ας συγκαλέσωμεν τους φίλους και τους εχθρούς, ίσως οι ημέτεροι Ολυμπιακοί Αγώνες έσονται η απαρχή της παγκόσμιας Ειρήνης»¹.

Τι έγγραφαν οι Έλληνες ιστοριογράφοι της εποχής για ορισμένους σκοπούς των Ολυμπιακών αγώνων:

«Ο Ελληνικός λαός είναι πολιτισμένος, φιλότιμος, φιλήσυχος, φιλόξενος, διακατέχεται υπό πατριωτισμού... μεγίστην και ου μικράν υλικήν ωφέλειαν απέκτησαν οι Έλληνες. Ανέκτησαν την εφ' εαυτόν πεποίθησιν ήτις είχε σπουδαίως κλονισθή κατά τα τελευταία έτη. Έδειξε δε εις τον κόσμον ότι ο Ελληνικός χαρακτήρ διατηρείται ο αυτός και ότι μακραιώναι εθνικά δυσπραγία δεν ίσχυσαν ν' αλλοιώσουν αυτόν... Το Ελληνικόν Έθνος ανέλαβεν και ήγαγεν εις αίσιον πέρας εις Ο.Α.»².

«Ο ελληνικός λαός έδωκεν εις τους ξένους την ιδέαν την οποίαν έπρεπε να έχωσιν περί αυτού...»³.

«... Απήλθον οι επισκεψάμενοι την Ελλάδα γενόμενοι κήρυκες υπέρ του ελληνικού έθνους και συνήγοροι κατά των δυστρόπων κριτών της αναγεννηθείσης Ελλάδος. Τοιούτοι κήρυκες αξίζωσι...»⁴.

Και η κυπριακή εφημερίδα «Σάλπιγξ» κάνει αναφορά στη Μεγάλη Ιδέα «... υπάρχει και μια μεγάλη μερίς αλυτρώτου Ελληνικού πληθυσμού υπό τον ζυγόν των Τούρκων... Ήπειρος, Θεσσαλία, Κρήτη...»⁵.

Το κοινωνικό αυτό γεγονός στην Αθήνα το '96 πέρασε στην ιστορία αλλά το περιεχόμενο, η δομή και η φιλοσοφία του θα αποτελούν τον τηλαυγή φάρο προς διαρκή εξύψωση και ημέρωση των λαών.

Ο Πρόεδρος της Δ.Ο.Ε., Σάμαρανκ, στην Πνύκα κατά την εναρκτήρια εκδήλωση της 34ης Διεθνούς Συνόδου 19 Ιουνίου 1994 ομολόγησε «εξ ονόματος της Ολυμπιακής Κίνησης θέλω να τιμήσω την Ελλάδα την γενέτειρα των σπουδαιότερων Πολιτισμών και του Ολυμπισμού».

Ελλάδα-Κύπρος μια χώρα, κατάσπαρτη με σύμβολα και εικονίσματα της δημοκρατίας, της φιλίας, της αξιοκρατίας, του αμοιβαίου σεβασμού της πολιτισμικής δημιουργίας, του Ολυμπισμού. Αυτός ο Ολυμπισμός, ο μηχανισμός της προβολής των ηθικών αξιών και των πνευματικών

εννοιών μέσα από την οργάνωση, τέλεση και τον απόηχο των Ολυμπιακών Αγώνων, δε γεννήθηκε αυτόματα μέσα στα στάδια είναι η τραγική πορεία του Ελληνικού-Κυπριακού πνεύματος μέσα από θυσίες και αγώνες «εν τοις πόνοισιν αύξεται η Ελλάς»⁶.

Σήμερα αυτό το πνεύμα περνάει μια βαθιά κρίση. Η παγκόσμια Κοινωνία αγωνιωδώς αναζητά να βρει την ισορροπία της, γιατί από τις ανθρώπινες σχέσεις έχει χαθεί η αγάπη, η δικαιοσύνη, η αξιοκρατία, ο αλληλοσεβασμός, το αίσθημα του τιμής αγωνίζεσθαι. Η κοινωνία αναζητά την ηθική της ταυτότητα, και η Πανάκεια στο οικουμενικό πρόβλημα είναι μόνο η αποδοχή και η υλοποίηση των αρχών του Ολυμπισμού. Ο Ολυμπισμός πρέπει να αγκαλιάζει την παγκόσμια κοινωνία χωρίς οποιαδήποτε διάκριση, καλλιεργεί το πνεύμα της αμοιβαίας αναγνώρισης, συνεργασίας και φιλίας μεταξύ των λαών καθώς και το πνεύμα της ειλικρινούς κατανόησης, αναγνωρίζει τον έντιμο ανταγωνισμό με ίσους όρους και αποτελεί ένα ειδικό και χειροπιαστό παράδειγμα στους ανθρώπους που ανταγωνίζονται αλλήλους σε άλλους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας.

Ο Ολυμπισμός είναι όργανο στα χέρια μας, όργανο πολιτισμικό παρά τις αντίξοες συνθήκες που το αντιστρατεύουν κοινωνικά, βία, πολιτική σκοπιμότητας, ντόπινγκ, εμπορευματοποιήσεις της αγωνιστική ιδέας. Εν τούτοις μέσα του κλείνει την καθαρή προσπάθεια αγωγής, δημιουργίας ή καλλιέργειας του τέλειου ανθρώπινου τύπου. Του ατόμου με ισορροπημένη προσωπικότητα, υποδειγματικού μέσα στην κοινωνία, ελεύθερου στη σκέψη, τολμηρού στην ενέργεια, τίμιου στις συναλλαγές και σεμνού στη συμπεριφορά, που εκτιμά και σέβεται τους συνανθρώπους του.

Ο Ολυμπισμός είναι μια αστείρευτη πηγή ηθικών αξιών. Δεν είναι θρησκεία ούτε υποκατάστατο αυτής αλλά καταξιώνει την ορθή θρησκευτικότητα ως μια διαρκή θυσία και τιμή μέσω της αρετής.

Για να καρποφορήσει ο Ολυμπισμός πρέπει οι πάντες να πολεμήσουμε τον αμοραλισμό, να λειτουργήσουμε ώστε να ορθώσουμε τις πεσμένες μας αξίες, να θυσιάσουμε την νοσιρή πολιτική σκοπιμότητα στο βωμό της ευγενούς άμιλλας, να απαρνηθούμε οριστικά την εμπορευματοποίηση της αθλητικής ιδέας, να αφοσιωθούμε και να ενστερνιστούμε το «ευγενώς αγωνίζεσθαι».

Σήμερα έχει κατανοηθεί ότι καμμία άλλη ιδέα δεν μπορεί να συγκριθεί σε οικουμενικότητα με τον

Ολυμπισμό. Γιατί είναι η μόνη ιδέα που έχει παγκόσμια αποδοχή, που έχει το υψηλότερο γόητρο· η μόνη που αμβλύνει τους ανταγωνισμούς των Εθνών και κατευνάζει τις αρχέγονες εχθρότητες και επιθετικότητες, που ακτινοβολεί το φως ενός ιδεαλισμού και υφαίνει το μαγνάδι της πανανθρώπινης ενότητας.

Σήμερα μπορούμε να ισχυριστούμε, χωρίς ίχνος σωβινισμού, ότι με την πιστή εφαρμογή της αρχαίας ελληνικής αγωνιστικής κληρονομιάς, του Ολυμπισμού, μπορεί ο κόσμος να βρει λύση σε αρκετά άλυτα προβλήματά του.

Κύριε Πρόεδρε της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής,

Κύριε Κοσμήτορα, Κυρίες, Κύριοι.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες, ο Ολυμπισμός, η Ολυμπία, ο τόπος εμφάνειας του θείου λόγου, τόπος αποκαλυπτικός της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της αγωνιστικής αξιοκρατίας μας προτρέπει να αναβαπτιστούμε στον Οικουμενικό ιδεαλισμό της:

«... Πες τους να ξεκινήσουν όλοι για την Ολυμπία, χιλιάδες, χιλιάδες έφηβοι σμάρια από κορμιά άσπρα, μαύρα, κίτρινα για την Ειρήνη όλου του κόσμου...»⁷.

1. Βλ. Θωμά Γιαννάκη «Ζάππειες και Σύγχρονες Ολυμπιάδες...» Αθήνα 1992, σελ. 83-84.
2. Εφημ. «Οικονομολόγος» 4 Απριλίου 1896 σελ. 91.
3. Εφημ. «Σφαίρα» 4 Απριλίου 1896 σελ. 4199 βλ. Θωμά Γιαννάκη «Ζάππειες Ολυμπιάδες» σελ. 82.
4. Οικονομόπουλου Ηλία «Λεύκωμα Ολυμ. Αγώνων», Αθήναι 1906 σελ. 23, Εφημ. «Παλιγγενεσία», 6 Απριλίου 1896.
5. Λεμησός Κύπρου 27 Απριλίου 1896 σελ. 3 «Οι Ολυμπ. Αγώνες και η Μεγάλη Ιδέα...»
6. Ευρυπίδη Ικέτες 323 βλ. Κ. Βουρβέρη «το αγωνιστικό πνεύμα» Αθήνα 1964 σελ. 3-17 Θουκ. Ι. 123 1 «πάτριον ημίν εκ των πόνων τας αρετάς κτάσθαι».
7. Τάκη Δόξα «Το Φως της Ολυμπίας».

Κατά την απονομή των βραβείων
30% η επίσημη φωτογραφία των βραβευμένων

Η ΚΟΕ βράβευσε τους πρωτεύσαντες στον Παγκύπριο Μαθητικό Διαγωνισμό Έκθεσης και Ζωγραφικής (κάτω φωτογραφία) καθώς και τους Γυμναστικούς Συλλόγους ΓΣΟ και ΓΣΠ. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Γλαύκος Κληρίδης επέδωσε τις τιμητικές πλακέτες στους Προέδρους του ΓΣΟ και ΓΣΠ, Μάριο Τριτοφτίδη και Δώρο Ιωαννίδη (πάνω φωτογραφία).

Η επίδραση της Ολυμπιακής Ιδέας στη διαμόρφωση της νεολαίας

Η πιο κάτω έκθεση πήρε το πρώτο βραβείο στον Παγκύπριο Μαθητικό Διαγωνισμό που προκήρυξε η ΚΟΕ.

Διανύουμε αναμφισβήτητα την εποχή των μεγάλων αλλαγών, των διαψεύσεων και των αντιθέσεων. «Οι χαλεποί καιροί» που διανύουμε έχουν ένα σταθερό χαρακτηριστικό: την αστάθεια. Το «τα πάντα ρει» του Ηράκλειτου σφραγίζει ουσιαστικά τη μοίρα του σύγχρονου κόσμου. Μέσα σ' αυτό τον ασταθή και ευμετάβολο κόσμο όλες οι θεωρούμενες «απόλυτες και ακατάλητες» ανθρώπινες αξίες αποκτούν χαρακτήρα σχετικό. Κάποια όμως απ' αυτά τα ιδεώδη διατηρούν αναλλοίωτα τη λαμψη και την επιρροή τους στην ψυχή του ανθρώπου, δεν υποκύπτουν κάτω από την πίεση της σύγχρονης και ψυχοφθοράς τεχνικής και χαράζουν την πορεία του ανθρώπου προς το μέλλον. Ένα από τα ιδεώδη αυτά, τα θεωρούμενα κλασικά, είναι και ο Ολυμπισμός: η εναρμόνιση της εξάσκησης και της κατεργασίας του σώματος με την πανανθρώπινη ενότητα, τη δημιουργία, την ευγενική άμιλλα.

Η Ολυμπιακή Ιδέα οφείλει τη σύλληψη και την πραγμάτωσή της αποκλειστικά στους αρχαίους Έλληνες. Οι αρχαίοι μας πρόγονοι συνέλαβαν και έθεσαν σ' εφαρμογή την ιδέα του Ολυμπισμού, ως εκδήλωση της αγάπης τους προς τον άνθρωπο και το γίνεσθαι. Και η ιδέα αυτή κατατέθηκε, ως αιώνια παρακαταθήκη, στην τράπεζα του πνεύματος της ανθρωπότητας. Οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες της αρχαίας εποχής που χρονολογούνται στα 776 π.Χ., με τόπο διεξαγωγής την αρχαία Ολυμπία, ως συνέχεια από τους θνητούς των μυθικών αγώνων ανάμεσα στους αρχαίους

Ελληνικούς θεούς, αποτελούσαν ουσιαστικά ένα ύμνο στην Ελληνική φυλή και μια τρανή απόδειξη της ευλάβειας των Ελλήνων απέναντι στην ανθρώπινη ύπαρξη και το πνεύμα. Με κυρίαρχες ιδέες το «*ευ αγωνίζεσθαι*», την πανελλήνια ενότητα και την ειρήνη, οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν μια από τις κορυφαίες στιγμές της αρχαιοελληνικής δημιουργίας. Αργότερα οι αγώνες παρήκμασαν, το πνεύμα τους νοθεύτηκε και ο χριστιανισμός τούς έδωσε τη χαρακτηριστική βολή στα 393 μ.Χ. Ο Μέγας Θεοδοσίος τους καταργεί.

Οι ιδέες όμως που πρεσβεύουν οι Ολυμπιακοί αγώνες δεν παρήκμασαν και δεν καταργήθηκαν ποτέ. Έχοντας ζήσει στην αφάνεια για αιώνες, οι ιδέες επανέρχονται. Ο Γάλλος Βαρώνος Πιέρ Ντε Κουπερτέν στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα επαναφέρει στο προσκήνιο τις ιδέες που βρίσκονταν μέχρι τότε σε χειμερία νάρκη, οι οποίες όμως αρκούσαν για να συγκινήσουν τους σύγχρονους λαούς. Αθήνα 1896: Το Ελληνικό ιδεώδες του Ολυμπισμού αναγάγεται σε πανανθρώπινο και οικουμενικό. Από τότε μέχρι και τις μέρες μας ο Ολυμπισμός ολοένα επεκτείνεται και ενισχύεται, αγκαλιάζοντας όλα τα έθνη. Οι Ολυμπιακοί αγώνες, που διεξάγονται ανά τετραετία, αποτελούν ένα κορυφαίο γεγονός και ασκούν ακαταμάχητη έλξη σε όλους τους ανθρώπους, φιλάθλους και μη. Έχουν ξεφύγει από το χαρακτήρα του αθλητικού γεγονότος και έχουν εξελιχθεί σε ευκαιρία συνάντησης των φυλών της γης, οι οποίες ως συνεχιστές του οράματος των αρχαίων Ελλήνων, υμνούν το «*αρχαίο πνεύμα αθάνατο*» τη δημιουργία, τη δικαιοσύνη, την ισότητα, «*το ωραίο, το μεγάλο και το αληθινό*». Κάθε λαός προστρέχει προσκυνητής στον αιώνιο ναό των αξιών αυτών, οι οποίες υπερβαίνουν τα στενά χρονικά όρια της διάρκειας των αγώνων και αγκαλιάζουν ολόπλευρα την ανθρώπινη ύπαρξη. Γι' αυτό και καθοριστική είναι η επίδρασή τους πάνω στους νέους για τους οποίους, ο αθλητισμός κάτω από τη σκέπη του ευρύτερου Ολυμπιακού ιδεώδους, αποτελεί τον προθάλαμο για το μεγάλο αγώνα της ζωής, που καταξιώνει και νοσηματοδοτεί την ανθρώπινη ύπαρξη.

Πρώτα απ' όλα, καθοριστική είναι η επίδραση της Ολυμπιακής Ιδέας στην επικοινωνία και τη συνεργασία ανάμεσα στους νέους, οι οποίοι, μέσω των εκδηλώσεων του Ολυμπιακού κινήματος, έχουν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να έλθουν σε στενή επαφή με ξένες κουλτούρες, να δεχτούν νέες ιδέες, να γνωρίσουν και την άλλη όψη των πραγμάτων. Οι Ολυμπιακοί αγώνες, πέρα από το αγωνιστικό τους μέρος, αποτελούν ένα μέσο

αμφίδρομης διακίνησης ιδεών και με την ιδιότητά τους αυτή συντελούν καθοριστικά στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στα έθνη. Προωθούνται έτσι ο διάλογος, η ανταλλαγή ιδεών, η αμοιβαιότητα, η αλληλοκατανόηση των λαών, μια και οι νεολαίες τους, ερχόμενες σε επαφή, αναπτύσσουν σωστές στάσεις ζωής και αναλαμβάνουν τη βαριά ευθύνη της σύνταξης νέων κωδικών επικοινωνίας ανάμεσα στα έθνη. Έτσι πραγματώνεται η ομοψυχία, η σύγκλιση απόψεων και η αλληλοαποδοχή, που έχουν σαν βάση την ευρύτητα του πνεύματος της νεολαίας της οικουμένης.

Από την άλλη, σημαντικές πρέπει να θεωρούνται οι επιδόσεις των νέων, που διαποτίζονται από το Ολυμπιακό ιδεώδες, όσον αφορά και την αληθινή δημιουργία. Η νεολαία, μέσω του Ολυμπισμού, συνειδητοποιεί την αξία της ουσιαστικής προσπάθειας. Αντιλαμβάνεται τι σημαίνει να αφιερώνεται «*ψυχή τε και σώματι*» σ' ένα σκοπό, στον ιερό σκοπό του αγώνα για το καλύτερο. Εμπεδώνει έτσι το αληθινό νόημα της φράσης «*ευ αγωνίζεσθαι*», νιώθει την ανάγκη να αγωνιστεί για το καλύτερο για να αξιοποιήσει τις δυνατότητές του. Η αλλοτρίωση και η μαζική αποξένωση του καιρού μας προωθούν ένα άτομο-μοντέλο, που έχει σαν βάση τον ατομοκεντρισμό, την παρανοϊκή εγωπάθεια, το ναρκισσιισμό και την επιδίωξη για ικανοποίηση της ματαιοδοξίας. Η Ολυμπιακή Ιδέα έρχεται να απορρίψει το άθλιο αυτό μοντέλο και να προτείνει στη θέση του έναν άνθρωπο, που ξέρει να αγωνίζεται για ιδεώδη ψηλά, που υπερβαίνει την καθημερινή ευτέλεια, για το αγαθό, το ωραίο, το αληθινό. Για τον νέο, αυτό σημαίνει αγώνα σημαντικό αλλά κυρίως ψυχοπνευματικό για επίτευξη ενός στόχου και υλοποίηση ενός ονείρου. Και ο αγώνας ανταμείβει τον άνθρωπο, τον οπλίζει με γνώσεις, εμπειρίες, τον καθοδηγεί σε μια ζωή ποιότητας. Η νίκη παύει να είναι αυτοσκοπός. Έτσι το άτομο φτάνει σε μια κατάσταση εσωτερικής γαλήνης και αρμονίας. Το *citius, altius, fortius*, το τρίπτυχο των Ολυμπιακών αξιών, επεκτείνεται σ' όλους τους τομείς της ζωής του, γίνεται αγωνιστική στάση και δράση, ύφος και ήθος, μετασχηματίζεται σε δημιουργική πνοή και σε ρωμαλέα προσπάθεια για επίτευξη των «*μεγάλων και των ωραίων έργων*».

Πέρα όμως απ' όλα αυτά, κανένας δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι η Ολυμπιακή Ιδέα αποτελεί ένα άριστο μέσο αγωγής και παιδείας για τους νέους. Είναι άλλωστε ζωντανά τα ιδεώδη της αρχαιοελληνικής παιδείας που στόχευε σε άντρα «*καλόν καγαθόν*», σε ισορροπημένη ανάπτυξη

όλων των πλευρών της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο νέος, ενστερνιζόμενος το Ολυμπιακό Ιδεώδες, ως παιδευτική αρχή, το οποίο και χρησιμοδοτεί τον αληθινό άνθρωπο, βαδίζει σε δρόμους σίγουρους και ασφαλισμένους, μακριά από μονοπάτια «*δύσβατα και ψυχοφθόρα*». Κλείνει έτσι τα αυτιά του στα υπνωτιστικά κελεύσματα του ευδαιμονισμού, αποκτά την αυτονομία του, ανακτά την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητά του, αρνείται το «*βόλεμα*», την εξυπηρέτηση, προτιμά το δύσκολο δρόμο του αγώνα. Έτσι οικοδομείται ο ελεύθερος άνθρωπος, ο απαλλαγμένος από πάθη και μικροπρέπειες και καταναγκασμούς. Ο αθλητισμός, που έχει σαν βάση του την Ολυμπιακή Ιδέα, λειτουργεί ως αμόνι: πάνω του σφυρηλατείται και τυγχάνει κατεργασίας η ανθρώπινη υπόσταση, το σώμα και το πνεύμα, κυρίως μέσα από την εναλλαγή των συναισθημάτων, την πρόκληση της αγωνιστικής συμμετοχής, το φιλαθλο πνεύμα, την ομαδικότητα, την τάση προς το μεγάλο στόχο. Έτσι ανδρώνεται μια νεολαία σε καιρούς δύσκολους, στους οποίους κυριαρχεί η αποπροσανατολιστική δράση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και η *raja gomapa* του καταναλωτισμού. Μια νεολαία ικανή και έτοιμη για δράση και προσφορά, με θέση απέναντι στα κρίσιμα ερωτήματα του σύγχρονου ανθρώπου και με όραμα για το μέλλον.

Συν αυτοίς η Ολυμπιακή Ιδέα από τη στιγμή της γένεσής της ταυτίστηκε με τις έννοιες *ισότητα*, *ειρήνη*, και *δικαιοσύνη*. Σε μια εποχή ξενοφοβίας, ενώ αναβιώνουν εθνικιστικές τάσεις του παρελθόντος και ενώ ξαναζούν φρικιαστικοί βρυκόλακες του χθες, η εμμονή στην Ολυμπιακή Ιδέα αποτελεί μια απάντηση – έμπρακτη και ξεκάθαρη – από μέρους των λαών στους παράφρονες και μισάνθρωπους εκείνους που εξωθούν την ανθρωπότητα σε τραγικές αντιπαραθέσεις. Οι νέοι, υπηρετώντας τις αρχές του Ολυμπισμού, αποστασιοποιούνται από το σωβινισμό και τον εθνικισμό. Το Ολυμπιακό Ιδεώδες περικλείει και την ισότητα των ανθρώπων, τη δικαιοσύνη, απορρίπτει το διαχωρισμό, τις άθλιες διακρίσεις, τη μισαλλοδοξία, τον κάθε μορφής φανατισμό. Έτσι, η νεανική ψυχή αντιδρά στην προπαγάνδα, λέει «*όχι*» στους εμπόρους των εθνών, στους καιροσκόπους και τους παρανοϊκούς. Σέβεται και αποδέχεται τον άλλον, τον αντιμετωπίζει ως άνθρωπο, ως είδωλο και αντικατοπτρισμό του ίδιου του εαυτού του.

Μετατρέπεται έτσι σε υπέρμαχο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας.

Η Ολυμπιακή Ιδέα αποτελεί αναμφισβήτητα μια από τις κορυφαίες ανθρώπινες αξίες, αφού τη χαρακτηρίζει η οικουμενικότητα και η διαχρονικότητα. Παρ' όλα αυτά, όμως, στον τελευταίο αιώνα η Ολυμπιακή Ιδέα δέχτηκε ισχυρά πλήγματα. Στο Βερολίνο το 1936, στο Μόναχο το 1927, στο Μοντρεάλ το 1976, στη Μόσχα το 1980, στο Λος Άντζελες το 1984, οι αγώνες έζησαν τις μαύρες στιγμές τους, αφού η ασύδοτη παρέμβαση σ' αυτούς της πολιτικής τούς έπληξε ανεπανόρθωτα. Ακόμα η έντονη εμπορευματοποίηση, η φρενίτιδα για το κέρδος, ο άτοπος επαγγελματισμός νοθεύουν το ατόφιο πνεύμα των αγώνων, υποβιβάζουν το κύρος τους, αλλά και δρουν ως αρνητικά πρότυπα για τη νεολαία. Γι' αυτό και τίθεται ως ιστορική επιταγή το μεγάλο θέμα της προστασίας και της διάκρισης της Ολυμπιακής Ιδέας. Ο Ολυμπισμός είναι ένας πολύτιμος θησαυρός για το σύγχρονο άνθρωπο, μια ιερή κληρονομιά των αρχαίων Ελλήνων προς το σύγχρονο άνθρωπο. Γι' αυτό και ο σύγχρονος άνθρωπος οφείλει να προστατεύει και να κρατήσει ανέθευτους τους θεσμούς και τις αξίες του Ολυμπισμού. Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή, ο φύλακας άγγελος των θεσμών αυτών, οφείλει να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και να φράξει το δρόμο στους κερδοσκόπους καπηλευτές των αξιών. *Η Ολυμπιακή Ιδέα δεν είναι εμπόρευμα*. Και κατά συνέπεια δεν μπορεί η τύχη της να καθορίζεται μέσα από πανάθλιες και ανέντιμες εμπορικές συνδιαλλαγές. Μόνο έτσι η επίδρασή της στη νεολαία θα είναι αυτή που όλοι προσδοκούμε. Αλλιώς τα λόγια των «Αθανάτων» περί «ζωντανών ιδεών» θα αποδειχθούν κούφιας μεγαλοστομίες.

Οι καιροί που διανύουμε είναι κρίσιμοι και δύσκολοι. Η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα, βρίσκεται αντιμέτωπη με καιρία διλήμματα. Μπροστά τους ο αθλητισμός μοιάζει μ' ένα κακόγουστο αστείο, μ' ένα παιχνίδι. Η Ολυμπιακή Ιδέα όμως δεν είναι ένα αστείο. Είναι μια πραγματικότητα και μια προοπτική. Είναι μια διέξοδος από τα σύγχρονα αδιέξοδα. Μέσω της ο άνθρωπος, και κυρίως οι νέοι, οι αυριανοί πολίτες και ηγέτες της οικουμένης, θα κατορθώσουν να βαδίσουν στο δρόμο του 2000, για προκοπή και πρόοδο...

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

